

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till kreditupplysningslag och lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en kreditupplysningslag. Den skall tillämpas på behandling av kreditupplysningar, både om företag och om fysiska personer.

I kreditupplysningslagen fastställs kreditupplysningsregistrens informationsinnehåll och lagringstiderna för uppgifterna. När det gäller betalningsstörningar föreslås att lagringstiderna graderas beroende på om den fordran som är orsak till en anteckning har betalats och beroende på om den registrerade fått nya betalningsstörningar. I registret kan föras in också uppgifter om bakgrundsfaktorerna till en betalningsstörning, t.ex. om den har samband med borgensansvar. I lagen föreslås mera detaljerade bestämmelser än de nuvarande om vilka ändamål personkreditupplysningar får användas för.

De bestämmelser som föreslås om företagskreditupplysningar har samband med regeringens politikprogram för företagsamhet. Förslaget innebär att lagringstiderna för företagskreditupplysningar delvis blir kortare än de är för närvarande. I lagen föreslås också

bestämmelser om när det är tillåtet att vid fastställande av ett företags kreditvärdighet använda uppgifter om företagets ansvarspersoners personliga betalningsstörningar. Avsikten är att det skall bli möjligt att i företagsammanshang tillvarata kompetensen hos personer som tidigare varit verksamma i företag som råkat i betalningssvårigheter. Enligt förslaget får också företag insynsrätt i kreditupplysningar som gäller dem själva samt rätt att få felaktiga registeruppgifter korrigerade.

I propositionen ingår också ett förslag till ändring av personuppgiftslagen. Personuppgiftslagens nuvarande bestämmelser om personkreditupplysningar föreslås bli upphävda. Dataombudsmannen skall sköta de tillsyns- och verkställighetsuppgifter som den nya lagen innebär. Detta föranleder ändringar i lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen.

Avsikten är att lagarna skall träda i kraft ca ett halvt år efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning.....	5
Allmänt om lagstiftningen.....	5
Kreditupplysningar om konsumenter.....	5
Kreditupplysningar om företags ansvarspersoner	7
Lagstiftning som påverkar skyddet av företagsinformation.....	8
2.2. Praxis	9
Kreditupplysningsregister.....	9
Branschspecifika system.....	11
Klassificering och bedömning av kreditrisker	12
2.3. Den internationella utvecklingen.....	13
Internationella konventioner och andra författningar.....	13
Lagstiftningen i vissa länder	15
2.4. Bedömning av nuläget	18
3. Målsättning och de viktigaste förslagen.....	19
3.1. Målsättning.....	19
3.2. De viktigaste förslagen.....	21
Utvidgning av tillämpningsområdet.....	21
Tryggande av tillgången till kreditupplysningar	21
Förbättring av företagens och ansvarspersonernas rättssäkerhet	21
Tryggande av kreditupplysningarnas och kreditklassificeringarnas kvalitet.....	22
Säkerställande av kreditupplysningsverksamhetens tillförlitlighet	22
Precisering av bestämmelser om personkreditupplysningar.....	22
4. Propositionens konsekvenser	23
4.1. Konsekvenser för medborgarna	23
4.2. Konsekvenser för företag	23
4.3. Ekonomiska konsekvenser	23
4.4. Administrativa konsekvenser	24
5. Beredningen av propositionen	24
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	24
5.2. Remissyttranden	25
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionen.....	26
DETALJMOTIVERING.....	28
1. Lagförslag.....	28
1.1. Kreditupplysningslag.....	28
1 kap. Allmänna bestämmelser	28

2 kap. Allmänna förpliktelser vid behandling av kreditupplysningar	33
3 kap. Kreditupplysningsverksamhet.....	36
4 kap. Personkreditupplysningar som registreras i ett kreditupplysningsregister och behandlingen av dem	38
5 kap. Basuppgifter om företag samt uppgifter om näringsförbud.....	48
6 kap. Företagskreditupplysningar som registreras i kreditupplysningsregister och användning av personkreditupplysningar som företagskreditupplysningar	49
7 kap. Förverkligande av registrerades rättigheter	54
8 kap. Tillsyn.....	56
9 kap. Särskilda bestämmelser.....	56
10 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	58
1.2. Lag om ändring av personuppgiftslagen	58
1.3. Lag om ändring av 1 och 5 § lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen.....	58
2. Närmare bestämmelser	59
3. Ikraftträdande.....	59
4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	59
LAGFÖRSLAGEN.....	61
Kreditupplysningslag.....	61
om ändring av personuppgiftslagen	73
om ändring av 1 och 5 § lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen.....	74
BILAGA.....	75
PARALLELLTEXTER.....	75
om ändring av personuppgiftslagen	75
om ändring av 1 och 5 § lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen.....	79

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Ett viktigt element i den moderna marknadsekonomin är kredit- och finansmarknaden, som kanaliserar sparmedel till investeringar och konsumtionsmöjligheter.

En fungerande kreditmarknad är viktig för alla slag av ekonomisk verksamhet. Företagen kan finansiera sina investeringar med krediter. Inom varuhandeln är det vanligt att producenterna och importörerna beviljar återförsäljarna s.k. varukrediter, vilket innebär att handeln inte behöver binda eget kapital i varulager. Genom krediter och andra betalningsarrangemang kan hushållen finansiera framförallt bostadsköp samt reglera sina utgifter i olika livsskeden.

Det anses vara viktigt att kunna identifiera sina avtalsparter och bedöma deras tillförlitlighet i alla situationer där betalningen inte sker samtidigt som varan eller tjänsten överlämnas eller en annan prestation uppfylls. Hanteringen av kreditrisker har sålunda samband med också annat än kommersiell kreditgivning.

Ett viktigt skede med tanke på minimeringen på kreditrisken är kundvalet, dvs. det skede då avtalet ingås. I syfte att hantera kreditriskerna samlar kreditgivaren ur olika källor in information om de kreditsökande. Dessa källor kan, vid sidan av kreditsökanden själv, vara bl.a. kreditgivarens egna kundregister, myndighetsregister samt kreditupplysningsregister.

Kreditupplysningsverksamheten har redan länge i stor utsträckning varit registerbaserad. Registrens informationskällor är huvudsakligen myndigheternas offentliga register. Som kreditupplysningar används framförallt information om konsumenters tidigare betalningsstörningar.

Data- och informationsteknikens utveckling har gjort det möjligt att administrera och distribuera stora informationsmängder. Databaser över kunder och betalningsstörningar har gjort det möjligt att utveckla nya bedömningsmetoder som i första hand bygger på statistiska metoder.

De som ansvarar för kreditupplysningsregistren har fastställt lagringstiderna för upp-

gifter om betalningsstörningar gällande företag utgående från utredningar varav framgår om företag som fått betalningsstörningar senare har råkat i allvarliga betalningssvårigheter. Även om statistiken skulle visa att de som senare råkar i allvarliga betalningssvårigheter utgör en minoritet, kan lagringstidens längd bestämmas på basis av anteckningar om betalningsstörningar.

Enligt de principer som gäller i en rättsstat har enskilda individer och deras sammanslutningar rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter. I detta avseende har den gällande lagstiftningen varit bristfällig. Den har inte reglerat behandlingen av kreditupplysningar om företag. Personuppgiftslagen (523/1999) detaljreglerar endast kreditupplysningar om personer i konsumentställning. I fråga om behandlingen av kreditupplysningar om personer som är verksamma i företag gäller personuppgiftslagens allmänna bestämmelser, vilkas innehåll och betydelse det råder delade uppfattningar om. I Finland har inte ställts några särskilda krav när det gäller bedrivande av kreditupplysningsverksamhet, med undantag för de bestämmelser om saken som ingår i kreditinstitutslagen.

Användningen av kreditupplysningar och i synnerhet uppgifter om konkurser har i vissa fall till följd av försämrade kreditmöjligheter ansetts försvåra nyföretagsamhet, även i sådana fall då konkursen inte varit förenad med något kriminellt förfarande.

Syftet med statsminister Paavo Lipponens andra regerings politikprogram för företagsamhet var att främja företagsamheten. En åtgärds punkt var att göra det lättare för företagare att efter en konkurs starta på nytt. Också det politikprogram för företagsamhet som presenterats av statsminister Matti Vanhanens regering har liknande målsättningar. Programmet innebär att företagare som gått i konkurs eller har fått anteckningar om betalningsstörningar, genom en totalrevidering av lagstiftningen om kreditupplysningsverksamhet skall ges bättre möjligheter att starta på nytt.

Insamlingen och produktionen av företagskreditupplysningar har skett med metoder

som har inverkat negativt på kreditvärderingen av företag i sådana fall då någon av personerna i företagets administration har fått en anteckning om betalningsstörrelse t.ex. i samband med ett tidigare företags konkurs. I dessa avseenden anknuter regeringens proposition till politikprogrammet för företagsamhet. Europeiska kommissionen publicerade i januari 2003 grönboken Entreprenörskap i Europa. I den anses försvårande faktor i detta avseende vara att en företagare som misslyckats i affärer drabbas av dåligt rykte, trots att misslyckandet kan ses som ett naturligt inslag i affärlivet och konkurrensen.

Betydelsen av kreditupplysningar har ökat på många sätt och sådana upplysningar används numera också inom myndigheternas beslutsfattande samt inom arbetslivet för bedömning av personers tillförlitlighet. Det är därför skäl att i lagstiftningen ställa höga kvalitativa krav på kreditupplysningsverksamhetens tillförlitlighet samt att i den ta in bestämmelser om god kreditupplysningssed.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning

Allmänt om lagstiftningen

Kreditgivning innebär ett avtalsförhållande som regleras av allmänna civilrättsliga bestämmelser och genom kontrakt mellan parterna. Skuldebrevslagen (622/1947) och rättshandlingslagen (228/1929) innehåller viktiga civilrättsliga allmänna bestämmelser som tillämpas framförallt på kreditförhållande mellan företag.

Rättshandlingslagens 33 § anses ge uttryck för en allmän lojalitetsprincip. Bestämmelsen anses skydda avtalsparternas goda tro och främja öppenheten – en part måste yppa sådana väsentliga och relevanta omständigheter som den andra parten inte har vetskap om. Avtalsparterna måste sålunda se till att det inte råder asymmetri mellan dem i informationshänseende.

Även om det i första hand är parterna själva som skall ta fram den information som är relevant för ett avtal, kan en avtalspart anses vara skyldig att på eget initiativ lämna uppgifter, med beaktande av vilken betydelse

dessa har och vilka möjligheter parterna har att skaffa uppgifterna.

En central betydelse för konsumentkrediterna har konsumentskyddslagens (38/1978) bestämmelser om utbud, försäljning och annan sådan marknadsföring av konsumtionsvaror som näringsidkare riktar till konsumenterna. Tankegången bakom konsumentskyddslagstiftningen är att skydda den svagare parten och skapa ett system för allmän skälighetsbedömning av avtalsvillkor. I konsumentskyddslagstiftningen finns inga specialbestämmelser om kreditökandens informationsskyldighet.

Syftet med bestämmelserna om finansmarknaden är att upprätthålla förtroendet för marknaden. Det allmänna syftet med kreditinstitutslagen (1607/1993) är att säkerställa att kreditinstitut leds med yrkesskicklighet samt enligt sunda och försiktiga affärsprinciper.

Kreditvärdering och kreditupplysningsverksamhet är i stor utsträckning baserade på information som fås från myndigheterna samt på lagstiftning som reglerar informationstillgången. Som exempel kan nämnas lagstiftningen om företags- och organisationsdataregistret, handelsregistret samt konkurs- och företagssaneringsregistret.

Som exempel på specialbestämmelser kan nämnas utsökningslagens 1 kap. 32 § där det föreskrivs om rätten att få information för kreditupplysningsverksamhet. I samma kapitel 31 § föreskrivs också om rätten att få intyg ur utsökningsregistret. Av dessa bestämmelser framgår vilka uppgifter som är offentliga i utsökningsregistret. Enligt lagrummet har var och en rätt att av den lokala utsökningsmyndigheten ur utsökningsregistret få ett intyg som gäller en namngiven person i dennes egenskap av svarande i ett utsökningsärende. I intyget skall ges som en pappersutskrift antecknas de i momentet uppräknade uppgifter som har införts under de två år som föregår dagen för begäran. När lagen stiftades konstaterades det att dessa intyg kunde fungera som varmans källa för kreditupplysningar.

Kreditupplysningar om konsumenter

I personuppgiftslagen föreskrivs om de lagliga grunderna för behandling av personupp-

gifter samt om de allmänna förpliktelser som skall beaktas vid behandlingen av personuppgifter. Dessa är aktsamhetsplikten, planering av behandlingen av personuppgifter, ändamålsbundenheten, relevanskravet och fel-frihetskravet.

Till den registrerades rättigheter hör rätten att påverka behandlingen av uppgifter om sig själv samt rätten att besluta om användningen av sådana uppgifter, om inte något annat föreskrivs i lag. En förutsättning för utnyttjandet av dessa rättigheter är att den registrerade känner till att uppgifterna behandlas. Den registrerade har rätt att granska i registret införda uppgifter om sig själv och att få felaktiga och föråldrade uppgifter rättade eller utplånade samt rätt att förbjuda användning av uppgifterna för vissa ändamål.

I personuppgiftslagen understryks den roll som de registeransvariga och de organisationer som representerar dem har när det gäller att skapa en god informationshantering. Organisationerna kan utarbeta branschspecifika uppförandekodexar för tillämpning av lagen och främjande av god informationshantering inom branschen. Dataombudsmannen kan fastställa uppförandekodexarna.

Datasekretessmyndigheter är enligt personuppgiftslagen dataombudsmannen och datasekretessnämnden. Dataombudsmannen skall ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter samt övervaka behandlingen av personuppgifter så att målen för personuppgiftslagen nås. Dataombudsmannens beslut om korrigerande av uppgifter och om förverkligande av insynsrätten är bindande för parterna.

Personuppgiftslagens specialbestämmelser om kreditupplysningsregister ingår i 4 kap. I lagen finns också specialbestämmelser om de informationsförpliktelser som gäller registeransvariga och dem som använder kreditupplysningar.

Enligt personuppgiftslagens 3 § avses med kreditupplysningsregister ett register som innehåller personkreditupplysningar. Med personkreditupplysningar avses personuppgifter som är avsedda att användas vid bedömning av en enskild fysisk persons ekonomiska ställning, förmåga att svara för sina förbindelser eller pålitlighet.

Enligt definitionen av begreppet personkreditupplysning gäller regleringen kredit-

upplysningar om konsumenter. Utanför tillämpningsområdet för personuppgiftslagens specialbestämmelser om kreditupplysningsverksamhet faller sålunda information om personers samband med näringsverksamhet samt betalningsstörningar som uppkommit i samband med näringsverksamhet. Personuppgiftslagens allmänna bestämmelser skall emellertid tillämpas på uppgifter som gäller ansvarspersoner inom näringsverksamhet.

I personuppgiftslagens 20 § föreskrivs om information som registreras i kreditupplysningsregister. Enligt personuppgiftslagen får i ett kreditupplysningsregister utöver basuppgifter om en person (namn, personbeteckning, kontaktuppgifter) registreras uppgifter om sådana betalningsstörningar som avses i lagen samt vissa uppgifter om personens handlingsbehörighet och likaså om en betalningsförsummelse som förorsakat en anteckning om betalningsstörning.

Som uppgifter som avser handlingsbehörighet kan registreras uppgifter om omyndigförklaring samt om kreditförbud som den registrerade själv har gett upplysning om. Som uppgifter om betalningsstörningar kan registreras betalningsstörningar som en myndighet konstaterat, uppgifter om konkurs och skuldsanering samt betalningsförsummelse som gäldenären erkänt och betalningsstörningar som en borgenär har gett upplysning om. Med en betalningsstörning som en borgenär har gett upplysning om avses ett dröjsmål som i enlighet med lagen om avbetalningsköp och konsumentskyddslagen anses utgöra ett sådant avtalsbrott att säljaren i enlighet med lagen om avbetalningsköp har rätt att återta det sålda föremålet eller en kreditgivare enligt konsumentskyddslagen har rätt att häva något annat konsumtionskreditavtal.

Anteckningar om betalningsstörningar som har konstaterats av en myndighet skall utplånas fyra år efter att betalningsstörningen har konstaterats och uppgifter om en konkurs skall i enlighet med personuppgiftslagens 21 § 2 punkten utplånas fem år efter att konkursansökan har lämnats in. En betalningsstörning som gäldenären har erkänt skall utplånas senast två år efter att betalningsstörningen har erkänts och betalningsstörningar som har anmälts av borgenären skall utplånas senast två år efter att betalningsstörningen

har registrerats.

Om gäldenären enligt registret har försummat en betalning och därefter betalat beloppet leder detta inte till att uppgiften om betalningsstörningen utplånas ur registret. Den omständigheten att en fordran eller betalning som lett till en betalningsstörning senare erläggs har ansetts vara tilläggsinformation av ett slag som har betydelse för bedömningen av en persons betalningsförmåga och -vilja.

Enligt personuppgiftslagen får personkredituppgifter lämnas ut endast till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet samt till den som behöver information för beviljande eller övervakning av kredit eller för något därmed jämförbart syfte (20 § 4 mom.). Ett sådant med annan kreditgivning eller övervakning jämförbart syfte är det enligt förarbetena till personuppgiftslagen (RP 96/1998 rd) fråga om t.ex. när en arbetstagare tilldelas en arbetsuppgift som innebär att arbetstagaren blir direkt ansvarig för arbetsgivarens egendom eller anställningsförhållandet i något annat avseende förutsätter särskilt förtroende.

I personuppgiftslagen ingår specialbestämmelser om den registrerades allmänna rätt till information i samband med kreditupplysningsverksamhet (25 § 1 och 2 mom., 26 § 2 mom.). På kreditupplysningsverksamhet tillämpas lagens allmänna bestämmelser om den registrerades rättigheter, t.ex. att få en felaktig uppgift rättad (29 §).

I personuppgiftslagens 25 § 1 mom. föreskrivs om den registeransvariges skyldighet att underrätta den registrerade om när den första anteckningen om den registrerade har gjorts i kreditupplysningsregistret. Den som har förvärvat personkreditupplysningar skall underrätta den registrerade om användningen av upplysningarna, ifall vägran att bevilja kredit eller något annat beslut till den registrerades nackdel beror på de erhållna personkreditupplysningarna (25 § 2 mom.).

Den registrerade har enligt lagen rätt till insyn också när det gäller uppgifter om kreditupplysningarnas källa och utlämnande av upplysningar. Den registeransvarige skall sålunda på begäran av den registrerade lämna uppgifter om till vem eller vart personkreditupplysningar om honom har lämnats ut under de senaste sex månaderna samt av vem eller

varifrån uppgifterna om honom har erhållits (26 § 2 mom.).

Kreditupplysningar om företags ansvarspersoner

Med personuppgifter avses i personuppgiftslagen för närvarande alla slags anteckningar som beskriver en fysisk person eller dennes egenskaper eller levnadsförhållanden (3 § 1 punkten). Detta innebär att alla uppgifter som kan hänföras till en viss fysisk person faller inom tillämpningsområdet för personuppgiftslagen. Personuppgiftslagens definition av begreppet kreditupplysning omfattar emellertid inte kreditupplysningar som har samband med näringsverksamhet som bedrivs av ett företags ansvarspersoner. På sådana ansvarspersoner tillämpas personuppgiftslagens allmänna bestämmelser.

Enligt personuppgiftslagens 8 § 1 mom. 8 punkten får personuppgifter behandlas om det är fråga om en allmänt tillgänglig uppgift som beskriver en persons ställning, uppgifter och skötseln av dessa uppgifter inom ett offentligt samfund eller inom näringslivet och dessa uppgifter behandlas för att trygga rättigheter och intressen hos den registeransvarige eller en sådan tredje man till vilken uppgifterna lämnas ut. Enligt regeringens proposition med förslag till personuppgiftslagen (96/1998 rd) gör bestämmelsen det möjligt att behandla kreditupplysningar som gäller t.ex. yrkesutövare eller näringsidkare. Med allmänt tillgängliga uppgifter avses bl.a. näringsförbudsregistrets, konkurs- och företagssaneringsregistrets samt handelsregistrets uppgifter, som är offentliga.

De i Finland verksamma kreditupplysningsbolagen har i samarbete med olika intressenter upprättat uppförandekodexar för behandling av personuppgifter om företagspersoner i kreditupplysningsverksamheten. Uppförandekodexarna som är daterade den 19 juni 2001 gäller tillämpning av personuppgiftslagen på uppgifter om ansvarspersoner inom näringsverksamhet. Kreditupplysningsföretagen har meddelat att de följer dessa branschspecifika uppförandekodexar som är utarbetade i enlighet med personuppgiftslagens 42 §. Dataombudsmannen har inte granskat uppförandekodexarna på det sätt som avses i personuppgiftslagens 42 §.

Lagstiftning som påverkar skyddet av företagsinformation

Finland har ingen enhetlig lagstiftning om datasekretess som gäller företag. Datasekretessen regleras genom lagstiftning om olika branscher.

Inom den offentliga förvaltningen tillämpas offentlighetsprincipen som innebär att uppgifter i en myndighets besittning är offentliga om inte något annat föreskrivs. Den allmänna lagen om myndighetshandlingars offentlighet skyddar dels affärs- och yrkeshemligheter och dels andra uppgifter som påverkar ett företags ekonomiska ställning (lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, 621/1999). Skyddet av ekonomiska förmåner är emellertid inte ovillkorligt. Även om det skulle medföra ekonomisk skada för ett företag är sådan uppgifter offentliga som är betydelsefulla för skyddandet av konsumenters hälsa eller en hälsosam miljö eller för bevakande av de rättigheter som innehas av dem som orsakas skada av verksamheten eller uppgifter om näringsidkarens skyldigheter och fullgörandet av dessa. Myndigheterna upprätthåller offentliga register med uppgifter om företag. Myndighetsregistren är en viktig informationskälla för kreditupplysningsverksamheten.

Basregistren har betydelse såtillvida att de anger rättssubjektens kompetens: handelsregistret (som upprätthålls av Patent- och registerstyrelsen) anger dels att ett företag existerar och dels också vem som är behöriga att handla på företagets vägnar samt företagets verksamhetsområde. Ett register som är mångsidigare än handelsregistret är företags- och organisationsdataregistret som Patent- och registerstyrelsen upprätthåller tillsammans med Skattestyrelsen (företags- och organisationsdatalagen, 244/2001). Anteckningarna i detta register har likväl inte samma betydelse när det gäller att skapa rätts-handlingsbehörighet som anteckningar i handelsregistret.

Enligt statistiklagens (280/2004) 18 § är de uppgifter i Statistikcentralens företags- och arbetställeregister offentliga som gäller företags, koncerners, sammanslutningars och näringsidkares företags- och organisationsnummer och ett sådant nummers giltighetstid, samt namn, språksignum, hemkommun och

adress, juridiska form, verksamhetsområde, uppgifter om var verksamheten är belägen och om verksamhetsställen, huvudsaklig produktion, omsättningens storleksklass, det totala antalet anställda och antalet anställda kommunvis, utrikeshandel samt, i fråga om koncerner, uppgifter om koncernförhållanden.

Syftet med näringsförbudsregistret är att förhindra att den som gjort sig skyldig till konkurs- och andra ekonomiska brott bedriver affärsverksamhet. Registret eliminerar sålunda kompetensen till vissa delar (förordningen om näringsförbudsregistret, 121/1998). Också företagssaneringsregistret kan nämnas som ett register som har betydelse för riskhanteringen (lagen om företagssanering 100 a §, 1029/1993).

Enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) är offentliga uppgifter utöver identifieringsuppgifterna för ett företag dessutom bl.a. uppgifter om den beskattningsbara inkomsten och förmögenheten samt om det sammanlagda beloppet debiterade skatter.

I näringsverksamhet tillämpas inte offentlighetsprincipen. Uppgifter som gäller företag skyddas genom de till skydd för kunderna stadgade uttryckliga sekretessbestämmelserna i lagstiftningen om tillståndspliktiga näringar, t.ex. bestämmelserna om bankhemligheten och försäkringshemligheten. Till övriga delar är regleringen baserad på den allmänna lagstiftningen om företagsverksamhet samt på strafflagen. Enligt kreditinstitutslagen hindrar bankhemligheten inte att information som omfattas av denna används inom ett kreditinstituts kreditupplysningsverksamhet och inte heller att i lagen angivna uppgifter lämnas ut för kreditupplysningsverksamhet. Ett kreditinstitut får inte lämna ut uppgifter om transaktioner till utomstående.

Med företagshemlighet avses i strafflagen en affärs- eller yrkeshemlighet eller motsvarande information om näringsverksamhet som en näringsidkare håller hemlig och vars röjande är ägnat att medföra ekonomisk skada för honom eller någon annan näringsidkare som har anförtrott honom informationen (SL 30:11). En företagshemlighet kännetecknas av att den innehåller information om näringsverksamhet. Företagshemligheten innefattar affärshemligheten och yrkeshemlighe-

ten. En företagshemlighet kan dels avse tillverkningsmetoder och produktutveckling och dels också kommersiell och ekonomisk information. Kännetecknande för en företagshemlighet enligt strafflagen är också att den som har informationen vill och har ett intresse av att hemlighålla den samt att informationen de facto hålls hemlig.

Som information som kan omfattas av affärs- och yrkeshemligheten betraktas i den juridiska litteraturen bl.a. relationer och avtal mellan företag. Affärs- och yrkeshemligheten omfattar inte uppgifter som beskriver en näringsverksamhets omfattning. Som sådan information kan inte heller betraktas t.ex. uppgifter i offentliga register. I 4 § 3 mom. i lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978) räknas upp omständigheter som omfattas av affärs- och yrkeshemligheten. Bestämmelsen förbjuder den som har anförtrodd en teknisk förebild eller teknisk anvisning att utan laga rätt utnyttja eller yppa den.

Enligt lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet får i näringsverksamhet inte användas osant eller vilseledande uttryck som rör egen eller annans näringsverksamhet och är ägnat att skada annans näringsverksamhet. Enligt strafflagens 30 kap. 2 § (769/1990) döms den för konkurrensbrott som i näringsverksamhet uttrycker sig osant eller vilseledande om sin egen eller någon annans näringsverksamhet och därigenom vållar en annan näringsidkare skada.

Enligt strafflagens 24 kap. 9 § döms den för ärekränkning som framför en osann uppgift eller antydning om någon så att gärningen är ägnad att orsaka skada eller lidande för den kränkte eller utsätta honom eller henne för missaktning. Som ärekränkning anses inte kritik som riktar sig mot någons förfarande bl.a. inom näringslivet eller annan offentlig verksamhet som avses i lagrummet och som inte tydligt överskrider det som kan anses som godtagbart.

Enligt kreditinstitutslagens 94 § får ett kreditinstitut bedriva bl.a. kreditupplysningsverksamhet. Den tystnadsplikt som annars gäller inom kreditinstitutsverksamheten hindrar inte utlämnande av uppgifter i anslutning till kreditupplysningsverksamhet (94 § 4 mom.). Bankerna har inte längre sedan ett par decennier haft några separata kreditupp-

lysningsregister. År 2000 upphörde bankerna att sinsemellan förmedla kreditupplysningar om privatpersoner och år 2002 slutade de utbyta uppgifter om företag och företagare. Tidigare var det praxis att bankerna lämnade ut uppgifter om privatpersoner i form av allmänna omdömen om deras ekonomiska ställning, sätt att sköta sina åtaganden, kreditvärdighet och bankförhållandets längd.

Enligt kreditinstitutslagens 94 a § (570/1996) har ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till samma konsolideringsgrupp som detta utan hinder av tystnadsplikten rätt att till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet för införande i kreditupplysningsregistret lämna upplysningar som behövs för specificering av en kunds gällande kreditavtal och borgensförbindelser samt upplysningar om obetalda kreditbelopp. Enligt kreditinstitutslagen hindrar sålunda bankhemligheten inte att uppgifter lämnas ut för kreditupplysningsverksamhet. Personuppgiftslagens bestämmelser om kreditupplysningsregister tillåter emellertid inte att sådana uppgifter förs in i ett kreditupplysningsregister.

Enligt 36 § 2 mom. i lagen om Finansinspektionen (587/2003) har Finansinspektionen rätt att underrätta tillsynsobjekten om det visar sig att en och samma gäldenär har betydande åtaganden eller förpliktelser eller om det finns skäl att misstänka att en kunds verksamhet orsakar tillsynsobjekten skada.

Finansinspektionen har rätt att på begäran få de uppgifter den behöver för sin tillsyn. Dessutom skall ett kreditinstitut enligt kreditinstitutslagens 69 § minst fyra gånger per år rapportera s.k. stora kundexponeringar som uppgår till minst 10 procent av kreditinstitutets kapitalbas.

2.2. Praxis

Kreditupplysningsregister

Kreditupplysningsmarknaden är synnerligen centraliserad i Finland. Mest omfattande verksamhet har bolaget *Suomen Asiakastiето Oy*. Bolaget grundades år 1961 (under namnet *Luottokontrolli Oy*) och dess största ägare var till sommaren 2006 kreditinstituten och ett antal företagskunder. Den största ägaren, med ett innehav som överstiger 90 pro-

cent, är nu GMT Communications Partners III LLP, som är ett i London baserat invest- mentbolag med fokus på information och te- lekommunikation.

Suomen Asiakastieto Oy uppger sig vara det ledande affärs- och kreditupplysningsfö- retaget i Finland. Bolaget upprätthåller kre- ditupplysningsregister, producerar expert- tjänster och -program samt bedriver forsk- nings- och publikationsverksamhet. År 2005 uppgick bolagets omsättning till 19,8 miljo- ner euro. Cirka hälften av omsättningen ut- gjordes av tjänster som förmedlas via inter- net. Bolaget har 140 anställda. Med hjälp av BIGNet-samarbetet producerar Asiakastieto jämförbara kreditupplysningar som online- tjänster från alla delägarländer.

Suomen Asiakastieto Oy:s *personkredit- upplysningsregister* innehåller identifierings- uppgifter, uppgifter om behandlingsbehörig- het samt koder för betalningsstörningar och tilläggsuppgifter om betalning av fordringar. Som identifieringsuppgifter registreras per- soners namn och personbeteckning.

Betalningsstörningar beskrivs med flera olika koder som enligt ämnesområde delas in i åtta grupper (betalningsstörningar som an- mäls av en borgenär, betalningsstörningar som konstaterats av en myndighet, protester, kungörelser, konkursärenden, företagsane- ringsärenden, skuldsaneringsärenden och öv- riga kreditupplysningsanteckningar). Som övriga betalningsstörningar registreras upp- gifter om betalningsförsummelse som gäl- denären erkänt. Såsom uppgifter om hand- lingsbehörighet registreras kreditförbud som anmäls av personen själv och likaså uppgift om att en intressebevakare har förordnats. Anteckningarna om utsökning, konkurs och skuldsanering innehåller ingen information om fordringar.

I slutet av år 2005 var 303 300 personer regi- strerade i Suomen Asiakastieto Oy:s per- sonkreditupplysningsregister. Det har inte skett några större förändringar i totalantalet registrerade. En och samma fordran kan ge upphov till flera betalningsstörningar. Den vanligaste anledningen till en anteckning om betalningsstörning är en tingsrättsdom i ett fordringsmål samt medellöshet som konstate- rats vid utsökning. Av de nya betalningsstör- ningar som registrerades år 2005 berodde ca 25 procent på domar i fordringsmål och 66

procent på medellöshet som konstaterats vid utsökning. Den sist nämnda siffran är inte helt jämförbar eftersom förnyandet av utsök- ningens datasystem år 2004 orsakade ärende- anhopning och informationsavbrott. Tidigare år konstaterad medellöshet orsakar ca hälften av de nya uppgifterna om betalningsstörning. Av domarna i fordringsmål gällde 16 % kon- to- och engångskrediter, 15 % hyresfordring- ar och 14 % teleskulder.

Personkreditupplysningar får enligt lagen lämnas ut för användning i samband med kreditgivning, övervakning av kredit eller annat därmed jämförbart syfte. Det finns inga utredningar att tillgå om den faktiska an- vändningen av personkreditupplysningar. Typiska branscher där personkreditupplys- ningar används är kreditinstitut, försäkrings- bolag, teleföretag, hyresförmedlare, inkasso- företag och arbetsgivare när de väljer arbets- tagare som blir direkt ansvariga för arbetsgi- varens egendom eller som annars får en sär- skild förtroendeställning. I kreditinstitut an- vänds personkreditupplysningar bl.a. i sam- band med beviljande av kredit, i samband med beslut som gäller skuldsanering samt borgens- och pantsättningsärenden, i sam- band med öppnande av konton samt i sam- band med beviljande av dispositionsrätt till konton. Folkpensionsanstalten är enligt la- gen skyldig att kontrollera kreditupplysning- ar då den beviljar statsgaranti för studielån.

Suomen Asiakastieto Oy:s *företagsdatabas* är Finlands största privata register över före- tagsdata. Registret innehåller basuppgifter om företag, företags ansvarspersoner och delägare samt uppgifter om betalningsvana och om betalningsstörningar, nyckeltal för företagen, dagsaktuell information om före- tagens ekonomiska ställning samt uppgifter om kreditvärdighetsklassificering. Som bas- uppgifter om företag registreras bl.a. identifi- eringsuppgifter, aktiekapital, största och minsta aktiekapital, antal aktier, antal an- ställda, omsättning, räkenskapsperiod samt typen av ägande. Den registrerade kan göra anmärkningar om eller anmäla förändringar i de registrerade uppgifterna. Anmärkningarna, t.ex. om att en fordran som lett till en an- teckning om betalningsstörning är betald, kan registreras i samband med uppgifterna om fö- retaget på en s.k. tilläggsrad. I slutet av år 2005 fanns i bolagets kreditdatabas uppgifter

om betalningsstörningar på över 37 000 företag.

Anteckningar om trattor är baserade på s.k. privaträttsliga trattor, vilket innebär att borgenären eller inkassobolaget till gäldenärsbolaget sänder en betalningsuppmaning med ett meddelande om att protester av obetald tratta sker hos Suomen Asiakastieto Oy. Om betalningsuppmeningen inte leder till betalning kan trattan protesteras på begäran av den som dragit trattan, antingen tyst, dvs. genom en anteckning i Suomen Asiakastieto Oy:s register eller offentligt, genom publicering i massmedia. Bolaget uppger att det enbart tar emot uppdrag som gäller trattaprotester från företag för vilkas del bolaget anser sig kunna säkerställa och övervaka att trattor enbart används för indrivning för ostridiga fordringar.

Bedömning av kreditvärdigheten med riskmätare innebär att företagen ges riskpoäng från noll till hundra och indelas i fem riskklasser på basis av de uppgifter som finns i företagsdatabasen i realtid. Asiakastieto Oy uppger att den största betydelsen för klassificeringen för närvarande är företagets bokslutsuppgifter och nyckeltal som räknats ut med ledning av dessa samt eventuella allvarliga betalningsstörningar. Som nyckeltal registreras bl.a. förändringar i företagets omsättning, driftsbidrag, rörelsevinst, avkastning på sysselsatt kapital, soliditetsgrad samt omsättning. En viktig faktor vid bedömning av kreditvärdigheten med en riskmätare i nygrundade företag eller i företag som inte har offentliggjort bokslut, är uppgifterna om företagets ansvarspersoner. Uppgifterna om ansvarspersonerna har en mindre betydelse när det är fråga om ett större företag. Betydelsen av denna information minskar också i och med att företaget blir äldre. Uppgiftens vikt påverkas också av registreringstidpunkten och innehållet samt av ansvarspersonens ställning inom företaget. En Rating Alfa - klassificering innebär att analytiker bedömer betydelsen av de uppgifter som registrerats om företaget.

Uppgifter om ett företags konkurs lagras i tre år om ansökan avslås, i fem år om ansökan lämnas utan prövning, avvisas, återtas eller förfaller till följd av saneringsförfarande och åtta år om ansökan förfaller till följd av medellöshet eller en konkursdom. Utifrån da-

tabasen tas dessutom fram information om ansvarspersoners kopplingar till olika företag.

Avtalskunder kan använda företagsdatabasen bl.a. via Internet. För t.ex. konsumenters tillfälliga behov av företagskreditupplysningar har utvecklats en öppen kreditupplysnings-tjänst. Motsvarande tjänst finns inte för tillfälliga behov av personkreditupplysningar.

Dun & Bradstreet är den ledande globala leverantören av kredit- och affärsinformation. Företaget har dotterbolag i ca 40 länder och dessutom representanter i 185 länder. *Dun & Bradstreet Finland Oy:s* omsättning uppgår till drygt 6 miljoner euro. Företaget har 27 anställda. I företagets databaser finns information om alla företag som är verksamma i Finland.

Bolagets kreditupplysningsregister och framförallt grunderna för dess kreditvärdighetsklassificering för företagen avviker från Suomen Asiakastieto Oy:s motsvarande system. Den största skillnaden torde bestå i den betydelse som tillmäts uppgifter om inom näringslivet verksamma ansvarspersoners betalningsstörningar. Enligt Dun & Bradstreet Oy:s system läggs vikten vid hur länge företaget har verkat samt vid den roll som ansvarspersoner med betalningsstörningar spelar inom företaget. Betydelsen av ansvarspersonernas betalningsstörningar minskar efter att företaget varit verksamt ett antal räkenskapsperioder. Ett företags kreditvärdighet bedöms enligt ratingklass (AAA-C).

Uppgifter lämnas ut ur kreditupplysningsregistret antingen på traditionellt sätt eller elektroniskt. Kunden och bolaget avtalar sinsemellan hur upplysningarna lämnas ut och övervakningen av användningen skall gå till i praktiken.

Branschspecifika system

Utöver egentliga kreditupplysningsregister används inom riskhanteringen olika typer av spärllistor och register som är avsedda att förhindra missbruk. Dessa listor och register används ofta i begränsad utsträckning inom vissa branscher.

De viktigaste branschspecifika registren över personuppgifter är bankernas och försäkringsbranschens register som är avsedda att förhindra missbruk samt försäkringsbran-

schens system för utbyte av information om försäkringsersättningar. Dessa register och system är numera delvis baserade på datasekretessnämndens tillstånd. I registret som bankerna använder registreras i enlighet med datasekretessnämndens tillstånd bl.a. uppgifter om betalningsförsummelse, också efter att kundförhållandet har upphört. Tillståndet ger också rätt till behandling (inklusive informationsutbyte mellan tillståndshavarna) av uppgifter om missbruk för bedömning av en persons tillförlitlighet i samband med kreditgivning och åtaganden samt i syfte att förebygga missbruk. I försäkringsanstaltens gemensamma system för hantering av missbruk registreras uppgifter om missbruk som riktats mot försäkringsbolag och försäkringsföreningar. Dessutom har försäkringsanstalterna ett system för utbyte av informations om ersättningsansökningar, bl.a. i syfte att förhindra att ersättning för ett och samma skadefall lyfts från flera försäkringsbolag på basis av olika försäkringar.

Försäkringsbranschens skadeanmälnings- och missbrukssystem är baserade på försäkringslagstiftningen. Enligt 18 kap. 6 b § (49/2002) i lagen om försäkringsbolag har ett försäkringsbolag rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter om brott som riktats mot försäkringsbolaget samt om skador som har anmälts till det för något viktigt intresse i anslutning till förebyggande av brott mot försäkringsanstalter och i enlighet med vad datasekretessnämnden närmare bestämmer med stöd av 43 § 3 mom. i personuppgiftslagen. Motsvarande bestämmelser gäller i fråga om andra försäkringsanstalter.

Klassificering och bedömning av kreditrisker

Personkreditupplysningar som i samband med kreditupplysningsverksamhet har samlats in och registrerats i ett kreditupplysningsregister lämnas i allmänhet ut som sådana. Upplysningarna är i allmänhet inte förknippade med bedömningar eller ställningstaganden som gäller de registrerades betalningsförmåga. Den omständigheten att i lagen har tagits in bestämmelser om registrering av sådana uppgifter i kreditupplysningsregistret betyder endast att upplysningen allmänt taget har ansetts relevant för bedöm-

ning av kreditvärdigheten. Den som får upplysningen får själv dra sina slutsatser om vilken betydelse som skall tillmätas anteckningarna om en registrerad.

Bedömning av en persons eller ett företags kreditvärdighet kräver erfarenhet och yrkeskicklighet. För bedömningen har utvecklats metoder som gör det möjligt att kombinera forskningsfakta och/eller erfarenhetsmässiga fakta om olika kreditgivares verksamhet. Metoderna är baserade på grupprelaterad bedömning.

Till analystjänsterna när det gäller kreditrisker kan räknas kreditvärderingsklassificering- och poängsättningsystem (credit scoring) som är baserade på statistiska metoder och likaså tjänster som innebär att tjänsteleverantören bedömer kreditsökandes kreditvärdighet utifrån sina egna register. Som exempel kan nämnas inkassobyråernas tjänster för kreditbeslut.

Suomen Asiakastieto Oy erbjuder bl.a. stödtjänster för klassificering av uppgifter om betalningsstörningar, Optimi- och profileringstjänster.

Klassificering av uppgifter om betalningsstörningar används för att underlätta tolkningen av uppgifter om betalningsstörningar på så sätt att en persons betalningsstörningar graderas med tre koder. Denna klassificering togs i bruk våren 2002. Avsikten är att underlätta tolkningen av uppgifter om betalningsstörningar och att betona omständigheter som är relevanta i kreditsammanhang. Klassificeringen i fyra nivåer baseras bl.a. på antal av betalningsstörningar, hur lång tid som har förflutit sedan den senaste uppgiften om betalningsstörningen och vilket belopp den avsåg samt på vilka koder som använts för att ange betalningsstörningens allvarlighet. Vid klassificeringen beaktas också att den fordran som orsakat anteckningen har betalats och att uppgiften om betalningen är registrerad.

Tjänster för beslutsfattande gör det möjligt att enligt sannolikheten för återbetalning och betalningsförmågan dela in kreditsökandena i fem klasser. På klassificeringen inverkar, utöver den ovan nämnda klassificeringen enligt uppgifter om betalningsstörningar, dessutom sökandens ålder, boningsort och kön.

Profileringen-personklassificeringen är ett sätt att bedöma näringsidkares kreditvärdighet, eftersom denna metod utöver klassifice-

ring av uppgifter om betalningsstörningar innebär att det kontrolleras vilka företag en person har kopplingar till. Utöver uppgifter om betalningsstörningar beaktar Profilen personens ålder, eventuella ansvar i företag samt företagets sätt att sköta sin ekonomi och sina angelägenheter. Också företagets nyckeltal går automatiskt igenom vid modelleringen. Mest påverkas Profilklassificeringen emellertid av personens egna betalningsstörningar.

Scoringmodellerna är statistiska metoder för prognostisering av nya kreditsökandes betalningsbeteenden. Suomen Asiakastieto Oy har utvecklat Suomi Credit som är en allmän modell där vikten på finländska kredittagares grunduppgifter, bl.a. inkomster, anställningens längd, boendeform, har beräknats utifrån hur de inverkar på risken att få aneckningar om betalningsstörningar.

I Finland har utvecklats också andra scoringmodeller. Den exaktaste är den företags- eller kredit-specifika credit scoringmodellen där bakgrundsuppgifterna för bedömningen härrör från företagets egen kundkrets eller från kreditens egenskaper. Denna scoringmodell skräddarsys efter varje företags behov och företagets egen kreditpolitik påverkar poängsättningen av kunderna. Scoringmodellerna anses lämpliga bl.a. för finansbolag som har externaliserat sin kreditgivning. Fördelen med scoringmodellerna anses vara att behandlingen av kreditansökningar försnabbas samt att de behandlar kunderna jämlikt.

Också andra aktörer än Suomen Asiakastieto Oy marknadsför stödtjänster för kreditbeslut. Som exempel kan nämnas vissa bolag som traditionellt bedriver inkassoverksamhet. Exempelvis *Intrum Justitia Oy* tillhandahåller bl.a. kreditbeslutstjänster. Bolaget uppger att det för denna verksamhet använder de uppgifter om gäldenärsföretag som det får i samband med inkassouppdrag.

Dun & Bradstreet Finland Oy tillhandahåller flera typer stödtjänster. En sådan är t.ex. D&B Rating som är ett automatiskt system för bedömning av företags kreditvärdighet. Systemet innehåller tusentals kriterier enligt vilka alla tillgängliga uppgifter analyseras och bedöms. Koncernens nordiska bolag Dun & Bradstreet Nordic använder ett gemensamt system för bedömning av företags kreditvärdighet i de nordiska länderna.

2.3. Den internationella utvecklingen

Internationella konventioner och andra författningar

Av de internationella instrument som har betydelse för kreditupplysningsverksamheten kan nämnas de konventioner och andra författningar som gäller personuppgifter samt den inom EU pågående revideringen av konsumentkreditdirektivet.

Syftet med *Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46 EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter* (personuppgiftsdirektivet) är att trygga individernas grundläggande rättigheter och friheter vid behandlingen av personuppgifter samt att säkerställa det fria flödet av personuppgifter mellan EU:s medlemsstater. Finland har vidtagit de lagstiftningsåtgärder som direktivet förutsätter, framförallt genom personuppgiftslagen.

Konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/1992, nedan dataskyddskonventionen) är mera generellt utformad än direktivet men innehåller likväl samma allmänna dataskyddsprinciper som personuppgiftsdirektivet.

Allmänna dataskyddsprinciper är att insamlingen av data skall vara öppen och saklig samt ändamålsbunden. Vidare skall uppgifterna vara relevanta för det syfte för vilket de behandlas, behandlingen av känsliga uppgifter skall begränsas, uppgifterna skall vara korrekta, den registrerade har rätt till insyn och övervakning och slutligen ställs kravet att datasäkerheten skall tillgodoses.

Europarådet har utfärdat rekommendationer i syfte att harmonisera behandlingen av personuppgifter. År 1990 gav Europarådet en rekommendation om skydd för personuppgifter som används i samband med betalning eller liknande (Protection of personal data used for payment and other related operations; R (90) 19/13.9.1990).

Genom *direktivet om konsumentkrediter 87/102/EEG* fastställdes ramarna för gemenskapens lagstiftning om konsumentkrediter. Syftet var att skapa en gemensam marknad för kreditbranschen och att utfärda gemensamma minimibestämmelser för konsument-

skyddet.

Kommissionen lade år 1995 fram en berättelse om tillämpningen av direktivet. Efter att olika referensgrupper hörts om berättelsen kom kommissionen till det resultatet att direktivet inte längre tillräckligt väl motsvarade situationen på konsumentkreditmarknaden och att det därför var skäl att se över direktivet. Kommissionen ansåg också att det av den analys som den låtit göra av konsumentkreditmarknaden framgick att marknaden utvecklats endast marginellt samt att det var skäl att justera ramlagstiftningen så att konsumenterna och företagen fullt ut kan dra nytta av den inre marknaden.

Kommissionen gav i september 2002 ett *förslag till direktiv om harmonisering av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter* KOM (2002) 443 slutlig. Förslaget avser utveckling av den inre marknaden och dess syfte är en ökad harmonisering. I förslaget används uttrycket ansvarsfull utlåning. För att ansvarsfull utlåning skall bli möjlig är det nödvändigt att förbättra kreditgivarens möjligheter att få kreditupplysningar om konsumenten och borgensmannen, i synnerhet när det gäller gränsöverskridande krediter. Enligt direktivförslaget skall därför samtliga medlemsstater ha databaser med s.k. negativa uppgifter. Dessa kan upprätthållas antingen av enskilda eller offentliga företag.

Europaparlamentet slutförde den första behandlingen av förslaget i april 2004. Parlamentet var i många avseenden missnöjt med kommissionens förslag och ansåg bl.a. att också det nya direktivet bör vara ett minimidirektiv till sin karaktär. Parlamentet föreslog sammanlagt 152 justeringar i förslaget. Med anledning av justeringarna gav *kommissionen den 28 oktober 2004 ett ändrat förslag (KOM (2004) 747 slutlig)*. Kommissionen hade i flera avseenden ändrat förslaget i överensstämmelse med Europaparlamentets ställningstaganden, men till sin karaktär syftar förslaget fortfarande till fullständig harmonisering.

Syftet med direktivförslaget är att göra det möjligt att skapa en effektivare och öppnare kreditmarknad på så sätt att en tillräckligt hög nivå på konsumentskyddet samtidigt tryggas. En av de viktigaste reformerna som föreslås är att tillämpningsområdet för be-

stämmelserna utvidgas till allt flera krediter som näringsidkare tillhandahåller konsumenter och likaså att direktivet leder till en harmonisering av branschregleringen. I direktivet föreslås detaljerade bestämmelser om den information som skall ges till konsumenten innan ett kreditavtal ingås, bestämmelser om principen av ansvarsfull utlåning samt vissa bestämmelser om säkerhetsavtal. Till åtskillnad från kommissionens ursprungliga förslag innehåller det ändrade förslaget inte längre några bestämmelser om indrivning av krediter och inte heller om registrering av kreditgivare och -förmedlare.

Merparten av medlemsstaterna stödde i rådets arbetsgrupp förslaget att i direktivet ta in principen om ansvarsfull utlåning. Också Europaparlamentet ansåg principen vara behövlig. I sin nuvarande utformning anses principen om ansvarsfull utlåning bl.a. förutsätta att kreditgivaren bedömer konsumentens kreditvärdighet på basis av uppgifter som denne lämnat samt på basis av uppgifter som hämtats ur vederbörliga databaser.

Den internationella Basalkommittén för banktillsyn offentliggjorde i juni 2004 sin rekommendation till nya kapitaltäckningsregler (Basel II). Europeiska kommissionen gav i juli 2004 ett *direktivförslag om kapitalkrav för värdepappersföretag* (KOM (2004) 486 slutlig). Till riksdagen avläts våren 2006 en proposition med förslag till den nationella lagstiftning som reformen förutsatte (RP 21/2006).

Avsikten med Basel II -reformen är att de risker som är förenade med kreditinstitutens fordringar bättre än för närvarande skall beaktas i de kapitalkrav som ställs på kreditinstituten. Ju större riskexponering en fordran innebär, desto större krav ställs också på det egna kapitalet. Avsikten med det nya systemet är också att kreditinstituten skall ta i bruk mera avancerade riskhanteringssystem än de nuvarande. Ett kreditinstitut som använder en utvecklad beräkningsmetod får ge krediter med lägre kapitalkrav än annars. Reformen främjar en mot de faktiska riskerna svarande prissättning av finansieringen.

Ett kreditinstitut måste i sin riskhantering kunna göra en noggrann bedömning av sannolikheten för att gäldenären blir betalningsoförmögen. För att kreditinstitutens interna riskhanteringssystem skall kunna godkännas

som sådana utvecklade system som avses i Basel II -bestämmelserna måste kreditinstitutet för bedömningen av sannolikheten att gäldenären blir betalningsoförmögen ha tillgång till statistiskt material som hänför sig till minst fem år. Vid bedömningen av kreditrisken och insamlingen av statistiskt material kan kreditinstitutet anlita ett kreditupplysningsbolags tjänster.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn har betydelse för bedömningen av hur långt användningen av myndigheternas informationsmaterial kan inskränkas till kreditupplysningsverksamhetens syften.

Bakgrunden till direktivet är iakttagelser om att den offentliga sektorn samlar in, producerar, kopierar och distribuerar stora mängder information om olika branscher, t.ex. ekonomisk information och företagsinformation. Syftet med direktivet är att effektivisera och förbättra innehållsindustrins verksamhetsmöjligheter genom att skapa förutsättningar för utnyttjande av de offentliga myndigheternas informationsmaterial och den vägen förbättra sysselsättningen.

Direktivet är baserat på medlemsstaternas nuvarande system för reglering av myndighetshandlingars offentlighet och det medför inga förändringar i regleringen av skyddet för personuppgifter. Principen är den att medlemsstaterna skall säkerställa att i sådana fall då det är tillåtet att återanvända handlingar som är i den offentliga sektorns besittning, skall handlingarna kunna användas för kommersiella ändamål under de förutsättningar som föreskrivs i direktivet.

Lagstiftningen i vissa länder

I vissa europeiska länder tillämpas bestämmelser om behandling av personuppgifter också på kreditupplysningar. Detta är fallet i Norge, Danmark, Spanien, Nederländerna och Schweiz.

I Norge tillämpas *Personopplysningsloven* 14.4.2000 på behandlingen av personuppgifter om fysiska personer. Närmare bestämmelser om behandlingen av kreditupplysningar har med stöd av lagen utfärdats genom ett kungligt beslut 15.12.2000

(00/16930 A-AG). Bestämmelserna gäller bl.a. typen av uppgifter som behandlas, registrets källor, utplånande av negativa kreditupplysningar samt tystnadsplikten för kreditupplysningsbyråers anställda. Enligt beslutet kan tillämpningen av personuppgiftslagen och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den utsträckas också till behandling av andra kreditupplysningar än sådana som gäller fysiska personer.

I kreditupplysningsregistret kan föras in uppgifter om privatpersoners och näringsidkares beskattningsbara inkomster och fordringar som har gått till indrivning. Uppgifter till kreditupplysningsregistret kan samlas in ur offentliga källor, såsom skattelängder och officiella tidningen. Huvudregeln är den att tre år gamla uppgifter skall utplånas ur registret.

Kreditupplysningar kan lämnas för relevanta ändamål, t.ex. för beviljande av lån eller kredit eller för avbetalningsköp. Till den registrerade säljs en kopia av begäran om att kreditupplysningsbyrån skall lämna ut den registrerades kreditupplysningar. Av kopian skall enligt dataombudsmannens anvisningar framgå vilka uppgifter som har lämnats ut, källan samt den som begärt kreditupplysningarna och dennes kontaktuppgifter.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall få dataskyddsmyndighetens tillstånd att behandla personuppgifter inom kreditupplysningsverksamheten. Dataskyddsmyndigheten har för kreditupplysningsverksamheten utarbetat närmare anvisningar bl.a. om registrets användningsändamål och datainnehåll, om utlämnande av upplysningar, om informationen till registrerade, om lagringen av uppgifter samt om skyldigheten att underrätta dataskyddsmyndigheten om förändringar i verksamheten.

I Danmark, stiftades år 2000 *Persondata-loven* (31.5.2000) som gäller behandling av personuppgifter. Lagens bestämmelser om kreditupplysningar tillämpas både på fysiska personer och på företag.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall innan verksamheten inleds utverka dataskyddsmyndighetens tillstånd. Inom kreditupplysningsverksamheten får behandlas endast uppgifter som är relevanta för bedömningen av en persons eller ett företags ekonomiska ställning och kreditvärdighet.

Det är i regel förbjudet att behandla över fem år gamla uppgifter som inverkar negativt på kreditvärdigheten. I lagen föreskrivs också om verksamhetsidkarens informationsskyldighet samt om den registrerades rätt att på begäran få upplysningar som gäller den registrerade själv.

De kreditupplysningar som lämnas ut av kreditupplysningsbyråerna får enligt lagen innehålla endast summarisk information och publikationerna får distribueras endast till dem som har beställt upplysningarna från kreditupplysningsbyrån i fråga. Av publikationerna får inte framgå personnummer.

Enligt lagen skall felaktiga eller vilseledande kreditupplysningar eller riskklassificeringar korrigeras eller utplånas. I lagen föreskrivs också om förfarandet i sådana fall.

I *Spanien* stiftades år 1999 en lag om skydd av personuppgifter (13.12.1999). Lagen tillämpas på behandling av uppgifter om fysiska personer. Enligt lagen får de som tillhandahåller kreditupplysningstjänster behandla endast information som är tillgänglig i offentliga register eller källor eller som har skaffats hos den registrerade själv eller med den registrerades samtycke. Dessutom är det tillåtet att behandla uppgifter om hur ekonomiska åtaganden har uppfyllts eller försumrats, förutsatt att uppgifterna har fåtts av en borgenär eller av någon som handlar på en borgenärs vägnar. Den registrerade skall då underrättas om registreringen av uppgifterna inom trettio dagar. Det är tillåtet att registrera och lämna ut endast uppgifter som behövs för bedömning av en registrerads ekonomiska ställning. Uppgifter som är negativa för den registrerade får inte vara över sex år gamla och uppgifterna skall dessutom alltid ge en sanningsenlig bild av den registrerades nuvarande situation. Dataskyddsmyndigheten har utfärdat närmare anvisningar om tillämpning av lagens bestämmelser.

I *Nederländerna* tillämpas den allmänna lagen om behandling av personuppgifter, *Wet Bescherming Persoonsgegevens* (6.7.2000) också på behandling av kreditupplysningar om fysiska personer. Lagen om konsumentkrediter *Wet Consumenten Krediet* innehåller bestämmelser om kreditgivare och förutsättningarna för beviljande av kredit. I lagen föreskrivs om centraliserad registrering av alla inteckningar och personliga krediter. Denna

uppgift sköts av en särskild organisation Bureau Krediet Registratie (BKR). Alla medlemmar har tillgång till upplysningarna. På databasen tillämpas den allmänna lagen om personuppgifter. Organisationen utarbetar som bäst uppförandekodexar om skydd för den personliga integriteten.

Också i *Schweiz* tillämpas på behandlingen av kreditupplysningar förbundsstatens dataskyddslag (19.6.1992). Enligt lagen är det tillåtet att behandla personuppgifter för bedömning av kreditvärdighet under förutsättning att behandlingen inte omfattar känsliga uppgifter eller profiler och att uppgifterna överlämnas till tredje part endast till de delar som upprättandet eller verkställigheten av avtal med de registrerade förutsätter detta.

Förbundsstatens lag om konsumentkrediter från år 1993 reviderades 2001. Syftet med revideringen är att förstärka konsumentskyddet i samband med kreditavtal. En förutsättning för beviljande av kredit är att konsumenten har möjligheter att återbetala krediten. Detta betyder bl.a. att konsumenten utöver för återbetalningen av krediten skall ha pengar också för sitt uppehälle. I detta avseende har kreditupplysningarna en viktig betydelse. Enligt den nya lagen förs kreditupplysningarna in i ett centralregister. Detta förutsätter också att den registeransvariges roll och skyldigheter fastställs i förbundsstatens lag.

I *Sverige, Belgien och Storbritannien* regleras kreditupplysningsverksamheten genom speciallagstiftning. I Sverige och Storbritannien tillämpas därutöver de allmänna bestämmelserna om behandling av personuppgifter.

Sveriges kreditupplysningslag stiftades år 1973. Lagen tillämpas på fysiska personer och dessutom på näringsidkare och personer som har ett väsentligt inflytande i en viss verksamhet samt på juridiska personer. Bestämmelserna om fysiska personer skiljer sig i vissa avseenden från de bestämmelser som tillämpas på näringsidkare och juridiska personer. På uppgifter om fysiska personer tillämpas dessutom den allmänna lagen om behandling av personuppgifter, dvs. Personuppgiftslagen (29.4.1998). För bedrivande av kreditupplysningsverksamhet krävs i regel tillstånd av Datainspektionen.

I kreditupplysningsregistret registreras

uppgifter om privatpersoners identitet, inkomst och egendom samt uppgifter om fastighetsägande och uppgifter om betalningsstörningar som konstaterats av en myndighet. Uppgifter om kreditmissbruk kan registreras i kreditupplysningsregistret endast om kredittagaren i avsevärd utsträckning har överskridit gällande kreditgräns eller på något annat sätt allvarligt missbrukat krediten. Uppgifter för kreditupplysningsregistret samlas in hos myndigheterna.

Samma uppgifter som om fysiska personer samlas in om juridiska personer, näringsidkare och personer som har ett väsentligt inflytande i en viss verksamhet. Dessutom registreras uppgifter som hämtas ur aktiebolagsregistret, handels- och föreningsregistret samt det offentliga företagsregistret. Av dessa uppgifter framgår om en person är medlem av ett aktiebolags styrelse eller delägare i ett företag eller om personen har ett registrerat privatföretag eller är skyldig att betala mervärdesskatt eller arbetsgivaravgifter. Dessutom registreras uppgifter om betalningsorderansökningar som gäller juridiska personer.

T.ex. *KreditFakta AB* får enligt villkoren i sitt tillstånd som beviljades år 1995 registrera uppgifter om i Sverige bosatta 16 år fyllda fysiska personers namn, personnummer och adress, civilstånd och makars ägandeförhållanden samt uppgifter om inkomster, förmögenhet och fastighetsägande. Enligt tillståndsvillkoren får uppgifter om in-teckningar varken tas fram eller registreras. I registret får dessutom föras in uppgifter om betalningsförelägganden, likväl inte uppgifter om ansökningar, konkurser, obetalda skatter och arbetsgivaravgifter, näringsförbud, konkursfordringar utan förmånsrätt, mervärdesskatt, registrering av arbetsgivaravgifter, konkursansökan eller uppgifter om åtaganden och missbruk. Uppgifter av det sistnämnda slaget får enligt tillståndsvillkoren lämnas ut endast till banker och kreditmarknadsbolag. Enligt tillståndsvillkoren får endast uppgifter om juridiska personer lämnas ut som CD-ROM eller över huvud taget i ett format som lämpar sig för automatisk databehandling.

Datainspektionen kan också förena tillståndet med villkor som gäller annat än registeruppgifter och som tillståndshavaren skall iaktta i sin verksamhet. Villkoren kan gälla

t.ex. skyldigheten att underrätta Datainspektionen om att en person i ansvarsställning lämnar företaget.

Uppgifter om en privatpersons ekonomiska situation skall gallras senast 3 år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde, t.ex. skuldsanering, som uppgifterna avser. Uppgifter om missbruk av betalkort skall emellertid gallras två år räknat från den dag då kreditavtalet sades upp med anledning av missbruket.

Motsvarande anteckningar om näringsidkare och personer som har ett väsentligt inflytande i en viss verksamhet skall gallras under samma förutsättningar som uppgifter om fysiska personer. Uppgifter om juridiska personer kan lagras i fem år. Uppgifter om en ansökan om betalningsföreläggande skall emellertid gallras senast två år efter utgången av det år då ansökan gjordes.

Belgiens lag om konsumentkrediter stiftades år 1991. Lagen ändrades senast år 2005. I lagen föreskrivs bl.a. om det centralregister för kreditupplysningar om konsumenter som upprätthålls av en statlig myndighet. Närmare bestämmelser om centralregistret utfärdades år 2002 genom en förordning.

Kreditupplysningsregistret upprätthålls för bedömning av konsumenternas betalningsförmåga. I lagen räknas upp vilka uppgifter som får föras in i kreditupplysningsregistret. Sådana uppgifter är bl.a. uppgifter om privatpersoners lånebelopp och -tider, återbetalningsplaner samt eventuella betalningslättnader, betalningsdröjsmål och straff. Ur kreditupplysningsregistret kan lämnas ut uppgifter t.ex. till kreditgivare och förmedlare samt till betalkortsföretagare, för att de skall kunna bedöma kundernas betalningsförmåga. En kreditgivare är enligt lagen skyldig att kontrollera en kreditsökandes betalningsförmåga innan krediten beviljas.

Storbritanniens viktigaste lagstiftning om kreditupplysningsverksamhet är *Consumer Credit Act* från år 1974. Inom kreditupplysningsverksamheten tillämpas dessutom personuppgiftslagen *Data Protection Act* (16.7.1998) samt lagar om finansiell verksamhet.

Huvudprincipen är den att företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall registreras och att kreditupplysningar får kontrolleras endast i vissa situationer. I lagen fö-

reskrivs också om förhållandet mellan konsumenter och kreditgivare, om konsumenternas rättigheter samt om kreditgivarens ansvar och förpliktelser.

I USA finns det både på förbunds- och delstatsnivån gällande lagstiftning om behandling av kreditupplysningar om konsumenter. På förbundsstatsnivån regleras behandlingen av kreditupplysningar om konsumenter genom 1970 års *Fair Credit Reporting Act* (FCRA). Lagen ändrades senast år 2003. Syftet med lagen är att kreditupplysningsbyråernas personregister skall vara baserade på korrekta uppgifter som ger en rättvisande bild av de registrerades ställning samt att konsumenternas personliga integritet skall skyddas.

Enligt lagen har konsumenterna rätt att få veta vilka uppgifter som har registrerats om dem samt rätt att få information om vem som har frågat efter upplysningarna. Om kreditupplysningarna om en konsument har använts som grund för ett beslut som är negativt för konsumenten, måste konsumenten underrättas om användningen av kreditupplysningarna samt om den byrås kontaktuppgifter som har gett kreditomdömet. Konsumenten har rätt ta del av det kreditomdöme som legat till grund för ett negativt beslut.

Kreditupplysningsbyrån skall utplåna eller korrigera felaktiga och föråldrade registeruppgifter samt uppgifter som inte har kunnat verifieras. Negativa uppgifter får i regel inte vara över sju år gamla. I fråga om konkurser gäller en tio års tidsgräns.

I lagen föreskrivs också om förutsättningarna för utlämnande av kreditupplysningar. Kreditupplysningar kan lämnas ut bl.a. till kreditgivare, försäkringsbolag, arbetsgivare och hyresvärdar för ingående av avtal. För utlämnandet krävs konsumentens samtycke när avsikten är att lämna ut upplysningarna till en arbetsgivare eller när kreditomdömen innehåller uppgifter om konsumentens hälsotillstånd.

Om en part avsiktligt bryter mot lagen får den som blivit kränkt rätt till skadestånd. Verkställigheten av lagen övervakas av Federal Trade Commission enligt lagen om denna.

2.4. Bedömning av nuläget

Den gällande lagstiftningen om framtag-

ning, användning och utlämnande av kreditupplysningar är oenhetlig och delvis bristfällig. Personuppgiftslagens bestämmelser gäller endast behandling av uppgifter om sådana fysiska personer som är i konsumentställning (personkreditupplysningar). Det råder olika uppfattningar om innehållet i de allmänna bestämmelser i personuppgiftslagen som reglerar behandlingen av sådana uppgifter om fysiska personer som hänför sig näringsverksamhet och om hur bestämmelserna påverkar behandlingen av kreditupplysningar om företags ansvarspersoner. Det finns över huvudtaget inga bestämmelser om kreditupplysningar som gäller företag i bolagsform.

Lagstiftningen om personuppgifter lämpar sig inte för bedömningssystem som är baserade på statistiska analyser. Sådana system har uppenbarligen fått en större praktisk betydelse vid kreditgivning.

Företagskreditupplysningar är baserade på bokslutsuppgifter samt på uppgifter om företagets betalningsbeteende. Också uppgifter om företags ansvarspersoner anses ha betydelse framför allt för bedömning av nybildade och små företags kreditvärdighet. Vid klassificering av företags kreditvärdighet samt fastställande av lagringstider för företagskreditupplysningar används statistiska metoder för att prognostisera vilken betydelse ett företags betalningsstörningar har för dess ekonomiska utveckling och i synnerhet för sannolikheten att företaget går i konkurs.

Från den enskilda kreditgivarens synpunkt är viktigt att kunna bedöma kreditrisken på basis av uppgifter som är så fullständiga och sträcker sig över en så lång period som möjligt. Att kreditupplysningsverksamheten bygger på statistiska metoder innebär emellertid också att företag som eventuellt haft endast tillfälliga betalningssvårigheter och som skulle ha förutsättningar att fortsätta sin verksamhet utan nya betalningsstörningar, blir tvungna att betala förhöjda kreditkostnader på grund av att uppgifterna om betalningsstörningarna lagras under en lång tid. Från allmän synpunkt är det viktigt att kreditupplysningsverksamheten inte får sådana former och att den inte använder metoder som oskäligt försvårar livsduglig företagsverksamhet.

Avsaknaden av bestämmelser om företags kreditupplysningar innebär att företagen för

närvarande inte har på lagstiftningen baserade rättigheter att t.ex. granska de uppgifter om sig själva som har förts in i kreditupplysningsregistren och inte möjligheter att med framgång kräva att felaktiga uppgifter rättas i ett enkelt förfarande. Öppenheten förverkligas inte heller nödvändigtvis när uppgifter förs in i ett kreditupplysningsregister eller lämnas ut ur registret.

I vissa system kan det ha en relativt stor betydelse redan om en ansvarsperson i ett företag, t.ex. en styrelsemedlem, har personliga anteckningar om betalningsstörningar och företagskopplingar. En person som har personliga betalningsstörningar eller har varit verksam i ett företag som gått i konkurs kan genom sin verksamhet i ett annat företag försämra dettas kreditvärdighet, oberoende av hur det företag som bedömningen avser har skött sina åtaganden.

Den omständigheten att uppgifter om ett företags ansvarspersoners anteckningar om betalningsstörningar och anknytningar till konkursbolag på det sätt som nämns ovan används för bedömning av företagets kreditvärdighet har ansetts försvåra utnyttjandet av företagserfarenhet inom företagsverksamheten. Lagringstiden för konkursuppgifter har ansetts vara alltför lång. Det ansetts finnas en risk för att denna omständighet i kombination med den vikt som läggs vid bakgrunduppgifterna om ansvarspersoner försvårar inledandet av ny företagsverksamhet på grund av försämrade möjligheter att få finansiering eller på grund av att riskbedömningen leder till ökade kreditkostnader. Den betydelse som en företagares betalningsanmärkning har för kreditupplysningarna om ett företag kan leda till att företagaren börjar bedriva näringsverksamhet under ett annat namn. Anlitandet av mellanhänder kan leda till att företagsverksamhetens öppenhet minskar, vilket främjar uppkomsten av grå ekonomi och sålunda äventyrar det allmänna förtroendet för affärsverksamheten.

De allmänna förutsättningarna för kreditupplysningsverksamhet är oreglerade i Finland. Vem som helst kan bedriva näringsverksamhet som innebär registrering och utlämnande av kreditupplysningar och i lagstiftningen ställs inga krav t.ex. på näringsidkarens och dennes personals sakkunskap och tillförlitlighet.

Den gällande lagstiftningen är bristfällig med tanke på kreditsökandenas och de registrerades rättssäkerhet och ställning. Av kreditupplysningsregistrets anteckningar framgår inte arten av det åtagande som varit orsak till en betalningsstörning och inte heller hur anteckningarna relaterar till varandra. Det finns inga bestämmelser om den information som används i kreditvärderings- och poängsättningssystemen, vilket i kombination med registreringsmetoderna kan leda till att en person eller ett företag bedöms utifrån andra omständigheter än uppgifter om sitt betalningsbeteende och sin förmåga att uppfylla åtaganden.

Rätten att bedriva näringsverksamhet och i anslutning därtill det allmännas skyldighet att tillgodose de grundläggande fri- och rättigheterna innebär att lagstiftaren måste se till att ingen de facto utan stöd i lag förbjuds att bedriva näringsverksamhet.

3. Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1. Målsättning

Det övergripande syftet med propositionen är att för behandlingen av kreditupplysningar skapa ett regleringssystem som tryggar tillgången till tillförlitliga och relevanta kreditupplysningar samtidigt som det tryggar de registrerades rättigheter. Detta syfte kan uppnås genom en kreditupplysningslag med ett brett tillämpningsområde.

Avsikten med regleringen av kreditupplysningsverksamheten är också att motivera gäldenärerna att uppfylla sina åtaganden. I detta syfte föreslås att lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar graderas beroende på om den fordran som har gett upphov till en betalningsstörning har betalats eller om gäldenären får nya anteckningar om betalningsstörningar.

Målet är också att främja ändamålsenliga förfaranden i företagsverksamheten och att på så sätt förebygga grå ekonomi och ohederliga affärsmetoder. Detta framgår bl.a. av bestämmelserna enligt vilka den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister har rätt att i registret föra in uppgifter om den som har den faktiska makten i ett företag, även om de

skulle avvika från de uppgifter som antecknats i offentliga myndighetsregister. Som ett villkor för att inte längre använda kreditupplysningar om företags ansvarspersoner vid bedömningen av nybildade företags kreditvärdighet kunde uppställas uppvisande av vederbörligen upprättade och reviderade bokslut.

Målsättningen att säkerställa tillgången till kreditupplysningar understryker de allmänna intressen som är förenade med kreditupplysningsverksamheten. I detta sammanhang kan också nämnas målsättningen att främja god kreditupplysningssed.

En särskilt stor betydelse har kreditupplysningar för företag som saknar specialkunskaper om riskhantering. I företagens inbördes verksamhet, t.ex. när det gäller varukrediter, kan också krediterna stiga till avsevärda belopp. Tillgången till kreditupplysningar har betydelse också för hushåll när det gäller stora anskaffningar, t.ex. byggnadsentreprenader.

Vid beredningen har det ansetts vara viktigt att lagen tryggar att också de näringsidkare, vilka i likhet med hushållen endast sporadiskt behöver kreditupplysningar kan få sådana snabbt och till skäliga kostnader. I den kreditupplysningslag som föreslås har sålunda tagits in bestämmelser om de registeransvarigas skyldighet att tillhandahålla tjänster. Målsättningen att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar skall enligt förslaget förverkligas genom detaljerade bestämmelser om förutsättningarna för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet.

Lagens funktionella mål kan anses vara att främja god kreditupplysningssed. Avsikten är att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet och använder kreditupplysningar på eget initiativ skall planera sin verksamhet så att de centrala mål som anges i lagen uppnås. Också dataombudsmannens styrnings- och rådgivningsarbete kan inriktas på att utveckla god kreditupplysningssed.

En viktig utgångspunkt för den föreslagna reformen är att trygga kreditsökandes och registrerades rättigheter. Till dessa rättigheter hör skyddet för den personliga integriteten och rätten att bli bedömd på basis av korrekta och relevanta uppgifter.

Behovet att skydda den personliga integriteten accentueras när det är fråga om att be-

handla uppgifter om fysiska personer i konsumentställning. Den personliga integriteten har emellertid betydelse också för näringsidkare som har en firma samt för företags ansvarspersoner. Målet att trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda på basis av korrekta och relevanta uppgifter understryker vikten av att beakta rättssäkerheten vid behandlingen av kreditupplysningar.

I syfte att fastställa och förverkliga de registrerades rättigheter föreslås att i lagen definieras den uppgifter som får registreras i ett kreditupplysningsregister. Enligt förslaget skall användningsändamålen för personkreditupplysningar anges mera detaljerat än för närvarande. I lagen föreslås också bestämmelser om företags insyns rätt och om rätten att få fel korrigerade samt, i anslutning därtill, bestämmelser om rättsmedel och ett påföljdssystem.

Kreditupplysningar ger huvudsakligen en bild av registrerades tidigare betalningsstörningar. Beroende på situationen föreligger det vid användning och behandling av kreditupplysningar en viss risk för att de är vilseledande. För att säkerställa att uppgifterna är korrekta och behandlas på ett sakligt sätt föreslås att i lagen tas in bestämmelser om lagringstiderna för uppgifter som har förts in i kreditupplysningsregister samt bestämmelser om komplettering av uppgifter om betalningsstörningar. De föreslagna bestämmelserna innebär att det blir möjligt att se till att de uppgifter som registreras i och lämnas ut ur ett kreditupplysningsregister ger en så riktig bild som möjligt av de registrerades förmåga att uppfylla sina åtaganden.

De personers rättssäkerhet som är verk samma inom ett företag kan anses förutsätta legislativa lösningar som gör det möjligt att förhindra sådan inblandning i de praktiska förutsättningarna för näringsutövning som är grundlös eller uppfattas som oskälig och sålunda de facto innebär ett ingrepp i näringsfriheten. Av denna anledning föreslås bestämmelser om hur länge kreditupplysningar om en person som verkat som ett företags ansvarsperson kan påverka kreditupplysningarna om ett annat företag. Det är fråga om hur länge sedvanliga företagsmisslyckanden skall utgöra hinder för att tillvarata en företagares erfarenhet t.ex. i ett nystartat företag.

3.2. De viktigaste förslagen

Systemet för reglering av kreditupplysningsverksamhet kan byggas upp antingen med sikte på att förebygga problem (tillsyn över näringsverksamhet, reglering av registeruppgifter, registrerades rätt till information och insyn) eller med tonvikt på efterhandsåtgärder (skadestånd, straff). Förslagen i regeringens proposition bygger företrädesvis på den förebyggande metoden.

För detta tillvägagångssätt talar den omständigheten att de som registreras i samband med kreditupplysningsverksamhet – framför allt konsumenter samt mindre företag och deras ansvarspersoner – är i underläge i förhållande till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet och i förhållande till företag som bedriver kommersiell kreditgivning.

Utvidgning av tillämpningsområdet

Tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar kan ha en stor betydelse både för beslut som gäller fysiska personer och för beslut som gäller företag. På kreditupplysningsystemen kan sålunda ställas liknande allmänna tillförlitlighetskrav som på myndigheternas basregister. Den nuvarande lagstiftningen gäller endast behandling av kreditupplysningar om personer i konsumentställning. Eftersom rättssystemet inte gör det möjligt att trygga kreditupplysningsverksamhetens allmänna tillförlitlighet och tillgången till kreditupplysningar är det nödvändigt att utvidga lagstiftningen tillämpningsområde.

Förslaget innebär en sådan utvidgning av regleringen att lagen omfattar behandling av kreditupplysningar om företag och företags ansvarspersoner. Bestämmelserna gäller utöver traditionella kreditupplysningsregister också framtagning och förmedling av andra uppgifter som kan användas som kreditupplysningar, t.ex. för kreditvärderingar och information för sådana.

Lagens huvudsakliga regleringsobjekt är enligt förslaget kreditupplysning som bedrivs som näringsverksamhet och som innebär att kreditupplysningar produceras för användning av utomstående. Den föreslagna lagens detaljerade bestämmelser om information som lagras i kreditupplysningsregister be-

gränsar sålunda inte vilka upplysningar en kreditgivare kan utnyttja i samband med utlåningsbeslut. Detta är nödvändigt med tanke på den avtalsfrihet som råder i dessa sammanhang samt med tanke på kreditinstitutens riskhantering.

På grund av kreditupplysningsverksamhetens allmänna betydelse föreslås i lagen bestämmelser om de generella förutsättningarna för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet. I lagen föreslås sålunda allmänna bestämmelser om behandling av kreditupplysningar. Bestämmelserna gäller dels de företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet och dels dem som utnyttjar kreditupplysningar. Vid behandlingen av kreditupplysningar skall god kreditupplysningsred iaktas. Information som används som kreditupplysningar skall hämtas ur tillförlitliga källor och behandlas så att datasäkerheten tillgodoses.

Tryggande av tillgången till kreditupplysningar

Ett av reformens syften är att trygga tillgången till kreditupplysningar. På grund av kreditupplysningsverksamhetens allmänna betydelse föreslås att de ekonomiska förutsättningarna för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet säkerställs i samband med tillsynen över verksamheten. Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet åläggs att lämna ut upplysningar också till konsumenter och företag som inte ständigt behöver kreditupplysningar i sin verksamhet.

Förbättring av företagets och ansvarspersonernas rättssäkerhet

Genom att tillämpningsområdet för lagstiftningen om kreditupplysningsverksamhet utsträcks till att omfatta också behandling av kreditupplysningar om företag och dessas ansvarspersoner förbättras företagets och ansvarspersonernas rättssäkerhet i olika avseenden. En central betydelse har i detta avseende bestämmelserna om kreditupplysningsregistrens datainnehåll samt bestämmelserna om i vilka situationer personkreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner kan användas vid fastställande av företags kreditvärdighetsklass.

Reformen innebär att företagen och deras ansvarspersoner får rätt att granska de registrerade uppgifterna om sig själva samt att kräva korrigerings av felaktiga uppgifter. Om den registrerade och den registeransvarige inte kan enas om insynsrätten eller om korrigerings av ett fel, kan den registrerade be dataombudsmannen avgöra ärendet. Lagstiftningen ger sålunda den registrerade ett enklare och billigare sätt att bevaka sina rättigheter inom kreditupplysningsverksamheten.

Tryggande av kreditupplysningarnas och kreditklassificeringarnas kvalitet

I syfte att trygga kreditupplysningarnas kvalitet föreslås att i kreditupplysningsregistren skall antecknas kompletterande uppgifter om betalningsstörningar, t.ex. om betalning av fordringar som orsakat betalningsstörrelse, om fall där en och samma fordran har orsakat flera anteckningar om betalningsstörrelse samt om faktorer som har lett till en anteckning om betalningsstörrelse. I ett kreditupplysningsregister kan också antecknas uppgifter om kreditvärdering.

Lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar har betydelse när det gäller kreditupplysningarnas kvalitet, dvs. hur väl anteckningarna beskriver den registrerades förmåga att sköta sina åtaganden. Förslaget innebär att lagringstiderna för anmärkningarna förkortas i viss mån. Enligt förslaget skall anmärkningarna lagras längre i situationer där den registrerade har fått nya betalningsstörrelser.

Under lagberedningen utreddes också olika möjligheter att utöka informationsinnehållet i registren för personkreditupplysningar med uppgifter om de registrerades skulder och hur de skötts (s.k. positiva kreditupplysningar). Svårigheterna med att skapa ett heltäckande register samt kostnaderna för att bygga upp och upprätthålla datasystemet samt de verkningar som registreringen bedömdes få ledde till att det inte ansågs ändamålsenligt att utöka kreditupplysningsregistrens informationsinnehåll på detta sätt. En kreditgivare har i varje fall möjlighet att med kredit sökandens samtycke hämta information om dennes ekonomiska situation ur olika källor.

I syfte att säkerställa kvaliteten på kredit-

värdering av fysiska personer och företag föreslås att i lagen nämns vilka uppgifter som kan användas för framtagning av kreditupplysningar.

Säkerställande av kreditupplysningsverksamhetens tillförlitlighet

På kreditupplysningsverksamheten ställs samma tillförlitlighetskrav som på myndigheternas offentliga basregister. Därför föreslås att i lagen tas in allmänna bestämmelser om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet. Enligt bestämmelserna skall verksamhetsidkaren ha tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att sköta sina uppgifter enligt lagen.

Bedrivande av kreditupplysningsverksamhet har av tradition betraktats som en självständig näring som går ut på produktion av kreditupplysningar och utlämnande av kreditupplysningarna för användning av utomstående. Enligt förslaget skall bestämmelserna om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet tillämpas också t.ex. på tjänster som inkassobyråer tillhandahåller i samband med kreditbeslut, vilket innebär att de uppgifter om ett företags ekonomiska situation utnyttjas som inkassobyrån har inhämtat i samband med inkassouppdrag. Det är nödvändigt att utvidga begreppet för att säkerställa regleringens neutralitet.

Kreditupplysningsverksamhetens tillförlitlighet och ansvarsfullhet ökas enligt förslaget också genom de bestämmelser som föreslås om anmälningsplikt för kreditupplysningsverksamhet, genom att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet åläggs strikt ansvar för ekonomisk skada som orsakas genom användning av företagskreditupplysningar som producerats på ett lagstridigt sätt samt genom att de åläggs att iaktta god kreditupplysningssed.

Precisering av bestämmelser om personkreditupplysningar

Personkreditupplysningar används dels för kreditbevakning och uppföljning av krediter och dels också för andra ändamål. I den gällande lagen finns inga detaljerade bestämmelser om dessa ändamål. Med tanke på integritetsskyddet och god kreditupplysnings-

sed föreslås att i lagen tas in detaljerade bestämmelser om saken.

I lagen föreslås bestämmelser om registrering av uppgifter om minderåriga i kreditupplysningsregister. Avsikten är att fästa uppmärksamhet vid minderårigas ställning i kreditsammanhang.

4. Propositionens konsekvenser

4.1. Konsekvenser för medborgarna

I kreditupplysningslagen föreslås noggranna bestämmelser om för vilka ändamål personkreditupplysningar får användas. Den föreslagna lagen skulle sålunda i viss mån förbättra rättssäkerheten för fysiska personer samt öka öppenheten i kreditupplysningsverksamheten. Förslagen som går ut på förbättring av kreditupplysningarnas kvalitet och informativitet skulle verka i samma riktning. I kreditupplysningsregistret får enligt förslaget också lagras uppgifter om personers kreditvärdighet. Härigenom kan den registrerades kreditvärdighet förbättras framför allt i situationer då kreditupplysningar utnyttjas av andra än riskhanteringsexperter.

Lagringstiden för anteckningar om betalningsstörningar förkortas enligt förslaget om den fordran som orsakat anteckningen om betalningsstörningen har betalats. Detta innebär att den registrerade bättre än för närvarande kan påverka lagringstidernas längd genom sitt eget betalningsbeteende.

De bestämmelser som föreslås om begränsning av registrering av uppgifter om minderåriga i kreditupplysningsregistret kan leda till att konsumtionskrediter i mindre utsträckning beviljas minderåriga.

De föreslagna bestämmelserna om rätten att mot en skälig ersättning få kreditupplysningar också i enskilda fall innebär att det blir lättare för konsumenter och småföretag att försäkra sig om sina avtalsparters tillförlitlighet i samband med anskaffningar som innebär betydande kredit- och leveransrisker.

4.2. Konsekvenser för företag

Såsom ovan konstateras är det från allmän synpunkt viktigt att kreditupplysningsverksamheten inte får sådana former och att inom den inte används metoder som gör det oskä-

ligt svårt att driva livsdugliga företag. De föreslagna bestämmelserna om företagskreditupplysningar är sålunda i sig ägnade att förbättra företagsverksamhetens stabilitet och förutsägbarhet.

Tillgången till kreditupplysningar förbättrar företagets verksamhetsförutsättningar när det gäller att ordna finansiering samt minska de avtalsrelaterade risker som sammanhänger med bl.a. varukrediter samt service- och entreprenadavtal. Kreditupplysningar har en särskild betydelse för företag som inte har tillgång till säkerheter eller experter på riskhantering. Enligt lagförslaget är den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister skyldig att i enskilda fall lämna ut upplysningar till alla som så önskar.

De föreslagna bestämmelserna om uppgifter som gäller företag och företags ansvarspersoner gör det också lättare för personer som tidigare varit företagare och t.ex. gått i konkurs att delta i företagsverksamhet utan att detta inverkar negativt på kreditupplysningarna om eller kreditvärderingen av nya företag. Detta måste anses vara viktigt med tanke på tryggandet av förutsättningarna för företagsverksamhet samt för bevarandet av företagsrelaterad erfarenhet och kompetens.

Den föreslagna kreditupplysningslagen förbättrar företagets möjligheter att övervaka kvaliteten på kreditupplysningar som gäller dem själva samt att på ett enkelt och billigt sätt hänskjuta tvistefrågor om kreditupplysningar till myndigheterna för avgörande.

De föreslagna lagringstiderna för kreditupplysningar är något kortare än de nuvarande, i synnerhet i situationer där ett företag inte får nya anteckningar om betalningsstörningar. Det oaktat kan det anses att bestämmelserna om företags kreditupplysningar inte i någon större utsträckning begränsar tillgången till företagskreditupplysningar. Förslagen innebär inte heller begränsningar i de allmänna verksamhetsförutsättningarna för företag som tillhandahåller företagskreditupplysningar.

4.3. Ekonomiska konsekvenser

De bestämmelser om behandling av personkreditupplysningar som föreslås i den nya kreditupplysningslagen förändrar inte nuläget

på ett sådant sätt att reformen får märkbara allmänna ekonomiska konsekvenser. Den omständigheten att lagen tillåter registrering och utlämnande av uppgifter om fysiska personers kreditvärdighet kan ge bättre förutsättningar för kreditbeslut, i synnerhet i företag som inte har specialkompetens i riskhantering. Förkortningen av lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar bedöms inte få några större konsekvenser, eftersom upprepade anteckningar om betalningsstörningar leder till att lagringstiderna förlängs. En kreditgivare som beviljar konsumtionskrediter utan realsäkerheter kan förebygga kreditrisker också genom att inhämta information på annat sätt.

De föreslagna bestämmelserna om företagskreditupplysningar bedöms inte få några betydande ekonomiska konsekvenser. Bestämmelser har utformats med beaktande av behovet att förebygga uppkomsten av grå ekonomi och andra osunda företeelser, vilket innebär att kreditupplysningarnas informativitet och användbarhet inte kan anses minska jämfört med dagens läge. Propositionen begränsar inte heller tillgången till företagskreditupplysningar.

Eftersom de föreslagna bestämmelserna får betydelse för de existerande kreditupplysningsregistren och den information som lagras i dem, måste vissa ändringar göras i data-systemen.

4.4. Administrativa konsekvenser

Enligt propositionen skall tillsyns- och styrningsuppgifterna i samband med behandlingen av företagskreditupplysningar skötas av dataombudsmannens byrå. Den mest betydande ärendegruppen kommer sannolikt att bli rättelseärendena. Det är emellertid svårt att bedöma hur stort deras antal blir. Avsikten är att genomföra förslaget inom ramen för statsekonomi och statsbudgeterna. Vid beredningen av propositionen har man beräknat att de nya uppgifterna ökar arbetsmängden vid dataombudsmannens byrå med en ekvivalent som motsvarar en tjänstemans arbetsinsats. Behovet av tilläggsresurser skall under år 2008 beräknas utgående från erfarenheter av tillämpningen av de nya bestämmelserna.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningskedan och beredningsmaterial

Justitieministeriet tillsatte i maj 2002 en arbetsgrupp för beredning av ett förslag till allmän lagstiftning om kreditupplysning. Arbetsgruppen gavs i uppdrag av med beaktande av kundskyddet samt kreditgivarens ansvar utreda behovet av åtgärder för att utveckla den allmänna lagstiftningen om kreditupplysningsverksamhet, samt att upprätta ett förslag i form av en regeringsproposition. Enligt uppdraget skulle regleringen omfatta dels person- och företagskreditupplysningar och dels kreditupplysningar om företagspersoner. Lagen skulle gälla i första hand situationer där registrerades förmåga att uppfylla sina åtaganden bedöms med hjälp av register som är avsedda att användas av enskilda utomstående personer.

Arbetsgruppen gavs dessutom i uppdrag att utreda möjligheterna att i lagen ta in bestämmelser om registrering av s.k. positiva kreditupplysningar, med beaktande av den pågående totalrevideringen av direktivet 87/102/EEG samt tidtabellen för denna.

Arbetsgruppen bestod av företrädare för justitieministeriet, Konsumentverket, dataombudsmannens byrå, Bankföreningen i Finland, Handels Centralförbund, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Företagarna i Finland, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Finlands Konsumentförbund samt en företrädare för Akava som gemensam representant för arbetstagarorganisationerna.

Arbetsgruppen skulle senast den 31 januari 2003 lägga fram ett i huvuddrag utformat förslag till genomförande av reformen. Enligt uppdraget skulle ett propositionsförslag vara klart senast den 30 april 2004. Justitieministeriets avsikt med att välja detta beredningsförfarande var att från första början iaktta största möjliga öppenhet och att sålunda ge dem som var intresserade av saken möjligheter att delta i lagberedningen.

Arbetsgruppen överlämnade i februari 2003 till justitieministeriet en diskussionspromemoria om riktlinjerna för reformen. I promemorian beskrevs ett antal alternativa

bestämmelser som kan eller bör tas in i den nya lagstiftningen. Promemorian sändes på remiss och lades ut på webben. Arbetsgruppens slutliga betänkande (Justitieministeriet. Arbetsgruppsbetänkande 2004:17) som har formen av en regeringsproposition, blev klart i februari 2005. Under arbetets gång hörde arbetsgruppen bl.a. företrädare för arbetsmarknadsparterna. Denna proposition är upprättad på basis av arbetsgruppens förslag och utlåtandena om dem.

5.2. Remissyttranden

Sammanlagt 46 yttranden inkom om arbetsgruppens diskussionspromemoria. Yttrandena var huvudsakligen positiva till utvecklandet av lagstiftningen om kreditupplysningsverksamhet. Varierande uppfattningar framfördes om reformens omfattning.

Enligt den mera omfattande regleringsmodellen, som utöver de nuvarande personkreditupplysningarna omfattar också reglering av näringsrelaterade kreditupplysningar om fysiska personer samt om företag och sammanslutningar, understöddes av flera ministerier och dessutom av centralkriminalpolisen, dataombudsmannen, Riksåklagarämbetet, Finlands Kommunförbund, fackförbunden samt av konsumenternas och gäldenärernas intresseorganisationer. En mera begränsad reglering understöddes av finansministeriet och de företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet samt dessutom av Bankföreningen i Finland, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund och Handels Centralförbund.

För säkerställande av korrekta registeruppgifter ansågs det motiverat att behandlingen av företagskreditupplysningar sker öppet samt att föreskriva om de registrerades rätts-säkerhet och rättsmedel. Å andra sidan ansågs det inte finnas något behov att reglera registreringen och behandlingen av företagskreditupplysningarna lika detaljerat som personkreditupplysningarna.

Understöd fick också förslaget att utöver databehandlingen reglera och övervaka de företags verksamhet som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Däremot ansågs det inte finnas något egentligt behov av mera detaljerade bestämmelser om branschrelaterade

missbruk. Det nuvarande förfarandet med datasekretessnämndens tillstånd ansågs till denna del vara en fungerande lösning.

Varierande åsikter framfördes om behovet att reglera systemen för bedömning och poängsättning av kreditsökande. Utöver centralkriminalpolisen och dataombudsmannen ansåg också Stakes, Konsumentverket och Finlands Kommunförbund att en sådan reglering var motiverad. Bl.a. finansministeriet, Finansinspektionen, Garanti-Stiftelsen, Bankföreningen i Finland och Centralhandelskammaren ansåg, utöver dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet, att en sådan reglering inte behövdes. Det ansågs svårt att exakt definiera de krav som måste ställas på ett sådant förfarande samt att övervaka att kraven iakttas.

Det ansågs motiverat att använda kreditupplysningar för att bedöma en persons vederhäftighet när det är fråga om uppgifter som innebär ett betydande ekonomiskt ansvar. I fråga om kreditupplysningsregistrens informationsinnehåll understöddes i yttrandena dels alternativet att borgenären åläggs att underrätta kreditupplysningsregistret om att en fordran som orsakat en anteckning om betalningsstörning har betalats och dels gällande praxis enligt vilken gäldenären kan underrätta den registeransvarige om en sådan betalning. I yttrandena understöddes också alternativet att det skall framgå av kreditupplysningsregistret att olika anteckningar avser en och samma fordran samt att en anteckning har samband med en borgensförbindelse.

I arbetsgruppens diskussionspromemoria behandlades också frågan om s.k. positiva kreditupplysningar. I yttrandena förhöll man sig reserverat till en centraliserad registrering av positiva kreditupplysningar, även om också andra åsikter framfördes. I flera av de i sak centrala yttrandena konstaterades att det varken är nödvändigt eller motiverat att registrera positiva kreditupplysningar så som anteckningar om betalningsstörningar för närvarande registreras.

Arbetsgruppens slutliga förslag till kreditupplysningslag sändes till 47 remissinstanser. Sammanlagt 37 begärda och på eget initiativ givna yttranden inkom, varav ett gemensamt yttrande av löntagarnas centralorganisationer.

Bedömningarna av arbetsgruppens förslag var över huvud taget relativt positiva. I ytt-

randena framfördes divergerande uppfattningar närmast om fyra frågor, dvs. 1) skall lagen täcka också företagskreditupplysningar, 2) skall registrets informationsinnehåll utvidgas så att också orsakerna till en anteckning om betalningsstörning kan registreras på den registrerades begäran, 3) skall lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar förkortas och 4) vilka uppgifter får användas för kreditvärdering.

Finlands Företagare ansåg det vara nödvändigt att i lagen ta in bestämmelser om företagskreditupplysningar. Även om de övriga organisationerna som representerar näringslivet och kreditbranschen ansåg det vara onödigt att ta in bestämmelser om företagskreditupplysningar i lagen ansåg de att arbetsgruppens förslag huvudsakligen var godtagbara också i dessa avseenden.

Luottokunta och Suomen Asiakastieto ansåg det inte vara nödvändigt att i kreditupplysningsregister registrera information om orsakerna till betalningsstörningar. De övriga remissinstanser som yttrade sig om saken ansåg förslagen vara motiverade. Finlands Företagare underströk förslagets betydelse för att förbättra kvaliteten på informationen i kreditupplysningsregistren.

Förslaget att förkorta och gradera lagringstiderna för anteckningar om betalningsstörningar ansågs vara motiverat och behövt bl.a. av undervisningsministeriet, Rättspolitiska forskningsinstitutet, Finlands Företagare och arbetstagarorganisationerna. Näringslivets och kreditbranschens organisationer motsatte sig däremot en förkortning av lagringstiderna. Centralkriminalpolisen underströk behovet att beakta polisens behov när det gäller lagringstiderna.

Finlands Bank ansåg i sitt yttrande det vara viktigt att arbetsgruppens förslag till bestämmelser om vilka uppgifter som får användas för bedömning av företags kreditvärdighet inte leder till att kreditvärderingen inte blir jämförbar med motsvarande internationella klassificeringar.

Suomen Asiakastieto och Bankföreningen i Finland föreslog att i kreditupplysningsregistren förs in och ur dem lämnas ut upplysningar också om antalet förfrågningar om de registrerade. Näringslivets och kreditbranschens organisationer förordade också att registrens informationsinnehåll kompletteras

med utförligare uppgifter om utsökning. Konsumentverket och konsumentombudsmannen ansåg å andra sidan att det inte finns någon anledning att registrera mera heltäckande utsökningsuppgifter.

Arbetsgruppens förslag om de registrerades rättigheter förordades. Suomen Asiakastieto, förbundet Suomen Perimistöimistöjen Liitto och föreningen Luottomiehet – Kreditmännen ansåg emellertid att företagets insyns rätt inte borde utsträckas till uppgifter som avser bedömning av kreditvärdighet. Centralkriminalpolisen föreslog för sin del att de registrerades insyns rätt i vissa fall inte skall omfatta upplysningar som lämnas till förundersökningsmyndigheter.

Skattestyrelsen reserverade sig mot förslaget att skatteförvaltningen skall kunna meddela uppgifter om skattefordringar till kreditupplysningsregister. Denna fråga borde behandlas i ett senare beredningssammanhang.

6. Andra omständigheter som in- verkat på propositionen

Den kommitté som berett totalrevideringen av lagstiftningen om kreditupplysningsverksamhet föreslog i sitt betänkande att bestämmelserna om behandling av kreditupplysningar i arbetslivet skall tas in i lagen om integritetsskydd i arbetslivet och att ärendet till denna del skall beredas av tre parter. Justitieministeriet har till denna del överfört beredningen till arbetsministeriet.

Bestämmelserna i regeringens proposition har utformats på ett sådant sätt att personuppgiftslagen fortsättningsvis skall tillämpas, till dess att lagen om integritetsskydd kompletteras med specialbestämmelser om behandling av kreditupplysningar.

Till riksdagen avläts i juni 2006 en proposition med förslag till utsökningsbalk och lag om verkställighet av skatter och avgifter samt vissa lagar som har samband med dem (RP 83/2006). I de bestämmelser som föreslås i propositionen föreskrivs om preskription av fordringar till följd av att deras verkställbarhet upphör, om behandling av utsökningsärenden som gäller minderåriga och om förbud mot att ur utsökningsregistret lämna ut uppgifter om personer som inte har fyllt 15 år. I kreditupplysningslagen föreslås bestämmelser om de verkningar som verkställ-

barhetens upphörande har på anteckningar om betalningsstörningar och likaså om behandling av uppgifter som gäller minderåriga. Bestämmelserna är emellertid utformade på ett sådant sätt att de kan tillämpas oberoende av hur och enligt vilken tidtabell den nya utsökningsbalken stiftas och träder i kraft.

Justitieministeriets arbetsgrupp för beredning av revideringen av lagstiftningen om kreditupplysningsverksamhet föreslog att det utreds om utsökningsuppgifter i större utsträckning än hittills kan tas in i kreditupplysningsregister. Till följd av den pågående revideringen av utsökningsbalken är utgångspunkten i detta skede den att i förslaget till kreditupplysningslag inte tas in några be-

stämmelser om saken. Frågan skall utredas separat efter att utsökningsbalken stiftats.

Enligt den föreslagna kreditinstitutslagen kan kreditupplysningar om ett företags ansvarsperson användas bl.a. då företaget inte har någon skyldighet att välja revisor. Bestämmelser om saken ingår för närvarande i revisionslagens (936/2006) 11 §. Regeringens proposition med förslag till revisionslag och lagar som har samband med den (194/2006) innebär ytterligare lättnader i skyldigheten att välja revisor. Den bestämmelse som föreslås i kreditupplysningslagen är emellertid utformad på så sätt att den kan tillämpas oberoende av revideringen av revisionslagen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Kreditupplysningslag

Lagens rubrik och systematik

Som rubrik föreslås kreditupplysningslag. Avsikten med rubriken är att understryka att det är fråga om en allmän lag om behandling av kreditupplysningar. Lagen gäller behandling av uppgifter om både fysiska personer och företag.

Lagen föreslås bli indelad i 10 kapitel. Lagens 1 kap. innehåller allmänna bestämmelser, bl.a. definitioner av centrala begrepp. I lagförslagets 2 kap. föreskrivs om allmänna förpliktelser vid behandling av kreditupplysningar och i 3 kap. om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet.

I lagförslagets 4–6 kap. föreskrivs om lagens huvudsakliga regleringsobjekt, dvs. kreditupplysningsregister. I de nämnda kapitlen föreskrivs om den information som registreras i ett kreditupplysningsregister och om lagringstiderna samt vilken typ av uppgifter som kan användas för kreditvärdering. Lagförslagets 4 kap. gäller personkredituppgifter som registreras i kreditupplysningsregister samt behandling av sådana uppgifter. I lagförslagets 5 kap. föreskrivs om basuppgifter som gäller företag och om näringsförbud, medan 6 kap. innehåller bestämmelser om företagskreditupplysningar som registreras i kreditupplysningsregister samt om behandling av personkreditupplysningar som företagskreditupplysningar.

I lagförslagets 7 kap. föreskrivs om förverkligande av de registrerades rättigheter, t.ex. korrigerings av felaktiga registeruppgifter. I lagförslagets 8 kap. föreskrivs om tillsyn, medan 9 kap. innehåller särskilda bestämmelser och 10 kap. ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

1 kap. Allmänna bestämmelser

I detta kapitel föreskrivs om lagens tillämpningsområde, lagens syfte samt om de

för lagens tillämpningsområde centrala definitionerna.

1 §. Lagens tillämpningsområde. I denna paragraf föreskrivs om lagens allmänna tillämpningsområde och om dess förhållande till annan lagstiftning. Merparten av lagens bestämmelser gäller enligt förslaget produktion av kreditupplysningar för användning av utomstående samt kreditupplysningsregister som upprätthålls för detta ändamål. Bestämmelserna i lagens 2 kap. gäller emellertid också kreditgivare och andra som deltar i behandlingen av kreditupplysningar, såsom företag som lämnar ut uppgifter för användning som kreditupplysningar. Bestämmelserna om användning av personkreditupplysningar skall tillämpas likaväl på kreditgivare som på andra som har för avsikt att använda personkreditupplysningar.

Enligt paragrafens 1 mom. skall lagen tillämpa på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar.

Det med tanke på lagens tillämpningsområde centrala begreppet kreditupplysning definieras i lagförslagets 3 §. Med kreditupplysning avses uppgifter om en fysisk persons eller ett företags betalningsförmåga eller betalningsvilja eller uppgifter som på något annat sätt anger en persons eller ett företags förmåga att uppfylla sina åtaganden och som används i samband med kreditgivning och kreditbevakning.

Definitionen av begreppet kreditupplysning innebär att den föreslagna lagens tillämpningsområde omfattar uppgifter som används vid kreditgivning och beviljande av kredit till såväl fysiska personer som företag. Lagens tillämpningsområde är sålunda mera omfattande än den gällande personuppgiftslagens, som innehåller detaljerade bestämmelser endast om behandling av kreditupplysningar som gäller fysiska personer i konsumentställning.

Lagens företagsbegrepp är omfattande och täcker personer och företag som bedriver näringsverksamhet i olika former och likaså stiftelser. Avsikten med regleringen av begreppet företagskreditupplysning är att förbättra

verksamhetens tillförlitlighet och trygga tillgången på uppgifter om företag samt företagens och de inom företagen verksamma personernas rättssäkerhet.

Bestämmelsen om produktion av kreditupplysningar hänvisar till sådan med avseende på lagens tillämpningsområde central verksamhet som syftar till insamling, bearbetning och utlämnande av upplysningar till utomstående. Merparten av den föreslagna lagens bestämmelser gäller sålunda kreditupplysningsregister som upprätthålls av företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet samt behandling av sådana uppgifter.

Enligt paragrafens 2 mom. skall på behandling av uppgifter om fysiska personer tillämpas personuppgiftslagen (523/1999) om inte annat föreskrivs i denna lag. I propositionen ingår ett förslag till ändring av personuppgiftslagen (lagförslag nr 2) som innebär att personuppgiftslagens nuvarande bestämmelser om personkreditupplysningar och behandling av sådana upphävs. Med beaktande av de bestämmelser som föreslås bli intagna i kreditupplysningslagen kommer personuppgiftslagens betydelse för regleringen av personkreditupplysningar att minska avsevärt.

2 §. Lagens syfte. I denna paragraf föreskrivs om lagens syfte. Enligt förslaget är syftet med lagen att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, att trygga den personliga integriteten vid behandling av kreditupplysningar, att trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningsssed.

Lagens syfte är sålunda att trygga den personliga integriteten samt fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter vid behandling av kreditupplysningar. Redan den gällande personuppgiftslagens bestämmelser skyddar sådana personers integritet som är i konsumentställning. Syftet med den föreslagna kreditupplysningslagen är att trygga också företags och deras ansvarspersoners rättssäkerhet. Rätten att bli bedömd utifrån relevanta uppgifter sammanhänger i första hand med den registeransvariges skyldighet att behandla endast korrekta uppgifter.

Bestämmelser som tryggar rättssäkerheten och integritetsskyddet är framför allt bestämmelserna om registrens datainnehåll och

kvalitet samt bestämmelserna om de rättsmedel som står till de registrerades förfogande. I syfte att förbättra företagens ansvarspersoners ställning föreskrivs om de situationer i vilka uppgifter om ansvarspersoner kan användas vid bedömningen av företags kreditvärdighet.

Lagens målsättning kan anses vara att främja god kreditupplysningsssed. De som bedriver kreditupplysningsverksamhet motiveras sålunda att själva utveckla sina produkter och tjänster i en sådan riktning att lagens centrala syften kan förverkligas. På detta sätt motiveras aktörerna att utveckla rutiner som gör det möjligt att både trygga tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar och att tillgodose de registrerades rättssäkerhet. I lagförslagets 2 kap. föreskrivs närmare om innebörden av begreppet god kreditupplysningsssed.

Lagens syfte att trygga tillgången till kreditupplysningar understryker de allmänna intressen som är förenade med en fungerande kreditgivning. Tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar är en förutsättning för en fungerande kreditmarknad. Kreditupplysningar kan vara ett sätt att främja en effektiv riskhantering och upprätthålla betalningsmoralen. Detta bidrar för sin del till att hålla kreditkostnaderna på en låg nivå. Tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar kan också förbättra företagets och hushållens möjligheter att få finansiering och bidra till att förebygga uppkomsten av grå ekonomi.

Bestämmelsen understryker vikten av att kreditupplysningarna är tillförlitliga. På detta sätt hänvisas till den betydelse som kreditupplysningsverksamheten har för beslutsfattandet. Med utnyttjande av information från kreditupplysningsregistren fattas många beslut som har stor betydelse för enskilda individer och företag. Därför kan på kreditupplysningsregistren ställas samma tillförlitlighetskrav som på de basregister som upprätthålls av myndigheterna. Både från användarnas och från de registrerades synpunkt är det viktigt att kreditupplysningarna är relevanta och korrekta.

3 §. Definitioner. I denna paragraf föreslås definitioner av de för lagens tillämpningsområde centrala begreppen. I den föreslagna paragrafen definieras begreppen kreditupplysning, företag, företags ansvarsperson, regi-

strerad, personkreditupplysning, företagskreditupplysning, bedrivande av kreditupplysningsverksamhet och kreditupplysningsregister.

Med kreditupplysning avses enligt den föreslagna paragrafens 1 punkt uppgifter om en fysisk persons eller ett företags betalningsförmåga eller betalningsvilja eller uppgifter som på något annat sätt anger en persons eller ett företags förmåga att uppfylla sina åtaganden och som används i samband med kreditgivning och kreditbevakning.

Begreppet kreditupplysning definieras sålunda både utifrån informationsinnehåll och utifrån upplysningens användningsändamål. Den föreslagna definitionen är i någon mån snävare än i den gällande personuppgiftslagen. Det är nödvändigt att avgränsa begreppet kreditupplysning så noggrant som möjligt, framför allt med tanke på skyddet och regleringen av personuppgifter. De allmänna principerna för skyddet av personuppgifter innebär att användningsändamålet fastställs noggrant samt att informationen inte får användas i strid med det på förhand angivna ändamålet (principen om ändamålsbundenhet). Även om användningsändamålet är noggrant angivet i lagen får personkreditupplysningar användas också i vissa andra situationer, såsom framgår av lagförslagets 19 §.

Definitionen av begreppet kreditupplysning får enligt det föreslagna regleringssystemet sin innebörd beroende på om det är fråga om personkreditupplysningar eller företagskreditupplysningar. Genom lagförslagets bestämmelser om företagskreditupplysningar begränsas inte användningen av sådana upplysningar. Detta är ändamålsenligt med beaktande av att uppgifter om företag är fritt tillgängliga i flera myndighetsregister.

Kreditupplysningar används huvudsakligen i samband med kreditgivning. I lagförslaget definieras inte begreppen kredit och kreditgivning. Det kan allmänt konstateras att med kreditgivning utöver utlåning förstås betalningsarrangemang som innebär att betalningen inte sker samtidigt som motprestationen. Begreppet kreditgivning omfattar sålunda varukrediter mellan företag samt avtal mellan konsumenter och näringsidkare. Kreditbevakning innebär att kreditgivaren vidtar åtgärder för att iakttä en kredittagares betalningsbeteende och därigenom säkerställa

återbetalningen av skulden.

Definitionen av begreppet kreditupplysning innefattar information om en persons eller ett företags betalningsförmåga, betalningsvilja eller över huvud taget deras förmåga att uppfylla sina åtaganden. Betalningsförmåga avser en persons eller ett företags förutsättningar att hålla sin ekonomi i sådan balans att personen eller företaget kan sköta sina betalningsåtaganden enligt avtal. Åtminstone en delfaktor i betalningsförmågan är kreditsökandens ekonomiska ställning. Betalningsvilja är ett vidsträcktare begrepp än betalningsförmåga och avser det sätt och den omsorgsfullhet varmed en person eller ett företag sköter sina betalningsåtaganden.

Uppgifter som på något annat sätt beskriver en registrerads förmåga att uppfylla sina åtaganden hänvisar dels till den registrerades ekonomiska ställning och dels till dennes handlingsförmåga. Det är skäl att observera att de kreditupplysningsregister som avses i lagförslaget inte skall innehålla uppgifter om fysiska personers inkomster och egendom. Såsom konstaterats i den allmänna motiveringen ingår i lagförslaget inga bestämmelser om registrering av fysiska personers krediter (s.k. positiva kreditupplysningar). Däremot ingår i kreditupplysningsregistren information om företags ekonomiska ställning, eftersom de innehåller uppgifter om företags bokslut.

De uppgifter som registreras i kreditupplysningsregistren utgör oftast endast en del av det informationsmaterial som en kreditgivare använder för sina kreditbeslut och övriga kreditrelaterade beslut. De uppgifter som registreras i kreditupplysningsregistren kan emellertid konstateras avse alla de omständigheter som nämns i definitionen av begreppet kreditupplysning. En betydande del av uppgifterna avser personers och företags tidigare betalningsbeteende. I fråga om uppgifter om betalningsstörningar kan t.ex. en uppgift om att en person vid utsökning har konstaterats vara medellös anses beskriva dennes betalningsförmåga. Framför allt uppgifter om en persons handlingsbehörighet ger en bild av dennes förmåga att uppfylla sina åtaganden i övrigt.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 punkt avses med ett företag en enhet som enligt 3 § 1 mom. 1–5 punkten i företags- och organisa-

tionsdatalagen (244/2001) registreras i företags- och organisationsdatasystemet. Med tanke på kreditupplysningsverksamheten och den därtill hörande hanteringen av stora datamängder är det ändamålsenligt att företagsdefinitionen hänvisar till företags- och organisationsdatalagen. De uppgifter som registreras i registren för företagskreditupplysningar hämtas i stor utsträckning ur myndigheternas register.

Enligt de bestämmelser som hänvisningen i den föreslagna paragrafens 2 punkt avser skall i företags- och organisationsdatasystemet registreras: 1) fysiska personer och dödsbon som bedriver näringsverksamhet, 2) öppna bolag, kommanditbolag, aktiebolag, andelslag, föreningar, stiftelser och andra privaträttsliga juridiska personer, 3) staten och statliga inrättningar, kommuner, sammkommuner, församlingar och andra religions-samfund samt andra offentligrättsliga juridiska personer, 4) europabolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar samt 5) utländska organisationers eller stiftelsers filialer i Finland.

Företags- och organisationsdatasystemets stamregister är handelsregistret och stiftelseregistret som förs av Patent- och registerstyrelsen samt arbetsgivarregistret, förskotts- och uppbördsregistret och registret över mervärdeskatteskylldiga som förs av skatteförvaltningen. De företag och sammanslutningar som registrerats i de nämnda registren skall föras in också i registret över företags- och organisationsnummer. Såsom framgår redan av det ovanstående har den föreslagna lagens företagsbegrepp en mera omfattande innebörd än i andra sammanhang. Begreppet omfattar t.ex. stiftelser som inte bedriver näringsverksamhet.

I den föreslagna paragrafens 3 punkt definieras begreppet företags ansvarsperson. Detta begrepp är viktigt när det gäller att ange i vilka fall kreditupplysningar om fysiska personer som är verksamma i ett företag kan användas för bedömningen av företagets kreditvärdighet.

Enligt förslaget avses med ett företags ansvarsperson en person som enligt ett offentligt myndighetsregister är bolagsman, ansvarig bolagsman, verkställande direktör, ledamot eller ersättare, prokurist eller firmatecknare i ett företag.

Sådana offentliga myndighetsregister som avses i den föreslagna bestämmelsen är handelsregistret, föreningsregistret, stiftelseregistret samt registret över företags- och organisationsnummer.

Förslaget innebär att med uppgifter om ett företags ansvarspersoner avses kreditupplysningar om öppna bolags bolagsmän och kommanditbolags ansvariga bolagsmän och verkställande direktör, aktiebolag och dessas moderbolags styrelse- och förvaltningsrådsledamöter och verkställande direktör samt styrelseledamotens ersättare, andelslags styrelse- och förvaltningsrådsmedlemmar och verkställande direktör samt prokurister och firmatecknare. I lagförslagets 22 § föreskrivs om situationer där den registeransvarige anser det nödvändigt att i kreditupplysningsregistret föra in sådana anteckningar om ansvarspersoner som avviker från uppgifterna i ett myndighetsregister. På sådana anteckningar skall enligt lagförslagets 22 § 3 mom. tillämpas lagens bestämmelser om företags ansvarspersoner.

I paragrafens 4 punkt definieras begreppet registrerad. En registrerad är enligt den föreslagna bestämmelsen en person eller ett företag som en kreditupplysning avser. Begreppet är sålunda relativt omfattande och förutsätter inte nödvändigtvis att det är fråga enbart om uppgifter som registrerats i ett kreditupplysningsregister. De rättigheter som tillkommer en registrerad kan på ett företags vägnar utövas av personer som också annars är behöriga att vidta åtgärder på företagets vägnar. I lagförslagets 30 § föreskrivs om den rätt att granska kreditupplysningar om ett företag som tillkommer företagets ansvarspersoner.

I den föreslagna paragrafens 5 punkt ingår en definition av begreppet personkreditupplysning. Härmed avses enligt förslaget kreditupplysningar om en fysisk person och i samband med dem behandlade identifierings- och handlingsbehörighetsuppgifter om personen.

På grund av ett kreditupplysningsregisters karaktär är det i detta sammanhang nödvändigt att betrakta identifieringsuppgifter som kreditupplysningar. En uppgift om att information om en viss person har registrerats i ett kreditupplysningsregister kan redan i sig skapa uppfattningen att denne har betalnings-

störningar.

Den föreslagna definitionen är mera omfattande än det begrepp personkreditupplysning som används i den gällande personuppgiftslagen, eftersom den föreslagna definitionen omfattar också uppgifter om ansvarspersoner är verksamma i ett företag. I lagförslaget 12 § definieras begreppet identifierings- och behandlingsbehörighetsuppgifter om fysiska personer. Sådana är bl.a. uppgifter om en persons företagskopplingar. Kreditupplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner är enligt den föreslagna lagen alltid personuppgifter. Detta är nödvändigt bl.a. på grund av tillämpningsområdet för direktivet om skydd för personuppgifter.

Enligt den föreslagna paragrafens 6 punkt avses med företagskreditupplysning kredituppgifter om ett företags betalningsvana, uppgifter om betalningsstörningar och kreditvärdighet samt andra kreditupplysningar om företaget. Av definitionen kan den slutsatsen dras att basuppgifter om ett företag inte betraktas som företagskreditupplysningar. I lagförslaget 21 § föreskrivs om ett företags basuppgifter. Det är fråga om basuppgifter som identifierar ett företag och anger vilka som är ansvariga för företagsverksamheten samt över huvud taget beskriver företagets verksamhet och som kan hämtas ur offentliga register, eller också om uppgifter som den registrerade själv har lämnat för registrering i ett kreditupplysningsregister. Förslaget innebär att vissa uppgifter om ett företags ekonomiska ställning redan per definition inte omfattas av begreppet företagskreditupplysning. Som exempel kan nämnas uppgifter om ett företags bokslut i sådana fall där dessa uppgifter kan hämtas ur myndighetsregister eller när ett företag själv har överlämnat uppgifterna till en registeransvarig.

De viktigaste av de myndighetsregister som avses i den föreslagna bestämmelsen är handelsregistret, företags- och organisationsdataregistret samt inteckningsregistren. Ur dessa register kan hämtas mångsidiga uppgifter om företagsverksamheten. Som exempel kan nämnas att Statistikcentralens register innehåller offentliga uppgifter om företags, koncerners, sammanslutningars och näringsidkares företags- och organisationsnummer och dess giltighetstid, namn, språksignum,

hemkommun och adress, juridiska form, verksamhetsområde, verksamhetsort, verksamhetsställe, huvudsakliga produkter, omsättningens storleksklass, det sammanlagda antalet anställda och antalet anställda i olika kommuner, utrikeshandel samt, i fråga om koncerner, om koncernförhållandena.

Lagförslaget definition av begreppet företagskreditupplysning är omfattande. Den föreslagna regleringen gäller emellertid huvudsakligen endast behandling av företagskreditupplysningar som har samband med kreditupplysningsregister. Bestämmelsen i lagförslaget 4 § 2 mom. innebär att lagens tillämpningsområde kan begränsas bl.a. när det gäller sådana bedömningar av ett företags kreditvärdighet som görs med företagets samtycke eller på uppdrag av företaget. De allmänna förpliktelser gällande behandling av kreditupplysningar som avses i lagförslaget 2 kap. avser visserligen all behandling av företagskreditupplysningar, men de är av en tämligen allmän karaktär och ger uttryck för de centrala informationsrättsliga principerna.

Enligt den föreslagna paragrafens 7 punkt avses med bedrivande av kreditupplysningsverksamhet insamling, produktion, registrering, utlämnande och annan behandling av information som självständig näringsverksamhet i kreditupplysningsregister. Utanför definitionen faller – liksom för närvarande – sådan kreditupplysningsverksamhet som vanligen hör till bankverksamhet enligt kreditinstitutslagstiftningen och som är baserad på bankens egna kundregister. Såsom konstaterats redan i den allmänna motiveringen bedriver bankerna för närvarande inte sådan kreditupplysningsverksamhet som avses i lagförslaget.

I den föreslagna paragrafens 8 punkt ingår en definition av begreppet kreditupplysningsregister. Med kreditupplysningsregister avses enligt förslaget ett register i vilket den som bedriver kreditupplysningsverksamhet registrerar kreditinformation i syfte att lämna ut den. Med kreditupplysningsregister avses i lagen, utöver dessa traditionella kreditupplysningsregister, också register i vilka den som bedriver kreditupplysningsverksamhet registrerar i samband med kundförhållanden erhållen information om företag och som verksamhetsidkaren använder i samband med

kreditbeslut för utomståendes räkning. Definitionen innebär att såsom kreditupplysningsregister inte betraktas en kreditgivares kundregister som kreditgivaren själv använder för kreditbeslut eller kreditbevakning.

I lagförslagets 4 § 1 mom. föreskrivs om tillämpning av bestämmelserna om kreditupplysningsregister på register som används för s.k. kreditbeslutstjänster.

I paragrafen har inte tagits in någon definition av begreppet informationsbehandling eftersom detta redan kan betraktas som ett vedertaget informationsrättsligt begrepp varmed i likhet med personuppgiftslagen avses vilken som helst åtgärd som berör information. Detta framgår t.ex. av lagförslagets 1 §. I lagförslaget har emellertid för tydlighetens skull använts exaktare begrepp än vad som varit nödvändigt för en korrekt inriktning av regleringen.

4 §. Tillämpning av lagen i vissa fall. I denna paragraf föreslås två specialbestämmelser som preciserar lagens tillämpningsområde.

Vad som föreslås om informationsinnehållet i kreditupplysningsregister skall enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. tillämpas också på sådan företagsinformation som en näringsidkare har fått i uppdragsförhållanden och registrerad i sitt kundregister samt använder vid fattande av kreditbeslut för utomståendes räkning.

I praktiken tillhandahålls sådana s.k. kreditbeslutstjänster av vissa inkassobyråer som i kreditgivningsbeslut för uppdragsgivares räkning använder information som de i samband med inkassouppdrag fått från olika uppdragsgivare.

Förslaget innebär att den som tillhandahåller tjänster för kreditbeslut inte utöver information från uppdragsgivaren får använda annan information än sådan som enligt den föreslagna lagen kan registreras i ett kreditupplysningsregister. Bestämmelsen behövs av den anledningen att den föreslagna regleringen på enahanda sätt skall gälla företag som tillhandahåller tjänster för kreditbeslut och egentliga kreditupplysningsbolag.

Bestämmelsen gäller endast kreditbeslut som fattas för utomståendes räkning. Som bedrivande av kreditupplysningsverksamhet betraktas enligt förslaget sålunda inte kreditbeslut som ges i uppdrag åt ett företag som

hör till samma koncern.

Produktion av kreditupplysningsregister på basis av egna kundregister skall bedömas med beaktande av annan lagstiftning. Den som ansvarar för ett personregister skall iaktta de förpliktelser som föreskrivs i personuppgiftslagen, bl.a. uppgifternas ändamålsbundenhet samt tystnadsplikten. Ur kundregister som är personregister får sålunda inte lämnas ut uppgifter eller uppgifterna användas för någon annans räkning, utom i sådana fall som särskilt föreskrivs i annan lagstiftning.

Enligt den föreslagna lagen finns det emellertid inget hinder för att ett företag själv när det överväger ett kreditbeslut använder i sitt eget kundregister registrerad information om sina kunders och kundföretags ekonomiska ställning och betalningsbeteende. Sådan information kan ges också till företag som tillhandahåller tjänster för kreditbeslut, om det inte enligt annan lag finns något hinder för utlämnandet.

Bestämmelsen ställer sålunda inga hinder för att t.ex. kreditinstitut såsom för närvarande i sitt beslutsfattande använder information i sina kundregister för riskhantering inom kreditinstitutsverksamhet i enlighet med de principer för beräkning av kapitaltäckningskravet som den s.k. Basel II -reformen (KOM (2004) 486 slutlig) förutsätter.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. tillämpas bestämmelserna om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet i lagens 10 och 38 § inte på näringsverksamhet där kreditvärdering görs och värderingsuppgifter lämnas ut antingen om börsbolag eller med samtycke eller på uppdrag av det företag som upplysningarna gäller. Sådan kreditvärdering (rating) bedrivs av flera internationella bolag. På sådan verksamhet har det inte ansetts lämpligt att tillämpa den serviceförpliktelse som föreskrivs för en sedvanlig registeransvarig och inte heller skyldigheten att göra anmälan om verksamheten till dataskyddsmyndigheterna.

2 kap. **Allmänna förpliktelser vid behandling av kreditupplysningar**

I kapitlet föreskrivs om god kreditupplysningsred samt om därtill hörande skyldigheter att dra försorg om kreditupplysningarnas

kvalitet samt om datasäkerheten och tillsynen över användningen av kreditupplysningarna. Kapitlets bestämmelser gäller utöver den som bedriver kreditupplysningsverksamhet också den som använder kreditupplysningarna samt den som behandlar dem, t.ex. kreditupplysningsregistrets tekniska personal. I kapitlet finns också bestämmelser om kreditgivare som använder sitt eget kundregister för kreditbeslut samt om dem som överlämnar information till kreditupplysningsregister.

5 §. God kreditupplysningssed. I denna paragraf ingår grundläggande bestämmelser om god kreditupplysningssed samt om innebörden av begreppet god kreditupplysningssed. God kreditupplysningssed förutsätter enligt den föreslagna bestämmelsen att den som behandlar kreditupplysningar handlar omsorgsfullt samt värnar om deras rättssäkerhet som kreditupplysningarna avser.

Enligt den föreslagna paragrafen skall den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, den som använder kreditupplysningar och den som annars behandlar kreditupplysningar handla omsorgsfullt samt iaktta de centrala dataskydds- och datasäkerhetsprinciperna.

Enligt den föreslagna paragrafens *1 punkt* innebär omsorgsplikten att den som behandlar kreditupplysningar skall se till att kreditupplysningarnas kvalitet övervakas, de registrerades rätt att bli informerade tillgodoses och informationssystemens datasäkerhet upprätthålls samt att behandlingen övervakas på behörigt sätt.

Enligt den föreslagna paragrafens *2 punkt* skall de som hanterar kreditupplysningar se till att de registrerades personliga integritet inte inskränks utan stöd i lag. I den föreslagna paragrafens *3 punkt* förutsätts att de registrerades rätt att bli bedömda utifrån korrekt och relevant information inte äventyras.

Kravet på god kreditupplysningssed har betydelse i flera avseenden. Det innebär att de som bedriver kreditupplysningsverksamhet och annars hanterar kreditupplysningar skall utveckla sina funktioner och bland flera alternativ välja det som bäst främjar lagens syfte. Den föreslagna bestämmelsen har också en allmän betydelse för tillämpningen av lagen, t.ex. när det gäller avgörande av rättelseyrkanden.

6 §. Kreditupplysningarnas kvalitet och informationskällor. I denna paragraf föreskrivs

om kreditupplysningarnas kvalitet samt om de informationskällor som får användas. Som kreditupplysningar får enligt paragrafens *1 mom.* användas och på annat sätt behandlas endast information som har tillförlitliga källor och som är behövliga och relevanta att beskriva den registrerades betalningsförmåga och betalningsvilja eller förmåga att uppfylla sina åtaganden.

Kravet på tillförlitliga informationskällor sammanhänger med den föreslagna bestämmelsen om lagens syfte. Vid behandlingen av kreditupplysningar skall det ses till att personer och företag bedöms utifrån korrekt information. Det är nödvändigt att fästa avseende vid informationskällornas tillförlitlighet dels för säkerställande av informationens kvalitet och dels med tanke på verksamhetsidkarens eget ansvar.

Enligt förslaget får känsliga personuppgifter användas som kreditupplysningar endast om så föreskrivs i lag eller i med lag fattat beslut. Med känsliga uppgifter avses bl.a. personuppgifter som beskriver eller vilkas syfte är att beskriva ras eller etniskt ursprung, en persons sexuella inriktning eller beteende samt en brottslig gärning. Bland de viktigaste registren som innehåller känsliga personuppgifter kan nämnas bankernas register för förebyggande av missbruk samt försäkringsbranschens system för hantering av uppgifter om missbruk. Dessa system är antingen helt eller delvis uppbyggda med tillstånd av datasekretessnämnden. Med beaktande av vad som föreskrivs i grundlagen är det skäl att ta in bestämmelser om saken i lag. I lagrummet ingår emellertid en bestämmelse som gör det möjligt att använda på datasekretessnämndens tillstånd baserade register och system för informationsutbyte.

Den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. innehåller specialbestämmelser om personkreditupplysningar. Enligt föreslagna *2 mom.* skall personuppgifter som skall användas som kreditupplysningar hämtas hos den registrerade själv eller ur myndighetsregister där informationen är registrerad för allmänt bruk eller ur kreditupplysningsregister, om inte den registrerade har samtyckt till något annat förfarande eller om det inte i lag eller ett i med stöd av lag fattat beslut föreskrivs om rätten att använda informationen. Kravet på öppenhet har samband med inhämtandet av

kreditupplysningar i samband med kreditgivning. Det innebär sålunda inte att det ställs större krav än för närvarande på motivering av en vägran att inleda ett kundförhållande.

Bestämmelsen anses nödvändig med tanke på skyddet av personuppgifter och det krav på öppenhet som ställs i anslutning därtill. Från kreditökandens synpunkt kan ett kreditbeslut ha en avgörande betydelse och i hög grad påverka sökandens levnadsförhållanden, i synnerhet när det är fråga om långfristiga krediter, t.ex. bostadslån.

I bestämmelsen räknas upp de informationskällor som kan anlitas för information som skall användas som kreditupplysningar. För ändamålet kan utöver kreditupplysningsregister användas information som hämtas ur offentliga myndighetsregister. Som exempel på sådana register kan nämnas utsökningens datasystem och skuldsaneringsregistret.

Med kreditökandens samtycke kan information hämtas också ur privata källor, t.ex. från en arbetsgivare. När det är fråga om t.ex. standardiserade ansökningar om konsumtionskrediter ställs ofta frågor om sökandens arbetsplats och lön. Med kreditökandens samtycke kan kreditgivaren kontrollera de uppgifter som sökanden lämnat. På samma sätt kan kreditgivaren också kontrollera också uppgifter som sökanden lämnat i samband med tidigare krediter. Den föreslagna bestämmelsen försämrar sålunda inte kreditgivarens möjligheter att inhämta information. Den förbättrade öppenheten kan snarare anses förtydliga parternas ställning samt främja en god praxis.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. ingår en specialbestämmelse enligt vilken vad som föreskrivs i 2 mom. inte hindrar en kreditgivare att använda sådana personuppgifter om en registrerads ekonomiska ställning och betalningsbeteende, som kreditgivaren har fått i sitt kundförhållande med den registrerade och som är lagenligt registrerade i kreditgivarens kundregister. I lagrummet avses information som kreditgivaren lagligen får registrera i sitt kundregister. Sålunda kan t.ex. kreditinstitut använda information om sina kunders kreditförhållanden.

Enligt momentet kan inhämtandet av kreditupplysningar baseras också på någon annan reglering. Som exempel på en sådan reglering kan nämnas kreditinstitutslagens 94 §

3 mom. där det föreskrivs om rätten att inom en konsolideringsgrupp lämna ut uppgifter om kundförhållanden bl.a. för riskkontroll. Rätten att utnyttja information kan baseras också på ett beslut som har fattats med stöd av lag. Detta omnämnande behövs framför allt med tanke på användningen av sådana på datasekretessnämndens beslut baserade system som innehåller och förmedlar information om missbruk, till dess att det föreskrivs om dessa system i lag.

7 §. Datasäkerhet och registrering av behandlingen av kreditupplysningar. Eftersom kreditupplysningar används för beslut som gäller registrerade är det nödvändigt att förhindra all slags olaglig behandling av informationen samt annan verksamhet som äventyrar informationens kvalitet. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om allmänna förpliktelser som gäller datasäkerheten medan 2 mom. innehåller en specialbestämmelse om personkreditupplysningar.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. skall i samband med behandling av kreditupplysningar vidtas sådana tekniska och organisatoriska åtgärder som är nödvändiga för att skydda informationen mot obehörig åtkomst och mot förstöring, ändring, utlämnande och överföring som sker av misstag eller i strid med lag samt mot annan olaglig behandling. Vid genomförandet av åtgärderna skall hänsyn tas till de tillgängliga tekniska möjligheterna, kostnaderna som orsakas av åtgärderna, uppgifternas art, mängd och ålder samt vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med avseende på de registrerades personliga integritet och rättssäkerhet.

Syftet med åtgärderna är att säkerställa uppgifternas förtroelighet, integritet och tillgänglighet. Med informationens integritet avses att den inte olagligen förvanskas till följd av en avsiktlig gärning eller skada. En förutsättning för tillsynen över användningen av registren är dels vissa tekniska arrangemang och dels också organisatoriska åtgärder genom vilka det t.ex. anges vem som har rätt att göra ändringar i registret. Tillsynen över användningen innebär också att det genom regelbundna åtgärder säkerställs att informationen används endast för sådana ändamål som anges i lagen. Detta gäller i synnerhet användning av personkreditupplysningar.

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall

vidtas vederbörliga åtgärder i syfte att trygga datasäkerheten. Vid bedömningen av dessa åtgärder skall beaktas de faktorer som räknas upp i lagen. Proportionalitetsprincipen innebär att hänsyn skall tas till de kostnader som orsakas av åtgärderna och informationens art. Eftersom användningen av företagskreditupplysningar inte enligt lagen inskränks till vissa användningsändamål, innebär bestämmelsen att det vid tillsynen över användningen av företagskreditupplysningar inte är nödvändigt att vidta lika omfattande och effektiva åtgärder som när det är fråga om behandling av personkreditupplysningar.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs om tillsynen över behandling av kreditupplysningar. Bestämmelsen gäller endast behandling av personkreditupplysningar, med undantag för information om företagskopplingar och de krav som bestämmelsen ställer på den registeransvarige. Enligt förslaget skall i datasystemet lagras uppgifter om behandlingen av personkreditupplysningar. I lagförslagets 18 § föreskrivs om tillsyn över användning av information som inkommit till ett kreditupplysningsregister genom teknisk anslutning.

3 kap. Kreditupplysningsverksamhet

Detta kapitel innehåller allmänna bestämmelser om förutsättningarna för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet, om de krav som ställs på personalen samt om de skyldigheter som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har när det gäller att tillhandahålla tjänster och behandla de registrerade jämlikt.

Med bedrivande av kreditupplysningsverksamhet avses, såsom framgår ovan, insamling, produktion, registrering, utlämnande och annan behandling av information som självständig näringsverksamhet i kreditupplysningsssyfte. Det är i praktiken alltid fråga om registerbaserad verksamhet. Utanför tillämpningsområdet för kapitlets 10 § faller i enlighet med definitionen i lagförslagets 4 § 2 mom. sådan näringsverksamhet som inskränker sig till kreditvärdering och offentliggörande av kreditvärdigheten med samtycke av ett börsbolag eller ett företag.

Kreditupplysningsverksamhet är en viktig

funktion som betjänar olika typer av aktörer och som kännetecknas av att den och de förfaranden som tillämpas i anslutning till den kan ha en direkt inverkan på personers och företags verksamhetsmöjligheter. Kreditupplysningsverksamhet påminner sålunda i många avseenden om skötsel av offentliga uppdrag. Av denna anledning och med beaktande av grundlagens bestämmelse om det allmännas skyldighet att tillgodose de grundläggande fri- och rättigheterna är det skäl att ställa särskilda krav på kreditupplysningsverksamheten. Det är fråga om allmänna förpliktelser som kompletterar de bestämmelser som föreslås i 2 kap. Att ta in allmänna bestämmelser om saken i lag har ansetts vara en mera ändamålsenlig lösning än att tillståndsbelägga kreditupplysningsverksamheten.

Även om kreditupplysningsverksamhet i vissa avseenden påminner om ett offentligt uppdrag är det likväl fråga om affärsverksamhet. Av denna anledning och i syfte att öka konkurrensen inom branschen är regleringen av kreditupplysningsverksamheten som en form av näringsverksamhet relativt allmänt utformad, såsom framgår av lagförslagets 3 och 8 kap.

8 §. Allmänna förutsättningar för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet. Enligt förslaget får kreditupplysningsverksamhet bedrivas av företag som har gjort anmälan om sin verksamhet till dataombudsmanen och som har tillräckliga ekonomiska och andra förutsättningar att sköta förpliktelser som avses i denna lag.

Med tanke på kreditupplysningsverksamhetens allmänna betydelse måste det anses vara viktigt att grunden för verksamheten är stabil och att verksamhetsidkaren har ändamålsenliga resurser. Tillgången till kreditupplysningar kan äventyras om de ekonomiska förutsättningarna för verksamheten inte är i skick. Det är därför skäl att säkerställa förutsättningarna för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet.

I lagförslagets 38 § föreskrivs om skyldigheten att göra anmälan till dataombudsmanen om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet.

9 §. Krav som gäller ledningen och personalen. Såsom konstateras i denna proposition och i andra sammanhang är kreditupplysningsverksamhet förenad med betydande

verkningar när det gäller enskilda individers och företags rättssäkerhet och ställning. De personer som ansvarar för eller annars deltar i kreditupplysningsverksamheten förutsätts sålunda vara tillförlitliga och tillräckligt sakkunniga.

Enligt paragrafens 1 mom. gäller för de personer som hör till ledningen för ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet samma bestämmelser som för ett kreditinstituts ledning. Medlemmarna av styrelsen och dessas ersättare samt verkställande direktören och dennes ställföreträdare för ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall vara tillförlitliga personer som inte är försatta i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats och som inte enligt något myndighetsregister eller kreditupplysningsregister har meddelats näringsförbud. En person som avses ovan anses inte vara tillförlitlig om han eller hon under de fem senaste åren genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts till fängelsestraff eller under de tre senaste åren till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att personen är uppenbart olämplig som styrelsemedlem eller ersättare, verkställande direktör eller dennes ställföreträdare i ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet ha tillgång till tillräcklig juridisk sakkunskap. I bestämmelsen förutsätts sålunda inte att företaget har anställda med juridisk utbildning utan det räcker att företaget fortlöpande har tillgång till juridisk sakkunskap.

Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att den som ansvarar för kreditupplysningsregistret har tillgång till tillräcklig sakkunskap för att avgöra frågor om de registrerades rättigheter och att de handlingar som upprättas i sammanhanget utgör en tillräcklig och ändamålsenligt grund för att ärendet eventuellt skall kunna behandlas av dataombudsmannens byrå. Såsom framgår av lagförslagets 11 och 32 § är den registeransvarige skyldig att fatta ett sakligt och motiverat avgörande som uppfyller de kvalitativa krav som ställs på en myndighets beslutsfattande. Detta beslutsfattande skiljer sig sålunda från kreditinstitutens verksamhet när dessa behandlar t.ex. låneansökningar.

10 §. Förpliktelser som avser tjänster. I denna paragraf föreskrivs om tryggnad av tillgången till kreditupplysningar genom förpliktelsen att lämna ut kreditupplysningar på begäran.

Enligt paragrafens 1 mom. får den som bedriver kreditupplysningsverksamhet inte vägra att ur ett kreditupplysningsregister som är avsett för allmänt bruk lämna ut uppgifter till den som enligt lag skall använda kreditupplysningarna för beslutsfattande som avser en registrerad. Sådana bestämmelser ingår för närvarande bl.a. i lagen om studiestöd.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall den som bedriver kreditupplysningsverksamhet i enskilda fall på begäran och mot skäligen ersättning lämna ut kreditupplysningar. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att kreditupplysningar finns tillgängliga också för personer och företag som inte ständigt behöver sådana och som sålunda inte har möjligheter eller behov av att med en teknisk anslutning hämta information ur ett kreditupplysningsregister. Det är fråga t.ex. om konsumenter som behöver information om en avtalsparts tillförlitlighet i samband med byggprojekt. Den som ber om personkreditupplysningar skall lägga fram en utredning för klargörande av om att utlämnandet är förenligt med lag.

Avsikten med kravet på skäligen ersättning är att säkerställa att priset för informationen inte blir så högt att det i praktiken hindrar konsumenter att få de kreditupplysningar som de behöver. Den föreslagna bestämmelsen hindrar inte att avgiften är större än självkostnadsvärdet, förutsatt att den är skäligen.

Enligt paragrafens 3 mom. har en registrerad rätt att få registerutdrag. Förslaget innebär att en registrerad har rätt att mot skäligen ersättning få ett utdrag med de personkreditupplysningar som lagrats om den registrerade i ett kreditupplysningsregister. Det är i detta sammanhang inte fråga om den registrerades insyns rätt utan om en skriftlig handling som är jämförbar med ett intyg. Bestämmelsen innebär att t.ex. en privatperson som har för avsikt att hyra en bostad av en annan privatperson själv för en eventuell hyresvärd kan visa upp ett intyg över sin kreditvärdighet.

Den omständigheten att en fysisk person har rätt att få ett utdrag om sig själv innebär inte att användningen av kreditupplysningar

utsträcks utöver vad den annars skulle vara enligt lagen. Såsom framgår av den föreslagna bestämmelsen skall lagförslagets 19 § tillämpas också när den registrerade visar upp ett utdrag med kreditupplysningar om sig själv. Detta beror på förhållandet mellan den föreslagna lagen och personuppgiftslagen. I förhållande till personuppgiftslagen är kreditupplysningslagen en specielllag som på ett uttömmande sätt reglerar förutsättningarna för registrering och användning av personkreditupplysningar.

11 §. Jämlikt bemötande av registrerade. I denna paragraf föreslås en allmän bestämmelse om jämlikt bemötande av registrerade. Enligt förslaget skall den som bedriver kreditupplysningsverksamhet se till att de registrerade bemöts jämlikt vid behandling av information som skall registreras eller har registrerats i ett kreditupplysningsregister och annars vid bedrivande av kreditupplysningsverksamhet.

Syftet med bestämmelsen är att främja jämlikheten också i kreditupplysningsverksamheten. Detta innebär att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet åläggs att behandla likartade situationer och fall på samma sätt, t.ex. vid upprätthållande av kreditupplysningsregister. Förslaget innebär t.ex. att det är förbjudet att i registret avföra en anteckning om betalningsstörning om uppgiften inte är felaktig, föråldrad eller vilseledande. Kravet på ett jämlikt bemötande har sålunda betydelse för kvaliteten på de kreditupplysningar som produceras och förmedlas.

4 kap. **Personkreditupplysningar i ett kreditupplysningsregister och behandlingen av dem**

I detta kapitel föreslås bestämmelser om informationsinnehållet i register över kreditupplysningar, om information som får användas för kreditvärdering, om lagringstiderna för registeranteckningar samt om utlämnande och användning av personkreditupplysningar.

12 §. Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet. I denna paragraf föreskrivs om information som kan registreras som identifierings- och handlingsbehörighetsuppgifter om en fysisk person.

Enligt paragrafens 1 punkt får som identifieringsuppgifter om registrerade registreras namn och kontaktuppgifter samt personbeteckning, eller om någon sådan inte finns att tillgå, födelsetid och födelseort.

Enligt paragrafens 2 punkt får om en registrerads företagskopplingar registreras information som anger i vilka företag den registrerade verkar eller har verkat som ansvarsperson. Sådan information skall per definition behandlas som personuppgifter. Uppgifter om en ansvarspersons företagskopplingar skiljer sig såtillvida från sådana uppgifter som enligt lagförslagets 21 § skall registreras som basuppgifter om ett företag, att uppgifter om en ansvarspersons företagskopplingar i själva verket är bearbetad information som sammankopplar den registrerade med alla företag där denne har verkat som ansvarsperson. Av lagförslagets 22 § följer att uppgifterna om ett företags ansvarspersoner i vissa situationer kan avvika från det som antecknats i ett offentligt myndighetsregister.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 punkt får sådana uppgifter om registrerades handlingsbehörighet registreras, som var och en har rätt att få enligt 67 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Enligt förslaget kommer registrets informationsinnehåll inte att öka nämnvärt. Personuppgiftslagen stiftades före den gällande lagen om förmyndarverksamhet (442/1999).

Registret över förmyndarskapsärenden är enligt 64 § i lagen om förmyndarskap ett riksomfattande register som förs av förmyndardomstolarna och befolkningsregistercentralen för övervakningen av intressebevakarnas verksamhet samt för tryggnad av tredje mans rätt. I registret får föras in uppgifter om begränsning av en persons handlingsbehörighet, begränsningens innehåll, intressebevakarens uppdrag och om grunderna för förordnandet samt bl.a. om lämnande och granskning av egendomsförteckning. Alla dessa uppgifter kan inte föras in i kreditupplysningsregistret. Utgångspunkten för förslaget är att i kreditupplysningsregistret få registreras de uppgifter som är offentliga i registret över förmyndarskapsärenden.

Enligt den föreslagna paragrafens 4 punkt får om fysiska personer dessutom registreras sådana uppgifter om kreditförbud som de registrerade själva har lämnat. Sådan informa-

tion ingår redan för närvarande i kreditupplysningsregistren. Med hjälp av dessa anteckningar är det möjligt att förhindra missbruk av personuppgifter, t.ex. ofog som att beställa varor i en viss persons namn samt att missbruka stulna identitetsbevis.

13 §. Uppgifter om betalningsstörningar och kompletterande information. I denna paragraf föreskrivs vilka typer av betalningsförsummelse som får registreras i ett kreditupplysningsregister och likaså om komplettering av kreditupplysningar (2 och 3 mom.).

I den föreslagna paragrafens *1 mom.* föreskrivs om de typer av betalningsstörningar som registreras. Regleringen motsvarar i sak huvudsakligen den gällande personuppgiftslagen. Nya uppgifter i sammanhanget är kungörelseuppgifter (7 punkten) och uppgifter om bedömning av kreditvärdigheten (9 punkten).

Enligt den föreslagna paragrafens *1 punkt* får som uppgifter om konkurs registreras de uppgifter som har antecknats om den registrerade i konkurs- och företagssaneringsregistret. I denna punkt är det fråga om en fysisk persons konkurs.

I fråga om behandlingen av konkursärenden antecknas i registret bl.a. datum och klockslag då konkursbeslutet fattades, ansökan avslogs eller ärendet avvisades utan prövning, överfördes eller återförvisade till en annan domstol.

Som uppgifter om skuldsanering får enligt den föreslagna paragrafens *2 punkt* registreras de uppgifter som har antecknats om den registrerade i det skuldsaneringsregister som avses i 87 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993).

Enligt förordningen om skuldsanering för privatpersoner (58/1993) skall i skuldsaneringsregistret antecknas bl.a. gäldenärens namn, personbeteckning, kontaktuppgifter och hemort, domstolen och dess kontaktuppgifter, uppgifter som identifierar ärendet samt uppgifter om behandlingen av ett skuldsaneringsärende, t.ex. uppgifter om att ett betalningsprogram har fastställts samt datum när programmet har börjat, upphört eller förfallit.

I ett kreditupplysningsregister får enligt momentets *3 punkt* registreras uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet. Detta innebär att en betalningsförsummelse har konstaterats genom en dom

som vunnit laga kraft eller en tredskodom eller genom att en växel som accepterats av den registrerade har protesterats.

Avsikten med den föreslagna bestämmelsen om att domen skall ha vunnit laga kraft är att stridiga fordringar inte skall orsaka anteckningar om betalningsstörningar eller om sådana innan tvisten har avgjorts i domstol. Tredskodomar undantas från kravet att domen skall ha vunnit laga kraft.

Enligt det föreslagna momentets *4 punkt* får som en anteckning om betalningsstörning registreras uppgifter som avser verkställighet av en betalningsförpliktelse i ett utskökningsärende i vilket ett hinderintyg har utfärdats.

I förslaget beaktas de ändringar som gjordes i utskökningslagen år 2003. I det sammanhanget togs i lagen in bestämmelser om utskökningsregistret och om utskökningsregistret samt om uppgifter som skall lämnas ur dem. I kreditupplysningsregistret får registreras uppgifter som den som bedriver kreditupplysningsverksamhet i enlighet med 1 kap. 32 § (679/2003) ha rätt att få ur utskökningsregistret. Motsvarande bestämmelser föreslås i den nya utskökningsbalken (RP 83/2006 rd). I kreditupplysningsregistret får således registreras uppgifter både om medelöshets- och oanträffbarhets hinder. Till den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister skall sålunda inte lämnas lika omfattande uppgifter som enligt 31 § i det nämnda kapitlet skall antecknas i ett intyg gällande en viss person.

Enligt det föreslagna momentets *5 punkt* får uppgifter som en borgenärs anmälan om betalningsstörning registreras en försummelse av en betalning som är baserad på ett sådant konsumentkreditavtal som avses i 14 §. Motsvarande typ av anteckning om betalningsstörning kan registreras i enlighet med den gällande lagstiftningen. Regleringen föreslås emellertid i sin helhet bli förenklad i det avseendet att s.k. sociala betalningshinder som arbetslöshet och sjukdom inte längre skall utgöra hinder för anteckning av en betalningsstörning. Denna ändring är nödvändig på grund av de stora mängder data som hanteras inom registerverksamheten.

Enligt *6 punkten* får som av en gäldenär erkänd betalningsstörning registreras uppgifter om att den registrerade i avtal med flera borgenärer eller annars i anslutning till omfat-

tande betalningsarrangemang skriftligen erkänner betalningsförsummelse. Denna typ av uppgifter har använts framför allt i samband med frivilliga skuldsaneringar. Syftet med anteckningen är att förhindra att gäldenären skuldsätter sig ytterligare. I den föreslagna bestämmelsen används emellertid inte begreppet frivillig skuldsanering, eftersom det anses vara allt för tolkbart.

Syftet med bestämmelsen är å ena sidan att främja frivilliga betalningsarrangemang. Å andra sidan är syftet att borgenären inte skall kunna kräva ett skriftligt erkännande av en betalningsförsummelse som orsakar en anteckning om betalningsstörning i samband med sådana på initiativ av gäldenären på förhand avtalade betalningsarrangemang som kan relatera till gäldenärens livssituation, t.ex. värnplikt, studier eller moderskapsledighet, förutsatt att betalningsarrangemanget gäller endast en begränsad tidsperiod.

I lagrummet förutsätts att det är fråga om ett avtal med flera borgenärer eller ett avtal som annars ansluter sig till omfattande betalningsarrangemang. En här avsedd anteckning kan sålunda göras också då det finns endast en borgenär, om avtalet är betydelsefullt med hänsyn till gäldenärens ekonomiska situation som en helhet. En sådan situation är vanligen för handen när borgenären är ett kreditinstitut som har beviljat gäldenären ett bostadslån som sedermera visar sig vara överdimensionerat i relation till gäldenärens förhållanden.

Enligt momentets 7 punkt kan i registret som kungörelseuppgifter registreras sådana i kungörelseregistret införda uppgifter som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning (729/2003).

Kungörelseregistret är ett riksomfattande register som rättsregistercentralen för över offentliga stämningar för tillkännagivande av dem och för övervakningen av borgenärernas intressen. I registret får också föras in uppgifter om andra kungörelser som publiceras med stöd av en domstols eller myndighets beslut och som riktar sig allmänt till borgenärer och andra rättsinnehavare. Genom förordning av statsrådet (1098/2003) föreskrivs närmare om registrets datainnehåll. De uppgifter som avses i denna punkt skall framförallt användas vid kreditbevakning.

Enligt ett förslag som lagts fram av den arbetsgrupp som beredde revideringen av lag-

stiftningen om kreditupplysning skulle det ha varit möjligt att i kreditupplysningsregistren föra in uppgifter också om exekutiva auktioner. På grund av den förändrade situationen togs bestämmelser om saken inte in i lagförslaget. Enligt utsökningslagens gällande bestämmelser publiceras i försäljningsannonser inte längre uppgifter om parterna. En försäljningsannons anses närmast ha betydelse för marknadsföringen, som inte gagnas av att gäldenärens eller sökandens namn publiceras. Förbudet mot publicering av uppgifter om parterna motiveras också med skyddet av gäldenärens personliga integritet (RP 13/2005).

Enligt det föreslagna momentets 8 punkt får i kreditupplysningsregistret registreras uppgifter om en betalning som avser den betalningsförsummelse som lett till en anteckning om betalningsstörning som avses i 1–5 punkten då uppgiften i enlighet med en lagstadgad förpliktelse har tillställts den registeransvarige eller då den registrerade har bett att en sådan anteckning skall göras och lagt fram en tillförlitlig utredning om betalningen. En sådan uppgift skall liksom för närvarande antecknas i kreditupplysningsregistret.

Betalning av ett belopp som har orsakat en anteckning om betalningsstörning leder inte omedelbart till att uppgiften om betalningsstörningen avförs ur registret. En uppgift om att en fordran eller ett belopp som orsakat en anteckning om betalningsstörning senare betalts måste emellertid betraktas som sådan tilläggsinformation som kan ha betydelse för bedömningen av en persons betalningsförmåga och -vilja.

Det föreslagna momentets 9 punkt gäller uppgifter om bedömning av kreditvärdigheten. I kreditupplysningsregistret får enligt förslaget registreras klassificering som avser kreditvärdering eller någon annan uppgift för bedömning om kreditvärdighet. I lagförslaget 16 § föreskrivs om vilken typ av uppgifter som får användas för beräkning av sådana indikatorer.

En kreditvärdering ger kreditgivaren en bättre uppfattning om den registrerades kreditvärdighet än anteckningar om betalningsstörningar. Detta har en särskild betydelse i sådana fall då kreditupplysningar används av andra än riskhanteringsexperter.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. inne-

håller bestämmelser om registrering av uppgifter om orsakerna till en betalningsstörning. Det är här fråga om en ny anteckningstyp. Avsikten är att öka kreditupplysningsregistrets informativitet.

Från kreditgivarens men också från den registrerades egen synpunkt kan det vara önskvärt att de faktorer som har lett till en betalningsstörning framgår av kreditupplysningsregistret. Till en marknadsekonomi hör också risktagning, vilket innebär att oförutsedda och överraskande situationer kan leda till betalningssvårigheter och därmed till anteckningar om betalningsstörningar, utan att gäldenären har handlat lätsinnigt eller avsiktligt kränkt borgenärens intressen. Vid registrering av uppgifter om betalningsstörningar som innebär hantering av stora datamängder kan det därför vara på sin plats att ta i bruk metoder som ger en mångsidigare bild av den registrerades situation, betalningsförmåga och betalningsvilja.

Enligt förslaget skall i registret på den registrerades begäran och utifrån en tillförlitlig utredning som lämnats in av denne föras in en uppgift om att orsaken till en betalningsstörning är borgensansvar eller tredjemanspant och likaså en av de registrerade till den registeransvarige överlämnad, i boförvaltarens gäldeårsutredning ingående information om de huvudsakliga orsakerna till konkurs.

I synnerhet borgen som ställts för företagsverksamhet samt tredjemanspant förekommer i allmänhet i situationer där en företagares släkting eller någon annan närstående person ställer borgen eller pantsätter egendom som säkerhet för företagarens lån. En anteckning om betalningsstörrelse som uppkommit på grund av borgensansvar är inte nödvändigtvis i alla avseenden jämförbar med en anmärkning som orsakats av vederbörandes egen betalningsförsummelse.

Enligt förslaget skall i registret antecknas en uppgift om att det i boförvaltarens gäldeårsutredning ingår en utredning om de huvudsakliga orsakerna till en konkurs. Enligt konkurslagens 9 kap 2 § skall boförvaltaren göra en gäldeårsutredning varav skall framgå bl.a. de huvudsakliga orsakerna till konkursen. Den registeransvarige är enligt förslaget skyldig att i registret föra in de uppgifter som framgår av en gäldeårsutredning.

I registret kan enligt förslaget föras in också annan information som den registrerade har lämnat om faktorer som lett till andra anteckningar om betalningsstörningar samt om den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning. I synnerhet med tanke på dem som under 1990-talet överskuldssatte sig vore det viktigt att sådana nya anteckningar om betalningsstörningar som uppkommer vid fortsatt utsökning kan hänföras till den situation som rådde vid tidpunkten för den betalningsförsummelse som orsakade anteckningen om betalningsstörrelse.

Det är skäl att observera att den registeransvarige med beaktande av lagförslagets 40 § och skadeståndslagen i praktiken inte kan bli ersättningskyldig enligt principen om strikt ansvar, till följd av uppgifter som den registrerade själv har lämnat.

Den registeransvarige skall enligt förslaget, om det utifrån tillgängliga uppgifter är möjligt, enligt den föreslagna paragrafens 3 mom. i registret anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning skall emellertid alltid göras på begäran av den registrerade, utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning. Syftet med också detta förslag är att förbättra kreditupplysningsregistrets informativitet.

Bestämmelsen innebär inte att den registeransvarige är skyldig att inhämta information utöver vad som är möjligt vid användning av sådana sedvanliga informationskällor som används vid kreditupplysningsverksamhet. När det emellertid är fråga om information som kan hämtas ur allmänna källor måste den också registreras. Bestämmelsen kan i framtiden få en större betydelse beroende på hur myndigheternas registerfunktioner utvecklas. Avsikten med lagförslagets 37 § är att förtydliga att den registeransvarige kan behandla uppgifter om krediter och borgenärer i syfte att uppfylla sina förpliktelser enligt detta moment. Enligt förslaget är det emellertid inte tillåtet att ta in informationen i kreditupplysningsregistret på ett sådant sätt att den kan användas av utomstående.

14 §. Särskilda bestämmelser om betalningsstörningar som borgenären anmält. I kreditupplysningsregistret får enligt förslaget med anledning av borgenärens anmälan föras in information om vissa betalningsstörningar

som uppkommit i samband med konsumentkrediter. I paragrafen föreslås närmare bestämmelser om förfarandena i sådana situationer.

Uppgifter om betalningsstörningar som borgenären anmält får enligt paragrafens 1 mom. registreras om betalningen har försetats minst 60 dagar från den ursprungliga förfallodagen, om gäldenären och borgenären inte har ingått ett nytt betalningsavtal efter den ursprungliga förfallodagen.

En förutsättning för anmälan och registrering av en betalningsstörning är dessutom att i det konsumentkreditavtal som betalningsförsummelsen hänför sig till finns ett omnämnande av att uppgifter om betalningsstörningen anmäls till den som för kreditupplysningsregistret.

Den andra tilläggsförutsättningen för registrering av en uppgift om betalningsstörrelse är att borgenären minst 21 dagar före anmälan har sänt gäldenären en skriftlig betalningsuppsmaning med en påminnelse om att betalningsförsummelsen skall anmälas och antecknas i kreditupplysningsregistret samt om de i lagen angivna förutsättningarna för registrering av anteckningar om betalningsstörningar.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. skall borgenären underrätta den registeransvarige om betalningen av en fordran som borgenären har anmält som försummelse till den registeransvarige. Denna punkt gäller situationer där en fordran har betalats i sin helhet och den avser endast den gäldenär som har anmält betalningsstörningen för registrering. Om fordran har överförts till en ny borgenär är denne inte anmälningsskyldig enligt detta moment. Det har ansetts besvärligt att följa upp anmälningsskyldigheten i situationer där fordran har överförts till en ny borgenär.

15 §. Specialbestämmelser om behandling av uppgifter om minderåriga. I denna paragraf föreslås bestämmelser om förfarandet i fråga om sådana uppgifter om minderåriga som den registeransvarige får för registrering.

I ett kreditupplysningsregister får enligt förslaget i fråga om minderåriga som uppgifter om betalningsstörningar registreras endast sådana utsökningsuppgifter som avses i 13 § 1 mom. 4 punkten och som har lämnats ur ut-

sökningsregistret för kreditupplysningsverksamhet. Syftet med förslaget sammanfaller till dessa delar med regeringens proposition med förslag till utsökningsbalk och lag om verkställighet av skatter och avgifter samt vissa lagar som har samband med dem (RP 83/2006). Avsikten är sålunda att kreditgivarna i tillräcklig utsträckning skall fästa avseende vid minderårigas ställning och att bestämmelsen också skall ha den förebyggande effekten att det inte i minderårigas namn vidtas rättshandlingar som kan leda till att de blir insolventa.

Enligt förslaget får i ett kreditupplysningsregister i fråga om minderåriga som betalningsstörning registreras endast sådana uppgifter om betalningsstörningar som den registeransvarige har fått från en utsökningsmyndighet. Genom att anteckningar om betalningsstörningarna på detta sätt sammankopplas med uppgifter som kan fås från utsökningsmyndigheterna är det möjligt att säkerställa att anteckningarna är korrekta. Avsikten med den ovan nämnda revideringen av utsökningslagstiftningen är att skapa ett förfarande som gör det möjligt för utsökningsmyndigheterna och förmyndarmyndigheterna att utreda bakgrundfaktorerna till fordringar som har kommit in för utsökning. Utsökningsmyndigheterna lämnar inte över huvud taget ut uppgifter om personer som inte fyllt 15 år.

16 §. Uppgifter som används för kreditvärdighetsklassificering och annan bedömning av kreditvärdighet. I denna paragraf föreslås bestämmelser om vilken typ av uppgifter som får användas för fastställande av en fysisk persons kreditvärdighet. Bestämmelsen behövs för att säkerställa att bedömningen sker på basis av korrekta uppgifter som har tagits in i kreditupplysningsregistret. Tidigare har använts statistikbaserade system där t.ex. en persons ålder och kön har påverkat bedömningen av kreditvärdigheten, helt oberoende av den registrerades personliga betalningsbeteende.

Enligt den föreslagna paragrafen får vid fastställande av kreditvärdighetsklass eller av andra uppgifter för bedömning om kreditvärdighet som skall registreras i ett kreditupplysningsregister eller tillhandahållas med hjälp av det användas endast uppgifter som avses i 12 § 2-4 punkten och i 13 §. Vid framtag-

ning av information för bedömning av en näringsidkares kreditvärdighet skall iakttas vad som föreskrivs i 27 §.

17 §. Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet. I den föreslagna paragrafens 1 mom. föreskrivs om avföring av identifierings- och handlingsbehörighetsuppgifter om en registrerad. Identifieringsuppgifter om en registrerad skall avföras så snart de övriga anteckningarna om denne skall avföras ur registret (*1 punkten*).

Det föreslagna momentets 2 punkt gäller avföring av uppgifter om företagskopplingar. Utgångspunkten för den föreslagna bestämmelsen är att en person kan sammankopplas med ett företag och att personen är ansvarig för företagets verksamhet endast medan han eller hon är företagets ansvarsperson.

Huvudregeln föreslås därför vara den att uppgifter om företagskopplingar skall avföras inom ett år efter det att en anteckning om att den registrerade verkat som ett företags ansvarsperson har avförts ur det offentliga myndighetsregistret.

Ett företag kan ha haft betalningsstörningar under den tid som ansvarspersonen har varit verksam i företaget. I paragrafens 2 mom. finns en specialbestämmelse för sådana situationer.

Enligt det föreslagna momentets 3 punkt skall uppgifter om den registrerades handlingsbehörighet avföras inom en månad efter att det har avförts ur registret för förmynderskapsärenden. Enligt lagförslaget skall den registeransvarige i princip uppdatera registret inom en månad i sådana situationer där kreditupplysningsregistret innehåller uppgifter som härstammar från myndighetsregister och där tiden inom vilken uppgifterna skall avföras är beroende av när de har avförts ur myndighetsregistret.

Ett av den registrerade anmält kreditförbud skall enligt 4 punkten avföras ur registret så snart den registrerade ber om det. Detta är naturligt eftersom avsikten med anteckningen är att förhindra missbruk t.ex. i situationer där den registrerade har förlorat sitt identitetsbevis och kreditkort.

Den föreslagna paragrafens 2 mom. är en specialbestämmelse om företagskopplingar. Avsikten med bestämmelsen är bl.a. att förebygga uppkomsten av grå ekonomi och andra

osunda förfaranden. Uppgifter om företagskopplingar får oberoende av vad som föreskrivs i 1 mom. 2 punkten bevaras så länge som det i företagskreditregistret under ansvarspersonens verksamhetstid eller omedelbart därefter har registrerats en betalningsstörning som gäller företaget eller det annars är uppenbart att betalningsstörelsen är en följd av avgöranden och åtgärder som skett medan ansvarspersonen varit verksam i företaget.

Den föreslagna bestämmelsen ger den registeransvarige en viss prövningsrätt när det gäller att avgöra hur länge en uppgift om en företagskoppling skall hållas kvar i registret. Vid bedömningen av innebörden av det i lagrummet använda ordet "uppenbart" kan karaktär av anteckningen om betalningsstörrelse och allvarighet av den beaktas. En uppgift om att t.ex. konkursförfarande har inletts tyder i allmänhet på att det är fråga om sådana avgöranden med längre verkningstid som har tillkommit under den tid som ansvarspersonen varit verksam i företaget.

18 §. Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter. Betalning av ett belopp som lett till registrering av en betalningsförsummelse leder inte omedelbart till att anteckningen om betalningsstörrelse avföras ur registret, utan uppgifterna avföras efter en viss tid. I paragrafen föreslås bestämmelser om tidsfristerna för utplåning av registrerade uppgifter. Dessa anger när uppgifterna senast skall avföras ur registret.

De föreslagna bestämmelserna är i vissa avseenden exaktare än personuppgiftslagen och de har utformats med beaktande av lagstiftningens utveckling. Enligt förslaget förkortas också registreringstiderna i viss mån. Avsikten med de föreslagna bestämmelserna är att motivera gäldenärer att betala sina skulder och att sålunda stödja den allmänna betalningsmoralen. Förslaget innebär att betalningen av en skuld i vissa situationer kan förkorta lagringstiden för en anteckning om betalningsstörrelse.

Det har ansetts nödvändigt att delvis förkorta lagringstiderna på grund av att kreditupplysningar används också av andra än kreditinstitut, dvs. i sammanhang där dessa upplysningar tillmäts en ännu mera avgörande betydelse än inom branscher där man har

vana av att hantera och bedöma sådana upplysningar. Inom det egentliga användningsområdet för kreditupplysningar, dvs. inom kreditgivningen utgör kreditupplysningarna endast en del av det informationsmaterial som kreditgivaren har tillgång till. En anteckning om betalningsstörrelse leder inte nödvändigtvis till att kredit förvägras utan den kan påverka avtalsvillkoren och t.ex. kraven på säkerhet. Kreditupplysningar kan få en mera avgörande betydelse i anställningssituationer där flera personer konkurrerar om samma plats. Långa lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar kan sålunda under en oskäligt lång tid försämra en persons möjligheter att få arbete och bostad.

I den föreslagna paragrafens *1 mom.* föreskrivs om de normala tiderna för avföring av anteckningar om betalningsstörningar. Bestämmelserna har delvis preciserats bl.a. till följd av de ändringar som gjorts i utsökningslagen samt i lagen om register över konkurser och företagssaneringar. Såsom ovan redan konstaterats föreslås också att lagringstiderna i viss mån skall förkortas.

Enligt huvudregeln i *1 punkten* skall uppgifter om konkurs avföras inom fem år från konkursens början. Till denna del är lagringstiden densamma som för närvarande. I punkten föreslås emellertid en specialbestämmelse som gäller avföring av uppgifter i sådana fall då en konkursansökan inte leder till konkurs. Eftersom konkursuppgifter i första hand förekommer i samband med företagsverksamhet motiveras bestämmelsen närmare i samband med lagförslaget 28 §.

Uppgifter om skuldsanering och kungörelse skall enligt *2 punkten* avföras ur registret inom en månad efter det att motsvarande anteckning har avförts ur det myndighetsregister som de härstammar från.

För att den föreslagna lagen skall stämma överens med utsökningslagen är det skäl att i den föreslagna lagen ta i en specialbestämmelse om utplåning av uppgifter om utsökning. I gällande 1 kap 32 § i utsökningslagen föreskrivs att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet har rätt att få uppgifter ur utsökningsregistret. Enligt den nämnda paragrafen får uppgifter om hinderintyg som gäller begränsad utsökning ges endast på villkor att den som bedriver kreditupplysningsverksamhet helt och hållet avför dem ur

registret, om gäldenären betalar den skuld som drevs in genom begränsad utsökning. Motsvarande bestämmelser finns i förslaget till ny utsökningsbalk (RP 83/2006 rd). I den nämnda propositionen föreslås också bestämmelser om preskriptionstiden för fordrings verkställbarhet.

Enligt momentets *3 punkt* skall uppgifter om utsökning avföras så snart den registeransvarige har fått besked av utmätningsmannen att utsökningsgrunden har upphävts eller att utsökning annars har konstaterats vara obefogad eller då den registeransvarige har fått veta att tidsfristen för fordrans verkställbarhet har gått ut.

Beskedet om att tidsfristen för fordrans verkställbarhet har gått ut kan den registeransvarige få antingen av den registrerade eller av utsökningsmyndigheten. Enligt den gällande utsökningslagen och den föreslagna utsökningsbalken kan borgenären under vissa förutsättningar väcka talan om förlängning av tidsfristen för utsökningsgrunden med tio år. Talan skall väckas inom två år från det att den ursprungliga tidsfristen gått ut. Även om det vore möjligt att återställa fordrans verkställbarhet ansågs det vid beredningen av kreditupplysningslagen vara sakligt och skäligt att en anteckning om betalningsstörrelse kan avföras så snart som den för fordrans verkställbarhet föreskriva ursprungliga tidsfristen på 15 eller 20 år har gått ut. En omständighet som talar för denna lösning är också att någon talan sannolikt sällan skulle väckas.

En förutsättning för avföring av en anteckning kan emellertid vara att gäldenären för den registeransvarige visar upp en utredning om saken, t.ex. en kopia av den dom som utsökningen baserats på. I sådana fall då ett utsökningsärende varit anhängigt till utgången av den för verkställbarheten föreskrivna tidsfristen (utmätning av lön, pension eller periodisk inkomst) upphör ärendets anhängighet då ett hinderintyg utfärdas. I hinderintyget kan orsaken till hindret konstateras, t.ex. att tidsfristen för verkställbarheten har gått ut. Gäldenären får på begäran ett intyg över att ärendet inte längre är anhängigt. När den ovan nämnda tvååriga tidsfristen för väckande av talan har gått ut skall utsökningsmyndigheterna utfärda ett intyg i enlighet med förslaget till utsökningsbalk.

Enligt 4 punkten i det föreslagna momentet skall uppgifter om begränsad utsökning avföras när gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning.

Enligt 5 punkten skall uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning och om betalningsstörning som gäldenären erkänt avföras inom två år efter det att uppgiften har förts in i registret.

Andra anteckningar om betalningsstörningar skall enligt 6 punkten avföras inom tre år från det att uppgiften om betalningsstörningen registrerats. Lagringstiden för sådana uppgifter föreslås bli förkortad med ett år jämfört med nuvarande fyra år.

I den föreslagna paragrafens 2 och 3 mom. föreskrivs i vilka fall och under vilka förutsättningar det är möjligt att avvika från de lagringstider som föreskrivs i 1 mom. 6 punkten. Syftet med bestämmelsen är att sammanjämka sinsemellan motstridiga faktorer som påverkar regleringen av lagringstiderna.

Om den registrerade har betalat den skuld som varit upphov till en anteckning om betalningsstörning skall en sådan anteckning som avses i föreslagna 1 mom. 6 punkten avföras redan två år efter att den gjorts.

I 3 mom. föreskrivs att om den registrerade har fått en ny anteckning om betalningsstörning innan tidsfristen för avförande av anteckningen enligt 1 eller 2 mom. har gått ut, får en anteckning om betalningsstörning som avses i 1 mom. 6 punkt lagras i fyra år istället för i tre år.

I den föreslagna paragrafens 4 mom. föreskrivs om trygghet av kvaliteten på kreditupplysningarna i sådana situationer där den registrerade har haft rätt att vägra betala eller om anteckningen av något annat motsvarande skäl är vilseledande.

Enligt den föreslagna paragrafens 5 mom. skall uppgifter om kreditvärdering avföras när de övriga anteckningarna om personen i fråga har avförts ur registret.

19 §. Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar. I denna paragraf föreskrivs för vilka ändamål personkreditupplysningar får lämnas ut och användas. Eftersom regleringen är avsedd att vara uttömmande skall de föreslagna bestämmelserna tolkas snävt.

Av den föreslagna paragrafens 1 mom.

framgår huvudregeln, dvs. att personkreditupplysningar får lämnas ut och användas endast för beviljande av kredit och för kreditbevakning. Enligt bestämmelsen skall vid behandlingen av personkreditupplysningar iaktas den princip om ändamålsbundenhet som sammanhänger med det allmänna skyddet för personuppgifter. Såsom ovan redan har konstaterats ingår i lagförslaget ingen definition av begreppen kredit och kreditgivning. Allmänt kan det konstateras att med kreditgivning förstås dels penninglån och dels betalningsarrangemang som innebär att betalningen inte sker samtidigt som motprestationen. I begreppet kreditgivning ingår sålunda t.ex. varukrediter samt avtal mellan konsumenter och näringsidkare. Kreditgivningen kan också vara ordnad genom olika typer av kortprodukter som kreditinstitutet beviljar. Med kreditbevakning avses en kreditgivares åtgärder för att följa upp en kredittagares betalningsbeteende och säkerställa indrivningen av en fordran.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om undantag från huvudregeln.

Enligt det föreslagna momentets 1 punkt får personkreditupplysningar för det första användas om så särskilt föreskrivs i lag eller om utlämnandet är baserat på en myndighets lagstadgade rätt att få information. Den föreslagna utformningen av bestämmelsen hänvisar till specialbestämmelsens exakthetsnivå. Specialbestämmelsen innebär att personkreditupplysningar får användas om det i dem uttryckligen konstateras att det är fråga om användning av en kreditupplysning.

Genom en ändring av lagen om studiestöd år 2001 (1427/2001) utvidgades användningen av kreditupplysningar i samband med skötseln av statsborgensärenden. Enligt 15 § i lagen om studiestöd beviljas statsborgen inte studerande med betalningsstörningar som registrerats i ett kreditupplysningsregister. Statsborgen kan emellertid beviljas om betalningsstörningen gäller ett enda fall och ett litet belopp samt om en skäligt lång tid har förflutit från registreringen eller om skulden som föranlett anteckningen har betalats eller det i övrigt finns särskilda skäl för att bevilja statsborgen.

I 3 kap. i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) föreskrivs om kreditgivarens skyldighet att informera borgensmannen. En-

ligt lagens 14 § gäller skyldigheten att ge information också sådana uppgifter som kreditgivaren har tillgång till och som kan registreras i ett kreditupplysningsregister. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan kreditgivaren sålunda ge borgensmannen information om vilka uppgifter som har registrerats om en gäldenär i kreditupplysningsregistret, dels medan borgen varit i kraft och dels också innan borgen beviljats.

Som exempel på myndigheternas rätt att få information kan nämnas bestämmelserna om polisens rätt att få information. Personkreditupplysningar kan enligt momentets 2 punkt lämnas ut och användas när en myndighet beviljar stöd för företagsverksamhet, om den registrerade verkar som ansvarsperson för det företag som ansökt om stöd.

Enligt det föreslagna momentets 3 punkt får personkreditupplysningar lämnas ut och användas för planering av indrivning. I bestämmelsen förutsätts inte att upplysningarna används av en borgenär. Personkreditupplysningar får sålunda överlämnas också till en inkassobyrå för planering av inkasso. I lagen om indrivning av fordringar (513/1999) föreskrivs om indrivning av fordringar som förfallit till betalning. I lagen förutsätts att god indrivningssed iaktas. I lagen om tillståndsplikt för indrivningsverksamhet (517/1999) föreskrivs om yrkesmässigt bedrivande av indrivningsverksamhet. I lagen förutsätts att god indrivningssed iaktas i verksamheten. Det är sålunda klart att sådan god indrivningssed som avses i den ovan nämnda lagen skall iaktas när personkredituppgifter används för planering av inkasso.

Enligt det föreslagna momentets 4 punkt får personkredituppgifter lämnas ut och användas för godkännande eller ställande av borgen eller tredjemanspant.

Enligt 5 punkten får personkredituppgifter lämnas ut och användas för avtal om uthyrning av en bostadslägenhet. I denna punkt avses situationer där syftet med ett avtal är att hyresgästen använder en lägenhet eller byggnad som bostad. Hyresavtal som gäller bostadsanvändning kan inte i alla avseenden jämföras med sådan kreditgivning som avses i lagförslaget. Hyresavtal har karaktären av varaktiga skuldförbindelser. Detta innebär att hyresvärdens möjligheter att förvissa sig om den andra partens förmåga att svara för

sina åtaganden kan anses vara godtagbara, oberoende av om hyran betalas i förskott eller i efterskott. Utlämnande av egendom till en annan persons användning är i sista hand baserat på förtroendet mellan avtalsparterna.

Enligt det föreslagna momentets 6 punkt är det tillåtet att använda personkreditupplysningar för fastställandet av avtalsvillkor om det är fråga om att ingå ett avtal som en näringsidkare enligt lag inte kan vägra ingå. Denna bestämmelse anses behövlig av tydlighetsskäl.

Bestämmelser om avtal som gäller vissa nödvändighetsprodukter finns t.ex. i 21 § i elmarknadslagen, i 10 § i lagen om vatten-tjänster i 50 a § i kreditinstitutslagen och i 60 § i kommunikationsmarknadslagen. Enligt dessa bestämmelser kan en näringsidkare inte vägra ingå avtal utan någon sådan särskild orsak eller grund som nämns i respektive lag. Enbart en anteckning om betalningsstörrelse är inte någon orsak eller grund för en näringsidkare att vägra ingå avtal med en konsument. Utöver en sådan anmärkning måste det också finnas någon sådan orsak eller grund som avses i bestämmelserna.

En näringsidkare kan enligt förslaget använda personkreditupplysningar för fastställande av avtalsvillkor. Näringsidkare kan t.ex. föga ett sådant villkor till ett avtal enligt vilket säljaren kan kräva att konsumenten i samband med att avtalet ingås överlämnar en skälig säkerhet eller förhandsbetalning, om det framgår av kreditupplysningarna om konsumenten att konsumenten är uppenbart oförmögen att klara av betalningarna enligt avtalet.

I det föreslagna momentets 7 punkt ingår specialbestämmelser om kreditinstitut och försäkringsanstalter. Bankerna utfärda på begäran av sina kunder intyg och rekommendationer som kunderna kan behöva t.ex. för att öppna konton i utländska banker. Den föreslagna lagen ställer inga hinder för att använda kreditupplysningar när sådana intyg och rekommendationer upprättas på begäran av en registrerad.

Enligt lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) är kreditinstitut och försäkringsanstalter skyldiga att bl.a. reda ut grunderna för och syftet med att dess tjänster anlitas, om tjänsterna inte är förenliga med kundens ekonomiska situation eller

affärstransaktioner. Kreditinstituten kan för sådana utredningar använda personkredituppgifter.

Det föreslagna momentets 8 punkt är en hänvisning till vad som i lag föreskrivs om utlämnande av kredituppgifter om arbetsökande och arbetstagare. Såsom konstateras i den allmänna motiveringen är avsikten att i lagen om integritetsskydd i arbetslivet ta in uttömmande bestämmelser om situationer där kredituppgifter får användas för bedömning av arbetsökande och arbetstagare.

Enligt 9 punkten får personkredituppgifter användas för bedömning av ett företags och dess ansvarspersoners förmåga att svara för sina åtaganden samt då en person utses till ansvarsperson för ett företag.

Kredituppgifter om ett företags ansvarspersoner inverkar på bedömningen av företagets kreditvärdighet i sådana fall som avses i lagförslagets 27 § 2 mom. Uppgifter om ett företags ansvarspersoner kan också i andra avseenden ha betydelse för bedömningen av företagets förmåga att sköta sina åtaganden.

Ett företags ansvarspersoner är enligt ett offentligt myndighetsregister t.ex. medlemmarna av ett aktiebolags förvaltningsorgan, ett företags verkställande direktör samt prokurister och firmateknare. Verkställande direktören samt prokuristerna och firmateknarna har en speciell roll i företaget. Den föreslagna bestämmelsen är sålunda en specialbestämmelse i förhållande till 8 punkten som gäller behandling av kredituppgifter om arbetstagare.

Enligt det föreslagna momentets 10 punkt får personkredituppgifter lämnas ut för vetenskaplig forskning och statistik samt för en myndighets planerings- och utredningsuppgifter, med beaktande av vad som föreskrivs i personuppgiftslagen. Bestämmelsen behövs eftersom det är skäl att i lagen uttömmande föreskriva om tillåtna användningsändamål för personkredituppgifter och för att förutsättningarna för de nämnda funktionerna skall kunna tryggas.

I den föreslagna paragrafens 3 mom. föreskrivs om personkredituppgifter som har samband med företagsverksamhet. Enligt förslaget hindrar paragrafens bestämmelser inte att uppgifter om företagskopplingar lämnas ut. I bestämmelsen hänvisas också till la-

gens 26 och 27 § där det föreskrivs om behandling av personkredituppgifter om ett företags ansvarspersoner samt om användning av sådana uppgifter för bedömning av företagets kreditvärdighet.

20 §. *Utlämnande av personkredituppgifter i elektronisk form.* I denna paragraf föreslås bestämmelser om utlämnande av personkredituppgifter genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt. Dessa bestämmelser är motiverade med tanke på grundlagens 10 § 1 mom. enligt vilket närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis förutsätts det reglering på lagnivå för utlämnande av personuppgifter genom teknisk anslutning (GrUU 2/2002 rd). Motsvarande bestämmelser ingår inte i den gällande personuppgiftslagen.

Avsikten med bestämmelserna är att på ett uttömmande sätt föreskriva när personuppgifter i större mängd kan lämnas ut till utomstående. Eftersom en stark ändamålsbundenhet i enlighet med principerna för allmänt skydd av personuppgifter gäller i fråga om personkredituppgifter, är det vid utlämnande av sådana uppgifter inte tillåtet att använda metoder som innebär att mottagaren kan få uppgifter om personer i sådana fall då förutsättningarna för utlämnande inte är uppfyllda.

Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. får personkredituppgifter lämnas ut genom teknisk anslutning för sådana ändamål som nämns i 19 § då de i momentet angivna förutsättningarna är uppfyllda.

Enligt momentets 1 punkt förutsätts att i kredituppgiftsregistret registreras vilka personer sökningarna avser och för vilka ändamål personkredituppgifter söks. Förslaget innebär att också utlämnande av uppgifter om anteckningar om betalningsstörningar som gäller ett företags ansvarspersoner övervakas samt att varje dataöverföring registreras i den registeransvariges databas. Den registrerade har rätt att få tillgång till dessa uppgifter i enlighet med lagförslagets 30 §.

Enligt momentets 2 punkt skall mottagaren dessutom förbinda sig att ge endast namngivna personer rätt att använda kredituppgiftsregistret.

I det föreslagna momentets 3 *punkt* förutsetts att antingen i ett datasystem som drivs av mottagaren eller av en person som utsetts av denne och bedriver kreditupplysningsverksamhet lagras uppgift om vilka som hämtat personkreditupplysningar och när detta har skett.

Enligt momentets 4 *punkt* skall mottagaren regelbundet övervaka sökningen av personkreditupplysningar utgående från upplysningar som mottagaren själv registrerat eller som överlämnats av någon som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Vid övervakningen är det viktigt att utreda om de personer som har varit föremål för hämtandet står i ett sådant kund- eller annat förhållande till företaget att det kan anses förenligt med lagen att söka upplysningar i kreditupplysningsregistret.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 *mom.* får personkreditupplysningar lämnas ut i elektronisk form för vetenskaplig forskning, statistik och en myndighets planerings- och utredningsuppgifter.

Enligt paragrafens 3 *mom.* får uppgifter om en persons företagskopplingar utan hinder av 1 *mom.* lämnas ut genom teknisk anslutning. Några särskilda begränsningar uppställs sålunda inte för utlämnande av sådana upplysningar. Detta kan inte anses äventyra skyddet av privatlivet i enlighet med grundlagens 10 § 1 *mom.*, eftersom det är fråga om information som har samband med en persons verksamhet inom ett företag eller i en annan motsvarande offentlig roll.

5 kap. **Basuppgifter om företag samt uppgifter om näringsförbud**

I detta kapitel föreskrivs om basuppgifter om företag, om komplettering av uppgifter om ett företags ansvarspersoner samt om uppgifter som gäller näringsförbud. Det är sålunda fråga om information som registreras i kreditupplysningsregister. Dessa bestämmelser föreslås bli intagna i lagen som ett särskilt kapitel för att understryka att upplysningarna inte per definition anses vara företagskreditupplysningar.

21 §. Basuppgifter om företag. I denna paragraf föreskrivs om basuppgifter om företag. I ett kreditupplysningsregister får enligt pa-

ragrafens 1 *punkt* registreras företagets namn, företags- och organisationsnummer och andra identifieringsuppgifter samt kontaktuppgifter.

Enligt paragrafens 2 *mom.* får i registret registreras uppgifter om företagets verksamhetsområde, aktiekapital och ekonomiska ställning samt andra uppgifter ur offentliga myndighetsregister och andra offentliga källor som gäller företaget och ger en allmän bild av dess verksamhet eller uppgifter som företaget själv lämnat för kreditupplysningsregistret.

Såsom framgår ovan i detaljmotiveringen till 3 § kan ur offentliga myndighetsregister hämtas mångsidig information om företagsverksamhet. Möjligheten att hämta basuppgifter om företag ur offentliga myndighetsregister är ägnad att öka öppenheten när det gäller registrering av kreditupplysningar om företag, eftersom de registrerade också utan att använda sin insynsrätt i stor utsträckning kan kontrollera vilka basuppgifter som har registrerats om dem och deras verksamhet.

Till basuppgifterna räknas över huvud taget all den information som har hämtats ur offentliga källor. Till basuppgifterna hör sålunda också bl.a. den enligt aktiebolagslagstiftningen offentliga informationen om aktiebolags delägare samt handelsregistrets information om tysta bolagsmän och revisorer. I registret kan också föras in företagsinformation som publicerats i massmedier. För den registeransvarige gäller också i så fall de skyldigheter som följer av lagförslagets 2 kap., t.ex. skyldigheten att anlita tillförlitliga informationskällor. I enlighet med lagförslagets 40 § kan registrering och utlämnande av felaktig information leda till skadeståndsansvar.

Enligt momentets 3 *punkt* kan i ett kreditupplysningsregister registreras uppgifter om vilka som verkar som företagets ansvarspersoner. Sådan information i anslutning till ett enskilt företags basuppgifter betraktas inte som sådana personkreditupplysningar som avses i lagförslaget.

22 §. Komplettering av uppgifter om ett företags ansvarspersoner. I denna paragraf föreskrivs om förfarandet i situationer där den registeransvarige gör sådana registeranteckningar om företags ansvarspersoner som avviker från vad som antecknats i ett offentligt myndighetsregister. Avsikten är att förhindra

uppkomsten av grå ekonomi och att avslöja företagsverksamhet som bedrivs genom bulvaner.

Den föreslagna paragrafens 1 mom. inleds med en bestämmelse som innebär att den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister berättigas att i sitt register göra anteckningar som avviker från anteckningar i ett offentligt myndighetsregister. En sådan avvikande anteckning kan göras om anteckningen i myndighetsregistret på grund av registreringstidpunkten eller av någon annan orsak inte ger en korrekt bild av företaget och dess verksamhet samt av dem som bär ansvar för företagets betalningsstörningar eller som har eller har haft den faktiska bestämmanderätten i företaget.

Om den registeransvarige har för avsikt att i kreditupplysningsregistret göra en anteckning som avviker från ett myndighetsregister eller att använda sådan information för kreditvärdering, är huvudregeln enligt den föreslagna bestämmelsen den att företaget innan anteckningen görs skall ges tillfälle att be myndigheten komplettera eller korrigera uppgiften i sitt register. Om det är uppenbart onödigt att iakttä detta förfarande kan avvikelser emellertid göras från procedurbestämelsen. Detta förutsätter i allmänhet att den registeransvarige har tillgång till information som kan anses vara tillförlitlig. Som exempel kan konstateras att av boförvaltarens gäldenärsutredning i enlighet med konkurslagens 9 kap 8 § skall framgå om gäldenären har anlitat mellanhänder i ledningen av sin verksamhet. Den registeransvarige svarar i enlighet med principen om strikt ansvar för skador som orsakats av felaktiga registeruppgifter, så som föreskrivs i lagförslagets 40 §.

Om den registeransvarige i basuppgifterna om ett företag gör en anteckning som avviker från informationen i ett myndighetsregister eller kompletterar informationen, skall av anteckningen enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. framgå att anteckningen har gjorts med stöd av kreditupplysningslagen.

Enligt paragrafens 3 mom. skall vad som i denna lag föreskrivs om uppgifter om företags ansvarspersoner tillämpas också på sådana av den registeransvarige gjorda anteckningar som avviker från ett offentligt myndighetsregister.

23 §. Uppgifter om näringsförbud. I ett

kreditupplysningsregister får registreras uppgifter om personer har meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985) och likaså uppgifter om förbudets varaktighet. Uppgifterna får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt. Uppgifterna får dock inte publiceras i ett allmänt datanät.

6 kap. **Företagskreditupplysningar i kreditupplysningsregister och användning av personkreditupplysningar som företagskreditupplysningar**

I detta kapitel föreskrivs om informationsinnehållet i register över företagskreditupplysningar, om behandling av personkreditupplysningar som avser företags ansvarspersoner, om information som används för kreditvärderingar samt om lagringstider för registeranteckningar.

24 §. Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter. I paragrafens 1 mom. föreskrivs vilka typer av betalningsstörningar som får registreras i kreditupplysningsregister. I paragrafens 2 mom. föreskrivs om förfarandet vid privaträttslig protester av trattor och i 3 mom. om tilläggsanteckningar som görs i ett register för att säkerställa informationens kvalitet.

Enligt 1 mom. 1 punkten får som uppgifter om ett företags betalningsstörningar i ett kreditupplysningsregister registreras uppgifter som registrerats i konkurs- och företagssaneringsregistret samt i samband med behandlingen av ett ärende. I 3–6 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret föreskrivs om detta registers informationsinnehåll.

I fråga om anhängiga ansökningar om konkurs och företagssanering registreras gäldenärens nuvarande och tidigare namn, firma och hemort samt kontaktuppgifter och personbeteckning, företags- och organisationsnummer eller något motsvarande signum samt uppgifter om sökanden och dennes kontaktuppgifter och likaså identifieringsuppgifter om ärendet, domstol och dennes kontaktuppgifter, ärendets diarienummer samt datum när ärendet inleddes.

I fråga om behandlingen av ett konkurs-

ärende skall i registret antecknas bl.a. datum och klockslag då konkursbeslutet fattade, uppgifter om att ansökan avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits, uppgifter om att konkursen lagts ned eller förfallit samt om övergång till offentlig utredning Om gäldenären är en juridisk person kan i registret också antecknas om gäldenären hade egendom när konkursen avslutades.

Vid behandlingen av företagssaneringsärenden skall i registret antecknas uppgifter bl.a. om ett före förfarandets början utfärdat interimistiskt förbud eller dettas upphörande, uppgifter om inledande av företagssanering, uppgifter om att en ansökan om företagssanering avslagits eller avvisats utan prövning, uppgifter om att förfarandet upphört, om att ett saneringsprogram fastställts eller ändrats, om att en skuldsanering och ett saneringsprogram förfallit, om att en slutredovisning givits samt om överklagande.

I registret skall efter att förfarandet inletts antecknas också bl.a. uppgifter om begränsningar av gäldenärens bestämmanderätt samt om tillsättning av en borgenärsdelegation. Efter att saneringsprogrammet fastställts skall i registret antecknas övervakarens namn och kontaktuppgifter, om en övervakare har förordnats.

Enligt 2 punkten i det föreslagna momentet får i registret antecknas uppgifter om betalningsförsummelse som har konstaterats genom en dom som vunnit laga kraft, genom en tredskodom eller genom protester av en växel som den registrerade godkänt. Enligt 3 punkten får i registret antecknas uppgifter om ett utsökningsärende som gäller verkställighet i ett utsökningsärende i vilket hinderintyg har utfärdats. Dessa bestämmelser motsvarar lagförslagets 13 § 1 mom. 3 och 4 punkten, som det hänvisas till i detta sammanhang.

Enligt momentets 4 punkt får i registret antecknas sådana uppgifter om den registrerade som har införts i det kungörelseregister som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning. Sådana uppgifter är bl.a. uppgifter om konkursbevakning och inledande av företagssanering samt uppgifter som gäller aktiebolags fusion, delning eller utdelning av medel eller sådana i samfunds- och stiftelselagstiftningen avsedda andra åtgärder eller beslut som skall kungöras i officiella tidningen. Uppgifter av det sist nämnda slaget har inte karaktären av

anteckningar om betalningsstörningar.

Enligt momentets 5 punkt får i registret registreras av en skattemyndighet offentliggjorda uppgifter om sådana skattefordringar eller av en försäkringsanstalt lämnade uppgifter om försummelse av en sådan på en lagstadgad försäkring baserad fordran som kan utmätas utan dom eller beslut.

I enlighet med 206 § 3 punkten i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) får uppgifter om utsökningsbara försäkringsavgiftsfordringar lämnas ut till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Motsvarande bestämmelse ingår i 64 c § 8 punkten i lagen om olycksfallsförsäkring.

Enligt 6 punkten i det föreslagna momentet får i ett kreditupplysningsregister registreras den registrerades till borgenären riktade skriftliga erkännande av en betalningsförsummelse.

Enligt momentets 7 punkt får i registret registreras uppgifter om s.k. privaträttsliga trattor. En sådan uppgift om offentliggörande eller anteckning i registret om en borgenärs betalningsuppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning, kan enligt förslaget registreras tio dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts till gäldenären.

Syftet med att föreskriva om förutsättningarna för registrering är att öka förfarandets öppenhet och sålunda förbättra företagens rättssäkerhet och möjligheter att förutse verkningarna av sina åtgärder.

En tilläggsförutsättning för registrering av uppgifter om skatte- och försäkringsfordringar är enligt 2 mom. att gäldenären har tillsänts en betalningsuppmaning varav framgår att försummelsen anmälts för registrering i kreditupplysningsregistret. Syftet med denna informationsförpliktelse är att säkerställa att den registrerade är medveten om konsekvenserna av betalningsförsummelsen.

I syfte att öka registeranteckningarnas informativitet föreslås att i paragrafens 3 mom. tas in en bestämmelse enligt vilken i registret på begäran av den registrerade och på basis av dennes tillförlitliga utredning skall antecknas uppgifter om att betalningsstörningen har uppkommit till följd av borgensansvar eller tredjemanspanst samt en av den registrerade till den registeransvarige överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående

uppgift om de huvudsakliga orsakerna till en konkurs. I registret kan dessutom föras in också andra uppgifter som den registrerade har lämnat om faktorer har lett till en anteckning om betalningsstörrelse. Bestämmelsen motsvarar lagförslaget 13 § 2 mom. och det hänvisas sålunda till detaljmotiveringen för den sist nämnda bestämmelsen.

I paragrafens 4 mom. föreskrivs om en annan förpliktelse som avser informationens kvalitet. Enligt denna bestämmelse skall den som ansvarar för kreditupplysningsregistret, om det med beaktande av allmänt tillgängliga eller till den registeransvarige överlämnade uppgifter är möjligt, anteckna i registret vilka registreringar som orsakas av samma betalningsförsummelse. På begäran av den registrerade skall en anteckning emellertid alltid göras på basis av dennes tillförlitliga utredning. Bestämmelsen motsvarar lagförslaget 12 § 3 mom. Här hänvisas till detaljmotiveringen för den sist nämnda bestämmelsen.

25 §. Uppgifter om ett företags betalningsvana. Som uppgifter om ett företags betalningsvana kan registreras information om hur företaget brukar sköta sina betalningar. Dessa uppgifter skiljer sig såtillvida från uppgifterna om betalningsstörningar att de inte kan hämtas färdiga att föras in i registret. Den registeransvarige måste sålunda skapa denna information på basis av uppgifter som inhämtas från olika håll.

För att förebygga felaktiga registreringar samt av skälighetsskäl har det ansetts ändamålsenligt att i lagen föreskriva vilken typ av information om fordringar som kan användas för uppgifter om ett företags betalningsvana. Uppgifter om ett företags betalningsvana kan enligt förslaget baseras endast på försummelse av ostridiga fordringar. Att en fordran är ostridig innebär enligt förslaget inte att det redan finns en grund för utmätning av fordran, utan det räcker att gäldenären inte har bestridit fordran. Betalningen skall vara minst sju dagar försenad räknat från förfalldagen för att den skall kunna registreras som en oregelmässighet med betalningarna.

26 §. Behandling av kreditupplysningar om företags ansvarspersoner. I denna paragraf föreskrivs om den registeransvariges rätt att behandla personkreditupplysningar som företagskreditupplysningar. Enligt förslaget får den som ansvarar för ett kreditupplysnings-

register i registret över företagskreditupplysningar göra en sammanställning av de personkreditupplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner.

Det är skäl att observera att den omständigheten att upplysningar om ett företags ansvarspersoner tas in i ett register över företagskreditupplysningar inte betyder att kreditupplysningar om företagens ansvarspersoner får behandlas på samma sätt som företagskreditupplysningar. På behandlingen av upplysningar om ett företags ansvarspersoner skall sålunda tillämpas bestämmelserna i lagförslaget 6 § 2 mom. och 4 kap. Detta betyder bl.a. att utlämnande av upplysningar om ett företags ansvarspersoner skall registreras också när uppgifter om en sådan persons betalningsstörningar har lämnats ut för att användas vid bedömning av företagens förmåga att sköta sina åtaganden.

27 §. Information som används för klassificering och annan kreditvärdering av företag och ansvarspersoner. I denna paragraf föreskrivs om vad som skall beaktas vid sådan klassificering och annan fastställande av ett företags kreditvärdighet som skall registreras i kreditupplysningsregister eller tillhandahållas med hjälp av det. Bestämmelserna gäller emellertid endast användning av information om företag och ansvarspersoner. Regleringen har sålunda ingen betydelse för det sätt på vilket i klassificeringen beaktas den information och de utvecklingsprognoser som det företag som är föremål för bedömningen representerar.

Vid fastställande av ett företags kreditvärdighetsklass eller av andra uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten vilka registreras i kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får enligt den huvudregel som framgår av 1 mom., utöver basuppgifter om företaget och uppgifter som avses i 21–25 §, användas sådana av företaget själv till den registeransvarige överlämnade uppgifter.

Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att förtydliga och säkerställa att de uppgifter om ett företags kreditvärdighet som förmedlas via ett kreditupplysningsregister är så tillförlitliga som möjligt och att företagen skall kunna få reda på vilka uppgifter om dem som behandlas i detta sammanhang.

Med tanke på bestämmelsens tillämpnings-

område är det skäl att observera att den inte gäller situationer där ett företag själv har bitt om en bedömning av sin verksamhet och inte heller situationer där någon som är utomstående i förhållande till företaget beställer en bedömning för eget bruk. Sådana bedömningar har ofta karaktären av utlåtanden. I paragrafens 3 mom. föreskrivs om dem.

Kreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner får enligt paragrafens 2 mom. användas för bedömning av ett företags kreditvärdighet i tre olika situationer. Dessa situationer definieras med beaktande av de slutsatser som dras i fråga om den betydelse som kreditupplysningarna om företagets ansvarspersoner har för företagets kreditvärdighet. Uppgifter om ett företags ansvarspersoners egna betalningsstörningar kan enligt Suomen Asiakastieto Oy:s utredningar ha en stor betydelse för företagets betalningsförmåga och betalningsvilja. Betydelsen av ansvarspersonernas egna betalningsstörningar är mindre ju större företaget är och efter att ett nytt företag har offentliggjort ett vederbörligen upprättat reviderat bokslut.

Enligt momentets 1 punkt är det tillåtet att vid klassificeringen använda kreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner, om bedömningen gäller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ett öppet bolag eller kommanditbolag eller ett aktiebolag som i enlighet med revisionslagstiftningen inte är skyldigt att välja en godkänd revisor.

I sådana situationer som avses i denna punkt är det för det första frågan om företag där en näringsidkare ansvarar för företaget. Till tillämpningsområdet för punkten hör dessutom sådana mindre aktiebolag som enligt den gällande revisionslagens 11 § inte är skyldiga att välja en godkänd revisor. Faktorer som enligt revisionslagens 11 § har betydelse för skyldigheten att välja en revisor är balansomslutningen, omsättningen eller motsvarande intäkter samt antalet anställda. Enligt lagrummet skall en godkänd revisor väljas om två av de i lagrummet angivna tre kriterierna är uppfyllda. Den till riksdagen avlåtna propositionen med förslag till revisionslag och lagar som har samband med den (194/2006) innebär ytterligare lättnader i skyldigheten att välja revisor. I 4 § i förslaget till ny revisionslag föreskrivs om revisions-skyldigheten.

Enligt momentets 2 punkt får kreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner användas oberoende av företagets form och storlek när det är fråga om nybildade företag. Enligt den föreslagna bestämmelsen får personkreditupplysningar användas till dess att företaget, efter att ha införts i handelsregistret eller motsvarande myndighetsregister, har bedrivit näringsverksamhet i två räkenskapsperioder och över dem offentliggjort bokslut som enligt revisionsberättelsen ger riktiga och tillräckliga uppgifter om företagets verksamhetsresultat och finansiella ställning.

Syftet med bestämmelsen är att motivera företagen att upprätta korrekta bokslut. Om ett företag inte upprättar bokslut inom den i lagförslaget angivna tiden eller om någon revisionsberättelse inte har givits eller om revisionsberättelsens innehåll inte uppfyller de i bestämmelsen angivna kriterierna, får kreditupplysningarna om ansvarspersonerna användas under en längre tid än två år.

I momentets 3 punkt beaktas situationer där ett företags verksamhet övergår i nya händer. Enligt förslaget får kreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner användas för kreditvärdering av företaget om bestämmanderätten i företaget har övergått eller majoriteten av dess ansvarspersoner har bytts ut, till dess att företaget efter de nämnda ändringarna har bedrivit näringsverksamhet i två räkenskapsperioder och över dem offentliggjort bokslut som enligt revisionsberättelsen ger riktiga och tillräckliga uppgifter om företagets verksamhetsresultat och finansiella ställning.

Syftet med bestämmelsen är att förebygga ohederliga förfaranden samt att säkerställa att kreditupplysningarna ger en rättvisande bild av företagets verksamhet och av dem som ansvarar för verksamheten.

De förutsättningar som nämns i paragrafens 1 mom. gäller enligt 3 mom. inte företag som huvudsakligen bedriver kreditupplysningsverksamhet eller annan verksamhet som innebär kreditvärdering, när företaget upprättar ett kreditomdöme eller en kreditvärdering om ett börsbolag eller om något annat företag, på beställning av sistnämnda eller dess finansiär.

Den föreslagna begränsningen har ansetts nödvändig framförallt för att säkerställa att i

utredningar av börsbolags kreditvärdighet (t.ex. i s.k. ratingverksamhet) kan utnyttjas vilken som helst information som enligt kreditvärderarens uppfattning kan vara relevant för företagets kreditexponering. Det kan t.ex. vara fråga om information som hänför sig till en rättegång som kan få betydande ekonomiska konsekvenser för det företag som är föremål för bedömningen.

Om den information som behövs för bedömning av ett företags bokslut eller annan information för kreditvärdering av företaget inte kan hämtas ur ett myndighetsregister, skall den som bedriver kreditupplysningsverksamhet enligt paragrafens 4 mom. bereda företaget tillfälle att inkomma med sitt bokslut och annan information före bedömningen av företagets kreditvärdighet, om sådan information används för kreditvärderingen.

Denna bestämmelse behövs eftersom endast en del av företagen är skyldiga att offentliggöra sitt bokslut eller lämna in dem till en myndighet. Det kan inte anses vara rätt att den omständigheten att bokslutsuppgifter inte kan hämtas ur ett myndighetsregister redan i sig påverkar bedömningen av företagets kreditvärdighet.

28 §. Lagringstider för registeranteckningar. I denna paragraf föreskrivs när information senast skall avföras ur kreditupplysningsregister.

Lagringstiderna varierar i viss mån beroende på om nya anteckningar om betalningsstörningar har registrerats eller inte. Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att göra det möjligt att förkorta lagringstiderna i sådana fall där det varit fråga om en tillfällig betalningsstörning. Avsikten är att främja betalningsmoralen också i situationer där betalningsstörningar har uppkommit.

Enligt huvudregeln i paragrafens 1 mom. 1 punkten skall uppgifter om en konkurs avföras inom fem år från konkursens början. Lagringstiden på fem år är densamma som för närvarande. Enligt de nuvarande bestämmelserna räknas lagringstiderna från konkursansökan. Enligt förslaget skall tiden räknas från konkursens början, vilket med beaktande av anteckningens användningsändamål leder till ett ändamålsenligare slutresultat.

I 1 punkten ingår emellertid specialbestämmelser om avförande av uppgifter i situationer där en konkursansökan inte leder till

att konkurs inleds eller då konkursen läggs ned. I sådana situationer är det motiverat att förutsätta att anteckningarna avföras så snart som möjligt efter att de inte längre kan anses ge en korrekt bild av gäldenärens betalningsförmåga och -vilja. Också i samband med att lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret stiftades uppmärksammades vikt av att minimera de skador som gäldenärer åsamkas av registeruppgifter om konkurser (RP 153/2003).

Enligt den föreslagna bestämmelsen skall uppgifter om en konkurs avföras inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen lagts ned.

En konkursansökan avslås när det inte längre finns i lagen angivna förutsättningar för att försätta gäldenären i konkurs. Enligt konkurslagen skall ansökan avvisas utan prövning bl.a. om borgenärens fordran är obetydlig och det med hänsyn till kostnaderna för och nyttan av ett konkursförfarande måste anse uppenbart oändamålsenligt eller klart stå i strid med god indrivningssed att försätta gäldenären i konkurs.

Konkursansökan avskrivs om sökanden inte fortsätter behandlingen av ärendet eller om den registrerade redan har försatts i konkurs med anledning av en tidigare ansökan. Ett beslut om att lägga ned en konkurs skall fattas inom en kort tid efter konkursens början och för nedläggningen skall anföras giltiga skäl som domstolen prövar.

Enligt 7 § i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret skall uppgifter om ett konkursärende avföras ur registret tre månader efter det att konkursansökan har avslagits eller ansökan har avvisats utan prövning eller avskrivits eller efter att det bestämts att konkursen skall läggas ned. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan sålunda uppgifter om en konkursansökan som har avslagits eller avskrivits samt andra därtill anslutna uppgifter hämtas ur ett kreditupplysningsregister i högst fyra månader efter beslutet att avslå eller avskrivna ansökan. Det kan inte anses strida mot den registrerades intresse att informationen är tillgänglig under den nämnda tiden, eftersom informationen om konkursansökan har förmedlats till olika mottagare.

Enligt momentets 2 *punkt* skall anteckningar om näringsförbud samt uppgifter om företagssanering och kungörelser avföras inom en månad efter det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från.

Enligt momentets 3 *punkt* skall uppgifter om utsökning avföras så snart den registeransvarige av utmätningsmannen har fått besked om att utsökningsgrunden är upphävd eller att utsökningen annars har konstaterats vara obefogad.

Enligt 4 *punkten* skall uppgifter om begränsad utsökning avföras när den registeransvarige har fått besked om att gäldenären har betalat den skuld som drevs in genom begränsad utsökning.

Enligt det föreslagna momentets 5 *punkt* skall en uppgift om betalningsstörning som den registrerade har erkänt avföras två år efter det att anteckningen registrerats.

Momentets 6 *punkt* gäller anteckningar om betalningsvana och kreditvärdering. En sådan anteckning skall avföras ur registret eller ersättas med en ny inom sex månader efter det att anteckningen gjorts.

Enligt 7 *punkten* skall andra uppgifter om betalningsstörningar än sådana som avses i 1–6 *punkten* avföras inom tre år efter det att anteckningen gjorts. Denna punkt gäller betalningsstörningar som konstaterats av en myndighet och vissa uppgifter om utsökning samt uppgifter om försäkringsfordringar och skatterester.

Det föreslagna momentets 8 *punkt* gäller anteckningar om näringsförbud. Sådana uppgifter skall avföras inom tre år från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från. Den omständigheten att tidsfristen är längre än den som gäller för myndighetsregister kan motiveras med kreditupplysningarnas användningsändamål, som avviker från det som gäller för myndighetsregister.

Enligt den föreslagna paragrafens 2 *mom.* behöver en anteckning som avses i 1 *mom.* 1 och 7 *punkten* inte avföras ur registret om en ny anteckning om betalningsstörning har registrerats på företaget innan det enligt bestämmelsen hade varit nödvändigt att avföra den föregående anteckningen om betalningsstörning. Alla anteckningar om en konkurs

skall emellertid avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur företagssanerings- och konkursregistret. En anteckning om en betalningsstörning som konstaterats av en myndighet skall avföras senast fyra år efter att den gjorts.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 *mom.* skall på basis av en tillförlitlig utredning av den registrerade ur registret avföras en anteckning som avses i 1 *mom.* 7 *punkten*, om den registrerade har haft rätt att vägra betala eller om uppgiften av någon annan motsvarande orsak är vilseledande.

7 kap. **Den registrerades rättigheter och tillgodoseendet av dem**

I detta kapitel föreskrivs om registrerades rätt till information, om rättelse av fel i kreditupplysningsregistret samt om den registeransvariges skyldigheter i fråga om registrerades insynsrett och rättelseyrkanden.

29 §. Information till registrerade. I denna paragraf föreslås bestämmelser om i vilka situationer den registeransvarige och de som använder kreditupplysningar aktivt skall informera de registrerade om behandlingen av kreditupplysningar.

I den föreslagna paragrafens 1 *mom.* föreskrivs om den registeransvariges skyldighet att informera fysiska personer. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att den registrerade får kännedom om registreringen av uppgifter om sig själv. Enligt förslaget skall en fysisk person om vilket det första gången registreras uppgifter i ett kreditupplysningsregister informeras om registreringen och om den registrerades rätt att yrka rättelse samt om vilken betydelse betalningen av en fordran har för anteckningarna i kreditupplysningsregistret.

Eftersom de som deltar i ett företags verksamhet kan antas känna till registreringen av uppgifter om företagsverksamheten, föreligger enligt förslaget ingen informationsskyldighet när det är fråga om registrering av uppgifter som gäller företagskopplingar.

I paragrafens 2 *mom.* föreskrivs om informationsplikten för den som utnyttjar personkreditupplysningar. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall den som skaffar personkreditupplysningar om en registrerad för att an-

vända dem vid beviljande av kredit eller i sådant syfte som anges i 19 § 2 mom. 4–6 punkten, informera den registrerade om användningen av personkreditupplysningarna samt om det register som uppgifterna hämtas eller har hämtats från, om det inte är fråga om att skaffa uppgifter om företagskopplingar eller om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma företagets förmåga att sköta sina åtaganden.

Motsvarande bestämmelse finns i personuppgiftslagens gällande 25 §. Den föreslagna bestämmelsen anger emellertid noggrannare i vilka situationer informationsskyldigheten gäller. Informationskyldigheten är dessutom mera omfattande än enligt den gällande bestämmelsen. I lagen föreslås inga närmare bestämmelser om hur förpliktelsen skall förverkligas. Informationen kan ges på något lämpligt sätt, t.ex. i samband med marknadsföring, i kundbrev eller i standardavtal.

30 §. Rätt till insyn. Denna paragraf innehåller bestämmelser som är centrala med tanke på den registrerades egen insyns rätt. Bestämmelserna innebär att den registrerades rätt till information förbättras i fråga om företagskrediter. Fysiska personer har motsvarande rätt redan med stöd av personuppgiftslagen.

Enligt paragrafens 1 mom. har ett företag, dess representant eller ansvarsperson rätt att få veta vilka uppgifter om företag och dess ansvarspersoner som har registrerats i ett kreditupplysningsregister samt källan för den registrerade informationen. Uppgifterna skall ges skriftligen. Kreditupplysningar om ett företag kan granskas t.ex. av en medlem av företagets styrelse.

Ett företag eller dess representant eller ansvarsperson har emellertid inte rätt att få information om de företag som har lämnat de uppgifter som den registeransvarige utnyttjar för framtagning av upplysningar om betalningsvana. Bestämmelsen anses behövlig för att säkerställa att kreditupplysningsbolagen får uppgifter om personers och företags betalningsvana.

En fysisk person har enligt den föreslagna paragrafens 2 mom. dessutom rätt att få veta vilka som mottagit de personkreditupplysningar om sig själv som har lämnats ut under det senaste året. Rätten till insyn gäller emellertid inte utlämnande av uppgifter om före-

tagskopplingar. Bestämmelsen motsvarar 26 § 2 mom. i den gällande personuppgiftslagen.

I momentet föreslås dessutom en hänvisning till personuppgiftslagens bestämmelser om rätt till insyn utan ersättning. Enligt personuppgiftslagens 26 § 3 mom. får den registeransvarige uppbära en ersättning för lämnande av information endast om det har förflutit mindre än ett år sedan den registrerade senast fick kontrollera uppgifterna i registret. Ersättningen skall vara skälig och den får inte överstiga de direkta kostnaderna för utlämnandet av informationen.

31 §. Rättelse av fel. Enligt förslaget skall den registeransvarige utan obefogat dröjsmål rätta felaktig, bristfällig, föråldrad eller annars vilseledande information i ett kreditupplysningsregister eller kreditomdöme samt på begäran av den registrerade underrätta uppgiftsmottagaren om rättelsen.

Bestämmelsen är viktig med tanke på den registrerades rättssäkerhet. Motsvarande rättsmedel används redan nu inom personkreditverksamheten. Förslaget innebär att också företag enligt lagen berättigas att få vilseledande uppgifter om sig själva rättade.

För att förhindra att felaktiga registeruppgifter medför olägenheter åläggs den registeransvarige att på begäran av den registrerade underrätta uppgiftslämnaren om rättelsen.

32 §. En registeransvarigs förpliktelser i ärenden som gäller insyns rätt och rättelseyrkanden. En registeransvarig skall före avgörandet av yrkanden som avser insyns rätt eller rättelser bereda den registrerade tillfälle att yttra sig om den registeransvariges förslag till avgörande. Den registrerade har rätt att i ärendet använda sitt modersmål, antingen finska eller svenska samt att få handlingarna på detta språk.

En registersansvarig som vägrar ge den registrerade insyns rätt eller vägra ändra en registeruppgift skall ge ett skriftligt beslut om saken. Av beslutet skall framgå vilka bestämmelser och fakta vägran baseras på.

Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att säkerställa att den registeransvarige behandlar de registrerades yrkanden omsorgsfullt. Den omständigheten att dessa ärenden behandlas sakligt och med iakttagande av god praxis kan också minska antalet ärenden som inkommer till dataombudsmannen för behandling.

8 kap. Tillsyn

I detta kapitel föreslås bestämmelser om tillsynsmyndigheten och dennas rätt att få information och utfärda föreskrifter och likaså bestämmelser om vite.

33 §. Tillsynsmyndighet. Enligt lagförslaget skall dataombudsmannen utöva den allmänna tillsynen över lagen. Förslaget innebär en utvidgning av dataombudsmannens behörighet. Dataombudsmannen övervakar för närvarande endast att personuppgifter behandlas enligt lag. Genom den föreslagna bestämmelsen utsträcks tillsynen i samband med kreditupplysningsverksamhet också till uppgifter om företag. Motsvarande arrangemang har genomförts bl.a. i Sverige.

34 §. Dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner. Enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. har dataombudsmannen utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för den tillsyn som avses i lagen få tillgång till och kopiera uppgifter om behandling av kreditupplysningar. Genom att tillsynsmyndigheten ges rätt att få information säkerställs tillsynens effektivitet.

På dataombudsmannens rätt att få information tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. I samband med tillsynen erhållna uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter är sålunda sekretessbelagda.

Enligt paragrafens 2 mom. har dataombudsmannen rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter få de uppgifter som behövs för att i enlighet med lagen utreda tillförlitligheten hos ett tillsynsobjekts ägare, styrelsemedlemmar, verkställande direktör eller anställda. I straffregisterlagen föreskrivs särskilt om rätten att få uppgifter ur straffregistret.

35 §. Föreskrifter. I denna paragraf föreskrivs om dataombudsmannens rätt att utfärda föreskrifter för den registeransvarige. Enligt paragrafens 1 punkt kan föreskrifter utfärdas på ansökan av en registrerad för att förverkliga dennes insyns rätt eller rätta en felaktig uppgift. Bestämmelsen motsvarar personuppgiftslagens 40 § 2 mom.

Enligt paragrafens 2 punkt kan dataombudsmannen ålägga den som bedriver kreditupplysningsverksamhet att inom en viss tid rätta till vad som obehörigen har gjorts eller

försummats vid behandlingen av företagskreditupplysningar.

Enligt den föreslagna paragrafens 3 punkt kan dataombudsmannens ålägga den som bedriver kreditupplysningsverksamhet att vidta åtgärder för att uppfylla sina skyldigheter i enlighet med lagens 3 kap.

36 §. Vite. Enligt förslaget kan dataombudsmannen förena rätten att få information enligt 34 § och sitt beslut enligt 35 § med vite, så som föreskrivs i viteslagen (1113/1999).

9 kap. Särskilda bestämmelser

I detta kapitel föreskrivs om den registeransvariges rätt att göra registreringar för bättre informationskvalitet, anmälan om kreditupplysningsverksamhet, tystnadsplikt, skadeståndsansvar, straff och överklagande.

37 §. Registreringar för bättre informationskvalitet samt för kreditomdömen och företagsundersökningar. I denna paragraf föreslås för tydlighetens skull en bestämmelse enligt vilken vad som föreskrivs i lagens 4–6 kap inte hindrar att den registeransvarige för sitt eget bruk registrerar uppgifter om en borgenär i syfte att fullgöra förpliktelser som anges i 13 § 3 mom. och 24 § 3 mom. eller registrerar uppgifter för anteckningar som avses i 22 § eller för kreditomdömen eller företagsundersökningar.

38 §. Anmälan om kreditupplysningsverksamhet. I denna paragraf föreskrivs om skyldigheten att göra anmälan till dataombudsmannen. Anmälningspliktig verksamhet är för närvarande produktion av personkreditupplysningar för kreditupplysningsverksamhet. Lagförslaget innebär att också produktion av företagskreditupplysningar blir anmälningspliktig verksamhet.

Anmälan skall göras tre månader innan kreditupplysningar lämnas ut eller andra åtgärder vidtas. Dataombudsmannen kan i samband med behandlingen av anmälan höra Finansinspektionen så som föreskrivs i lagens 8 kap. Finansinspektionen kan ta ställning framför allt till frågan om verksamhetsidkaren har ekonomiska förutsättningar att sköta de lagstadgade uppgifterna.

I paragrafen föreslås en bestämmelse om vilka uppgifter som skall ingå i verksamhetsidkarens anmälan till dataombudsmannen.

Enligt förslaget skall i anmälan, utöver basuppgifterna om näringsidkaren, ingå bl.a. en utredning om bolagets ekonomiska och övriga förutsättningar att bedriva verksamhet i enlighet med lagen och likaså uppgifter om vilka register som används inom verksamheten samt hur skyddet av informationen är ordnat och hur användningen av informationen övervakas.

Dataombudsmannens ställningstagande med anledning av anmälan är inte en förutsättning för inledande av kreditupplysningsverksamhet.

39 §. Tystnadsplikt. Denna paragraf innehåller bestämmelser om tystnadspliktens omfattning.

Den som behandlar kreditupplysningar som avses i lagen får enligt den föreslagna paragrafens 1 mom. inte i strid med lagen röja vad den i detta uppdrag har fått veta om en registrerads angelägenheter eller om det skydd som gäller behandlingen av kreditupplysningar.

Bestämmelsen om tystnadsplikt har i praktiken större betydelse när det gäller behandling av personkreditupplysningar än när det gäller av företagskreditupplysningar. Detta följer redan av den omständigheten att lagen inte begränsar utlämnandet av företagskreditupplysningar eller dessas användning.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. föreskrivs att uppgifter får lämnas till polis- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott och väckande av åtal. I personuppgiftslagen föreskrivs om dataombudsmannens rätt att få information.

40 §. Skadeståndsansvar. Denna paragraf innehåller bestämmelser om skadeståndsansvar.

Enligt 1 mom. utsträcks det s.k. strikta ansvaret till dem som ansvarar för register som innehåller företagskreditupplysningar. Ersättningsansvar kan sålunda uppkomma även om det inte kan påvisas att någon gjort sig skyldig till fel eller försummelse. Enligt förslaget är den registeransvarige skyldig att ersätta ekonomisk skada som orsakas en registrerad genom användning av företagskreditupplysningar som har registrerats eller tagits fram i strid med lagen. Ansvarsbestämmelsen skall enligt momentet tillämpas också på skador orsakade av sådana felaktiga uppgifter om företags ansvarsperson som den regis-

teransvarige har registrerat med stöd av 22 §.

Bestämmelserna i paragrafens 1 mom. gäller endast företagskreditupplysningar. Ansvar för felaktiga personkreditupplysningar bestäms fortfarande i enlighet med personuppgiftslagen. I den föreslagna paragrafens 2 mom. hänvisas till personuppgiftslagen, som fortfarande innehåller bestämmelser om ersättningsansvar i samband med personkreditupplysningar.

I paragrafens 3 mom. hänvisas till skadeståndslagen. På ersättning för skador som avses i denna paragraf skall enligt förslaget i övrigt tillämpas vad som föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974). Vid behandlingen av skadeståndsyrkanden skall beaktas också skadeståndsrättens allmänna läror. Enligt dessa skall det finnas ett orsakssamband mellan det begångna felet och den skada som ersätts. Skadan får inte heller vara oförutsedd i förhållande till felet.

41 §. Överklagande. Dataombudsmannens beslut i enlighet med 35 § kan överklagas så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

42 §. Hänvisningar till straffbestämmelser i strafflagen och personuppgiftslagen. I bestämmelserna om straffpåföljder i samband med behandling av personkreditupplysningar föreslås inga ändringar. Därför föreslås att i denna paragraf hänvisas till strafflagen och personuppgiftslagen.

Den omständigheten att för den som gjort sig skyldig till en straffbar gärning redan har utsatts vite för samma gärning, kan beaktas enligt vad som föreskrivs i strafflagens 6 kap.

43 §. Kreditupplysningsförseelse. Denna paragraf innehåller straffbestämmelser som har samband med behandling av företagskreditupplysningar. Det är fråga om situationer där någon uppsåtligt eller av grov oaktsamhet underlåter att iaktta vad som föreskrivs om behandling av företagskreditupplysningar som skall registreras i ett kreditupplysningsregister, om information för kreditvärdering och annan framtagning av indikatorer som anger kreditvärdighet, om information till registrerade, om rättelse av företagskreditupplysningar och om anmälningar till dataombudsmannen (1 punkten). Enligt förslaget är det också straffbart att ge dataskyddsmyndigheten felaktiga eller vilseledande uppgif-

ter i ett ärende som gäller behandling av kreditupplysningar (2 punkten).

En förutsättning för straffbarheten är att gärningen äventyrar företags rätt att bli bedömda på basis av korrekta och relevanta uppgifter eller att den äventyrar tillgången till kreditupplysningar. Brottbenämningen föreslås vara kreditupplysningsförseelse och straffet böter, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag.

I strafflagens 6 kap föreskrivs hur vite som utsatts för samma gärning påverkar ett straff för kreditupplysningsbrott.

10 kap. **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser**

44 §. Ikraftträdande. Avsikten är att lagen skall träda i kraft inom sex månader efter att den godkänts och stadfästs.

45 §. Övergångsbestämmelse. Kreditupplysningsregister som har tagits i bruk innan denna lag träder i kraft skall sättas i sådant skick som lagen förutsätter inom ett efter att denna lag trätt i kraft.

1.2. **Lag om ändring av personuppgiftslagen**

I personuppgiftslagen föreslås bestämmelser till följd av att personuppgiftslagen stiftas. Enligt förslaget skall personuppgiftslagens specialbestämmelser om personkreditupplysningar upphävas.

3 §. Definitioner. Enligt förslaget upphävs paragrafens 8 punkt som innehåller en definition av begreppet personkreditupplysning samt paragrafens 9 punkt som innehåller en definition av begreppet kreditupplysningsregister. Till följd av ändringen blir paragrafens 7 punkt den sista punkten i paragrafen vilket innebär att tecknet semikolon i slutet av paragrafen ersätts med en punkt.

20 §. Behandling av personkreditupplysningar. Denna paragraf föreslås bli upphävd. Motsvarande bestämmelser föreslås i kreditupplysningslagens 12–14, 16 och 19–20 §.

21 §. Utplåning av uppgifter ur kreditupplysningsregister. Denna paragraf föreslås bli upphävd. Motsvarande bestämmelser föreslås bli intagna i kreditupplysningslagens 17 och 18 §.

25 §. Information om behandling av uppgifter i vissa fall. Paragrafens 1 och 2 mom. föreslås upphävida. Motsvarande bestämmelser föreslås i kreditupplysningslagens 29 §.

26 §. Rätt till insyn. Paragrafens 2 mom. föreslås bli upphävt. Motsvarande bestämmelse föreslås i kreditupplysningslagens 30 § 2 mom.

32 §. Skydd av uppgifterna. Denna paragraf gäller den skyldighet som en person som handlar för den registeransvariges räkning har när det gäller att dra försorg om datasäkerheten. Paragrafen föreslås bli så ändrad att förpliktelserna gäller också den till vilken den registeransvarige lämnar ut uppgifter genom teknisk anslutning. Ändringen har en mera omfattande betydelse än bestämmelserna om kreditupplysningar när det gäller förverkligande av personuppgifter.

36 §. Anmälningsskyldighet. I denna paragraf föreslås i förteckningen över anmälningsskyldiga en strykning av kreditupplysningsverksamhet, eftersom det föreskrivs om saken i kreditupplysningslagens 38 §. I den föreslagna paragrafen föreslås en hänvisning till den nämnda bestämmelsen i kreditupplysningslagen.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft samtidigt som kreditupplysningslagen. Enligt 2 mom. i lagens ikraftträdandebestämmelse skall 4 mom. i lagens 20 § som upphävs emellertid tillämpas när kreditupplysningar om en arbetstagare lämnas till arbetsgivaren. Såsom konstateras i den allmänna motiveringen är avsikten att i lagen om integritetsskydd i arbetslivet ta in närmare bestämmelser om behandlingen av personkreditupplysningar i anställningsförhållanden. Innan de bestämmelserna utfärdas skall personuppgiftslagens bestämmelser tillämpas på utlämnande på kreditupplysningar.

1.3. **Lag om ändring av 1 och 5 § lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen**

Eftersom den nya kreditupplysningslagen innebär utökade uppgifter för dataombudsmannen måste ändringar göras i lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen.

1 §. Enligt den gällande paragrafen är det datasekretessmyndigheterna som sköter de

uppgifter som nämns i personuppgiftslagen. I paragrafen föreslås en hänvisning till kreditupplysningslagen och dess bestämmelser om dataombudsmannens nya uppgifter.

5 §. I paragrafens 1 och 2 punkt föreslås hänvisningar till kreditupplysningslagen.

Ändringarna är en följd av förslaget att utöka dataombudsmannens uppgifter med de uppgifter som avses i kreditupplysningslagen.

2. Närmare bestämmelser

De föreslagna lagarna innehåller inga be-
myndiganden att utfärda förordning.

3. Ikraftträdande

Avsikten är att de föreslagna lagarna skall träda i kraft ca ett halvt år efter att de har godkänts och stadfästs. I kreditupplysningslagen föreslås också en övergångsbestämmelse enligt vilken för de registeransvariga reserveras ett år för att sätta registren i sådant skick som lagen förutsätter.

4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med den omfattande reform av de grundläggande fri- och rättigheterna som genomfördes i Finland genom en ändring av regeringsformen som trädde i kraft den 1 augusti 1995 (969/1995) var att förbättra individens ställning genom att utveckla de traditionella fri- och rättigheterna och likaså att reglera de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. De grundläggande fri- och rättigheterna innebär emellertid inte enbart att riksdagens lagstiftningsbehörighet begränsas utan också förpliktelser att vidta aktiva åtgärder, t.ex. att främja vissa rättigheter. Dessutom har för det allmänna uppställts en förpliktelse att trygga förverkligandet av de grundläggande fri- och rättigheterna. I samband med 1999 års grundlagsreform togs bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna in i grundlagens 2 kap.

Behandlingen av kreditupplysningar och regleringen av kreditupplysningsverksamheten har direkta beröringspunkter med grundlagens bestämmelser om skydd för privatliv

och personuppgifter samt med rätten till arbete och näringsutövning. Också rätten till bostad kan ha betydelse för utvecklandet av kreditupplysningslagstiftningen.

Enligt grundlagens 10 § 1 mom. är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt samma moment utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Enligt regeringens proposition med förslag till grundrättighetsreformen hänvisade bestämmelsen till "behovet att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet vid behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter" (RP 309/1993 rd, s. 53).

Hänvisningen till skyddet för personuppgifter förutsätter i enlighet med grundrättighetsreformens syfte (GrUB 25/1994 rd, s. 6/1) att lagstiftaren reglerar denna rättighet, men detaljerna överlåter den till lagstiftarens prövning. En sådan grundrättighetsbestämmelse binder inte lagstiftarens prövning när det gäller regleringens innehåll i samma utsträckning som en sådan bestämmelse med en regleringsreservation, i vilken en grundläggande rättighet konstateras existera enligt vad som föreskrivs i lag. En faktor som begränsar lagstiftarens rörelsemarginal är emellertid att skyddet för personuppgifter delvis ingår i skyddet för privatlivet, som i första hand skyddas i samma moment.

Bestämmelser om behandling av personuppgifter måste tas in i lag. Om avsikten är att avvika från personuppgiftslagen måste det föreskrivas om saken i lag. Det krävs bestämmelser på lagnivå ifall det är fråga om specialbestämmelser som gäller syftet med registreringar, personuppgifter om registrerade, tillåtna användningsändamål för personuppgifter inklusive informationens tillförlitlighet, sammanslagning av personregister samt utlämnande av information genom teknisk anslutning och lagringstiderna för uppgifterna.

Enligt grundlagens 18 § har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig försörjning, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Bestämmelsen understryker principen om fri företagsamhet. Rätten att fritt välja arbete sammanhänger också med jämlikheten och diskrimineringsförbudet. I samband med anställningar måste sålunda kravet på ett jämlikt bemötande tillgodoses.

I grundlagen finns inga bestämmelser som generellt anger under vilka förutsättningar de grundläggande fri- och rättigheterna får begränsas. De tillåtna begränsningsförutsättningarna bestäms dels i enlighet med de allmänna lärorna om de grundläggande fri- och rättigheterna, dels på basis av de begränsningsklausuler som gäller i fråga om vissa grundläggande fri- och rättigheter. Allmänna förutsättningar för att begränsa de grundläggande fri- och rättigheterna är enligt grundlagsutskottets åsikt t.ex. att bestämmelserna stiftats på lagnivå (begränsningarna skall vara baserade på lag; behörighet får inte delegeras till en lägre författningsnivå; det är inte möjligt att i en vanlig lag ta in begränsningar som berör de grundläggande fri- och rättigheternas kärnområde), begränsningarna skall vara noga avgränsade och tillräckligt exakt definierade; grunderna för begränsningarna skall vara godtagbara (vägande samhälleligt intresse); begränsningarna skall vara förenliga med proportionalitetsprincipen och vid begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna skall rättssäkerheten uppmärksammas i tillräcklig utsträckning så att begränsningarna inte står i strid med Finlands internationella förpliktelser i fråga om de mänskliga rättigheterna.

I den föreslagna kreditupplysningslagen tas in bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet samt bestämmelser som begränsar informationsinnehållet i uppgifter som registreras i kreditupplysningsregister. Enligt förslaget måste en anmälan göras till dataombudsmannen innan verksamheten inleds. Enligt grundlagsutskottets utlåtandepraxis finns det från näringsfrihetens synpunkt ingenting som hindrar att i lagen föreskriva enbart om anmälningskyldigheten, i synnerhet som myndigheten inte förutsätts

fatta något beslut med anledning av anmälan (GrUU 54/2002 rd, s. 3). De föreslagna bestämmelserna berättigar inte myndigheten att förbjuda kreditupplysningsverksamhet. Där emot kan myndigheten utfärda föreskrifter för att rätta till sådana lagstridigheter som konstaterats i verksamheten.

Det allmänna skall enligt grundlagen trygga de grundläggande fri- och rättigheterna samt de mänskliga rättigheterna. Det är fråga om de faktiska förutsättningarna för att förverkliga sådana grundläggande rättigheter som skyddet för personuppgifter och näringsfriheten. Det allmänna skall skydda de grundläggande fri- och rättigheterna mot yttre kränkningar, t.ex. individer eller sammanslutningar mot åtgärder som hindrar tillgodoseendet av en grundläggande rättighet. Förpliktelsen innebär också att det skall skapas faktiska förutsättningar för förverkligande av de grundläggande rättigheterna.

Det allmännas skyldighet att trygga de grundläggande rättigheterna har betydelse också för bedömningen av behovet att reglera kreditupplysningsverksamhet. Det är skäl att i lagberednings- och lagstiftningsarbetet fästa avseende vid hur olika regleringsmetoder ger individerna möjligheter att förverkliga sin rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som de har valt fritt.

Enligt regeringens uppfattning innebär lagförslagen inte något sådant ingrepp i skyddet för privatliv och personuppgifter som skulle strida mot grundlagens 10 § 1 mom. eller något sådant ingrepp i näringsfriheten som skulle kränka de rättigheter som nämns i grundlagens 18 §. Enligt regeringens åsikt kan lagförslagen godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av det som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Kreditupplysningslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på insamling, produktion, registrering, utlämnande, användning och annan behandling av kreditupplysningar.

På behandling av uppgifter om fysiska personer tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte annat föreskrivs i denna lag.

2 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att säkerställa tillgången till tillförlitliga kreditupplysningar, trygga den personliga integriteten vid behandling av kreditupplysningar, trygga fysiska personers och företags rätt att bli bedömda utifrån korrekta och relevanta uppgifter samt att främja god kreditupplysningssed.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *kreditupplysning* uppgifter som gäller en fysisk persons eller ett företags betalningsförmåga eller betalningsvilja eller som på något annat sätt anger en persons eller ett företags förmåga att uppfylla sina åtaganden och som används i samband med kreditgivning och kreditbevakning,

2) *företag* en enhet som enligt 3 § 1 mom. 1–5 punkten i företags- och organisationsdatalagen (244/2001) skall registreras i företags- och organisationsdatasystemet,

3) *företags ansvarsperson* en person som enligt ett offentligt myndighetsregister är bolagsman, ansvarig bolagsman, verkställande direktör, styrelseledamot eller ersättare, prokurist eller firmatecknare i ett företag,

4) *registrerad* en person eller ett företag som en kreditupplysning avser,

5) *personkreditupplysning* kreditupplysningar om en fysisk person och i samband med dem behandlade identifierings- och handlingsbehörighetsuppgifter om personen,

6) *företagskreditupplysning* kreditupplysningar om ett företags betalningsvana, betalningsstörningar och kreditvärdighetsklass samt andra kreditupplysningar om företaget,

7) *bedrivande av kreditupplysningsverksamhet* insamling, produktion, registrering, utlämnande och annan behandling av information som självständig näringsverksamhet i kreditupplysningssyfte,

8) *kreditupplysningsregister* ett register i vilket den som bedriver kreditupplysningsverksamhet registrerar kreditinformation i syfte att lämna den ut.

4 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

Vad som föreskrivs om informationsinnehållet i kreditupplysningsregister skall tillämpas också på sådan företagsinformation som en näringsidkare har fått i uppdragsförhållanden och registrerat i sitt kundregister samt använder vid fattande av kreditbeslut för utomståendes räkning.

Denna lags 10 och 38 § tillämpas inte på näringsverksamhet där kreditvärighetsklassificering görs och uppgifter om kreditvärighetsklass lämnas ut antingen om börsbolag eller med samtycke eller på uppdrag av det företag som informationen gäller.

2 kap.

Allmänna förpliktelser vid behandling av kreditupplysningar

5 §

God kreditupplysningssed

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet, den som använder kreditupplysningar och den som annars behandlar kreditupplysningar skall handla omsorgsfullt samt se till att

- 1) kreditupplysningarnas kvalitet övervakas, de registrerades rätt att få information tillgodoses och att informationssystemens datasäkerhet upprätthålls samt att behandlingen övervakas på behörigt sätt,
- 2) de registrerades personliga integritet inte inskränks utan stöd i lag,
- 3) de registrerades rätt att bli bedömda utifrån korrekt och relevant information inte äventyras.

6 §

Kreditupplysningarnas kvalitet och informationskällor

Som kreditupplysningar får användas och på annat sätt behandlas endast information som har tillförlitliga källor och som är behövliga och relevanta för att beskriva den registrerades betalningsförmåga och betalningsvilja eller förmåga att uppfylla sina åtaganden. Sådana känsliga personuppgifter som avses i 11 § i personuppgiftslagen får användas eller behandlas på annat sätt endast om det i lag eller i ett med stöd av lag fattat beslut föreskrivs om rätten att använda uppgifterna.

Personuppgifter som skall användas som kreditupplysningar skall hämtas hos den registrerade själv eller ur myndighetsregister

där informationen är registrerad för allmänt bruk eller ur kreditupplysningsregister, om inte den registrerade har samtyckt till något annat förfarande eller om det inte i lag eller i ett med stöd av lag fattat beslut föreskrivs om rätten att använda informationen.

Vad som föreskrivs i 2 mom. hindrar inte en kreditgivare att använda sådana personuppgifter om en registrerads ekonomiska ställning och betalningsbeteende som kreditgivaren har fått i sitt kundförhållande till den registrerade och som är lagenligt registrerade i kreditgivarens kundregister.

7 §

Datasäkerhet och registrering av behandlingen av kreditupplysningar

I samband med behandling av kreditupplysningar skall vidtas sådana tekniska och organisatoriska åtgärder som är nödvändiga för att skydda informationen mot obehörig åtkomst och mot förstöring, ändring, utlämnande och överföring som sker av misstag eller i strid med lag samt mot annan olaglig behandling. Vid genomförandet av åtgärderna skall hänsyn tas till de tillgängliga tekniska möjligheterna, kostnaderna som orsakas av åtgärderna, informationens art, mängd och ålder samt vilken betydelse behandlingen av uppgifterna har med avseende på de registrerades personliga integritet och rättssäkerhet.

Vid behandlingen av personkreditupplysningar som har registrerats i ett kreditupplysningsregister skall det ses till att uppgifter om behandlingen av kreditupplysningarna lagras i datasystemet. Vad som föreskrivs ovan gäller inte behandling av information om företagskopplingar som avses i 12 § 2 punkten.

3 kap.

Kreditupplysningsverksamhet

8 §

Allmänna förutsättningar för bedrivande av kreditupplysningsverksamhet

Kreditupplysningsverksamhet får bedrivas av företag som har tillräckliga ekonomiska

och andra förutsättningar att sköta förpliktelser som avses i denna lag.

I 38 § föreskrivs om skyldigheten att göra anmälan om bedrivande av kreditupplysningsverksamhet.

9 §

Krav som gäller ledningen och personalen

Medlemmarna av styrelsen och deras ersättare samt verkställande direktören och dennes ställföreträdare i ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall vara tillförlitliga personer som inte är försatta i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats och som inte enligt vad som antecknats i ett myndighetsregister eller kreditupplysningsregister har meddelats näringsförbud. En person som avses ovan anses inte vara tillförlitlig om han eller hon under de fem senaste åren genom en dom som vunnit laga kraft har dömts till fängelsestraff eller under de tre senaste åren till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att personen är uppenbart olämplig som styrelseledamot eller ersättare, verkställande direktör eller dennes ställföreträdare i ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Ett företag som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall ha tillgång till tillräcklig juridisk sakkunskap.

10 §

Förpliktelser som avser tjänster

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får inte vägra att ur ett kreditupplysningsregister som är avsett för allmänt bruk lämna ut uppgifter till den som enligt lag skall använda kreditupplysningar för beslutsfattande som avser en registrerad.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall på begäran i enskilda fall mot skäligen ersättning lämna ut kreditupplysningar. Den som ber om personkreditupplysningar skall lägga fram en utredning för klargörande av om utlämnandet är förenligt med lag.

En registrerad har rätt att för sådana ändamål som nämns i 19 § mot skäligen ersättning

få ett utdrag med de personkreditupplysningar som har lagrats om den registrerade i ett kreditupplysningsregister.

11 §

Jämlikt bemötande av registrerade

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall se till att de registrerade bemöts jämlikt vid behandling av information som skall registreras eller har registrerats i ett kreditupplysningsregister och annars i samband med kreditupplysningsverksamhet.

4 kap.

Personkreditupplysningar i ett kreditupplysningsregister och behandlingen av dem

12 §

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

I ett kreditupplysningsregister får om fysiska personer registreras

1) *identifieringsuppgifter om de registrerade*, innefattande namn och kontaktuppgifter samt personbeteckning eller, om någon sådan inte finns att tillgå, födelsetid och födelseort,

2) *uppgifter om de registrerades företagskopplingar*, innefattande uppgift om i vilka företag de verkar eller har verkat som ansvarsperson,

3) *uppgifter om de registrerades handlingsbehörighet*, innefattande de uppgifter som var och en har rätt att få enligt 67 § 1 mom. i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999),

4) sådana uppgifter om kreditförbud som de registrerade själva har lämnat.

13 §

Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information

I ett kreditupplysningsregister får såsom personkreditupplysningar registreras

1) *uppgifter om konkurs*, innefattande uppgifter som antecknats om den registrerade i det konkurs- och företagssaneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004),

2) *uppgifter om skuldsanering*, innefattande de uppgifter som antecknats om den registrerade i det skuldsaneringsregister som avses i 87 § i lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993),

3) *uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet*, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en lagakraftvunnen dom eller genom en treskodom eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

4) *utsökningsuppgifter*, innefattande uppgifter om verkställighet av en betalningsförpliktelse i ett utsökningsärende i vilket hinderintyg har utfärdats,

5) *uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning*, innefattande uppgifter om försummelse av en betalning enligt ett konsumentkreditavtal som avses i 14 §,

6) *uppgifter om betalningsstörning som en gäldenär erkänt*, innefattande uppgifter om ett skriftligt meddelande i vilket den registrerade erkänner en betalningsförsummelse och vilket lämnats i samband med ett avtal med flera borgenärer eller ett annat avtal om omfattande betalningsarrangemang,

7) *kungörelseuppgifter*, innefattande uppgifter som införts i det kungörelseregister som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning (729/2003),

8) *uppgift om betalning*, innefattande information om betalning som avser den betalningsförsummelse som lett till en anteckning om betalningsstörning som avses i 1–5 punkten då informationen i enlighet med en lagstadgad förpliktelse har tillställts den registeransvarige eller då den registrerade har bett att en sådan registrering skall göras och lagt fram tillförlitlig utredning om betalningen,

9) *uppgifter om bedömning av kreditvärdigheten*, innefattande uppgift om klassificering som avser kreditvärdighet eller någon annan uppgift om kreditvärdighet.

I registret skall dessutom på den registrerades begäran och utifrån en tillförlitlig utredning av denne registreras en uppgift om att orsaken till en betalningsstörning är borgens-

ansvar eller tredjemanspant och likaså en av den registrerade till den registeransvarige överlämnad, i boförvaltarens gäldenärsutredning ingående information om de huvudsakliga orsakerna till konkurs. I registret kan föras in också annan information som den registrerade har lämnat om faktorer som lett till andra anteckningar om betalningsstörning och om den ursprungliga tidpunkten för en betalningsstörning.

Den som ansvarar för kreditupplysningsregistret skall, om det utifrån allmänt tillgängliga eller till den registeransvarige överlämnade uppgifter är möjligt, i registret anteckna vilka registreringar som orsakas av en och samma betalningsförsummelse. En sådan anteckning skall dock alltid göras på begäran av den registrerade utifrån en av denne överlämnad tillförlitlig utredning.

14 §

Särskilda bestämmelser om betalningsstörningar som borgenären anmält

Av en borgenärs anmälda uppgifter om betalningsstörning får anmälas till den registeransvarige och föras in i kreditupplysningsregistret, om betalningen har försenats minst 60 dagar från den ursprungliga förfallodagen, ifall gäldenären och borgenären inte har ingått ett nytt betalningsavtal efter den ursprungliga förfallodagen. En förutsättning för anmälan och registrering av uppgifter om en betalningsstörning är dessutom att

1) i det konsumentkreditavtal som betalningsförsummelsen hänför sig till finns ett omnämnande om att uppgifter om betalningsstörningar anmäls till den som för kreditupplysningsregistret,

2) borgenären minst 21 dagar före anmälan har sänt gäldenären en skriftlig betalningsuppmaning med en påminnelse om att betalningsstörningar anmäls och antecknas i kreditupplysningsregistret samt om de ovan angivna förutsättningarna för registrering av uppgifter om betalningsstörningar.

Borgenären skall underrätta den registeransvarige om betalningen av en fordran som borgenären har anmält som försummelse till den registeransvarige.

15 §

Specialbestämmelser om behandling av uppgifter om minderåriga

I ett kreditupplysningsregister får i fråga om minderåriga som uppgifter om betalningsstörningar registreras endast utsökningssuppgifter som har lämnats ur utsökningregistret för kreditupplysningsverksamhet.

16 §

Uppgifter som används för kreditvärdighetsklassificering och annan bedömning av kreditvärdighet

Vid fastställande av en fysisk persons kreditvärdighetsklass eller av andra uppgifter för bedömning av kreditvärdighet vilka registreras i ett kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får användas endast uppgifter som avses i 12 § 2 – 4 punkten och i 13 §.

Vid fastställande av uppgifter för bedömning av kreditvärdigheten hos en fysisk person som idkar näringsverksamhet skall 27 § iakttas.

17 §

Lagringstider för identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet

Identifieringsuppgifter och uppgifter om handlingsbehörighet om en registrerad skall avföras ur registret som följer:

1) identifieringsuppgifter så snart de övriga anteckningarna om den registrerade skall avföras ur registret,

2) uppgifter om företagskopplingar inom ett år från det att en anteckning om att den registrerade verkat som ett företags ansvarsperson har avförts ur ett offentligt myndighetsregister,

3) handlingsbehörighetsuppgifter inom en månad från det att de har avförts ur registret över förmynderskapsärenden,

4) av en registrerad anmält kreditförbud så snart den registrerade ber om detta.

Utan hinder av 1 mom. 2 punkten får en uppgift om företagskoppling bevaras så länge som det i registret över företagskreditupplysningar under ansvarspersonens verksamhetstid eller omedelbart därefter finns en registrerad anteckning om betalningsstörning som gäller företaget eller när det annars är uppenbart att anteckningen om betalningsstörning är en följd av avgöranden och åtgärder som skett medan ansvarspersonen varit verksam i företaget.

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I kreditupplysningsregistret registrerade anteckningar om betalningsstörningar skall avföras ur registret som följer:

1) uppgifter om konkurs, inom fem år från konkursens början, dock inom en månad efter det att uppgifterna om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen har lagts ned,

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelse, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som de härstammar från,

3) uppgifter om utsökning, så snart den registeransvarige har fått besked av utmätningsmannen om att utsökningsskäl har upphävts eller att utsökningen annars har konstaterats vara obefogad eller då den registeransvarige har fått veta att tidsfristen för fordrans verkställbarhet har gått ut,

4) uppgifter om begränsad utsökning, när gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

5) uppgifter om en borgenärs anmälan om betalningsstörning och om betalningsstörning som gäldenären erkänt inom två år från det att uppgiften har antecknats i registret.

6) andra uppgifter än sådana som avses i 1–5 punkten, inom tre år från det att uppgiften registrerats.

Om den registeransvarige har fått besked om att den fordran betalats som en anteckning om betalningsstörning enligt 1 mom. 6 punk-

ten avser, skall uppgiften avföras inom två år från det att anteckningen gjorts.

Om en ny anteckning om betalningsstörning som gäller den registrerade har gjorts innan tidsfristen för avförande av anteckningen enligt 1 eller 2 mom. har gått ut, får en anteckning om betalningsstörning som avses i 1 mom. 6 punkten lagras i fyra år.

Ur registret skall på basis av den registrerades tillförlitliga utredning avföras en anteckning som avses i 1 mom. om den registrerade har haft rätt att vägra betala eller om anteckningen av något annat motsvarande skäl är vilseledande.

Uppgifter om kreditvärdering skall avföras när de övriga anteckningarna om personen i fråga har avförts ur registret.

19 §

Allmänna förutsättningar för utlämnande och användning av personkreditupplysningar

Personkreditupplysningar får lämnas ut och användas endast för beviljande av kredit och kreditbevakning.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. får personkreditupplysningar lämnas ut och användas

1) om så särskilt föreskrivs i lag eller om utlämnandet är baserat på en myndighets lagstadgade rätt att få information,

2) när en myndighet beviljar stöd för företagsverksamhet, om den registrerade verkar som ansvarsperson för det företag som ansökt om stöd,

3) för planering av indrivning,

4) för godkännande eller ställande av borgen eller tredjemanspant,

5) för avtal om uthyrning av en bostadslägenhet,

6) för fastställande av avtalsvillkor, om det är fråga om ett avtal som det enligt lag inte är möjligt att vägra ingå,

7) för att på begäran av en registrerad för ett kreditinstitut eller en försäkringsanstalt upprätta ett intyg eller en rekommendation om den registrerades förmåga att sköta sina åtaganden samt för uppfyllande av förpliktelser i samband med förhindrande eller utredning av penningtvätt,

8) för bedömning av arbetssökande och arbetstagare enligt vad som särskilt föreskrivs i lag,

9) för bedömning av ett företags och dess ansvarspersoners förmåga att svara för sina åtaganden som avtalspart samt då en person utses till ansvarsperson för ett företag,

10) för vetenskaplig forskning, statistik och en myndighets planerings- och utredningsuppgifter, med beaktande av vad som föreskrivs i personuppgiftslagen.

Vad som föreskrivs ovan hindrar inte att uppgifter om företagskopplingar lämnas ut. I 26 och 27 § föreskrivs om behandling av personkreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma företagets kreditvärdighet.

20 §

Utlämnande av personkreditupplysningar i elektronisk form

Personkreditupplysningar får lämnas ut genom teknisk anslutning för sådana ändamål som nämns i 19 §, under förutsättning att

1) i kreditupplysningsregistret lagras uppgifter vilka personer sökningarna avser och för vilka ändamål personkreditupplysningarna söks,

2) mottagaren har förbundit sig att ge endast namngivna personer rätt att använda kreditupplysningsregistret,

3) i ett datasystem som drivs av mottagaren eller av en person som utsetts av denne och bedriver kreditupplysningsverksamhet lagras uppgifter om vilka som hämtat personkreditupplysningar och när detta har skett,

4) mottagaren regelbundet övervakar hämtandet av personkreditupplysningar ur kreditupplysningsregistret utgående från uppgifter som mottagaren själv registrerat eller som överlämnats av någon som bedriver kreditupplysningsverksamhet.

Personkreditupplysningar får lämnas ut i elektronisk form för sådana ändamål som avses i 19 § 2 mom. 10 punkten.

Uppgifter om en persons företagskopplingar får utan hinder av 1 mom. lämnas ut genom teknisk anslutning.

5 kap.

Basuppgifter om företag samt uppgifter om näringsförbud

21 §

Basuppgifter om företag

Om en registrerad inte har samtyckt till något annat, får i ett kreditupplysningsregister såsom *basuppgifter om ett företag* registreras

1) företagets namn, företags- och organisationsnummer och andra identifieringsuppgifter samt kontaktuppgifter,

2) företagets verksamhetsområde, aktiekapital och ekonomiska ställning samt andra uppgifter ur offentliga myndighetsregister och andra offentliga källor som gäller företaget och ger en allmän bild av dess verksamhet eller uppgifter som företaget själv har lämnat för kreditupplysningsregistret,

3) information om vilka som verkar som företagets ansvarspersoner.

22 §

Komplettering av uppgifter om ett företags ansvarspersoner

Den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister kan om ett företags ansvarspersoner göra registeranteckningar som avviker från anteckningar i ett offentligt myndighetsregister, om anteckningarna i myndighetsregistret på grund av registreringstidpunkten eller av någon annan sådan orsak inte ger en korrekt bild av företaget och dess verksamhet samt av dem som bär ansvaret för företagets betalningsstörningar eller som har eller har haft den faktiska bestämmanderätten i företaget. Den registeransvarige skall innan anteckningen görs eller uppgiften används för bedömning av företagets kreditvärdighet ge företaget tillfälle att be myndigheten komplettera eller korrigera registeruppgifterna, om detta inte är uppenbart onödigt.

Av en anteckning som den registeransvarige gjort i enlighet med 1 mom. skall framgå att den gjorts med stöd av denna lag.

Vad som i denna lag föreskrivs om uppgifter om företags ansvarspersoner tillämpas

också på sådana anteckningar av den registeransvarige som avses i 1 mom.

23 §

Uppgifter om näringsförbud

I ett kreditupplysningsregister får registreras uppgifter om personer som har meddelats näringsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985) och likaså uppgifter om förbudets varaktighet. Uppgifterna får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt. Uppgifterna får dock inte publiceras i ett allmänt datanät.

6 kap.

Företagskreditupplysningar i kreditupplysningsregister och användning av personkreditupplysningar som företagskreditupplysningar

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

Som uppgifter om ett företags betalningsstörningar får i ett kreditupplysningsregister registreras

1) uppgifter som i det konkurs- och företagssaneringsregister som avses i lagen om konkurs- och företagssaneringsregistret (137/2004) införts om den registrerade och om behandlingen av ärendet,

2) uppgifter om betalningsförsummelse som har konstaterats genom en dom som vunnit laga kraft, genom en tredskodom eller genom protest av en växel som den registrerade godkänt,

3) uppgifter om verkställighet av en betalningsförpliktelse i ett utskökningsärende i vilket hinderintyg har utfärdats,

4) sådana uppgifter om den registrerade som har införts i det kungörelseregister som avses i 10 § i lagen om offentlig stämning,

5) av en skattemyndighet offentliggjorda uppgifter om sådana skattefordringar eller av en försäkringsanstalt lämnade uppgifter om försummelse av en sådan på en lagstadgad försäkring baserad fordran som kan utmätas

utan dom eller beslut i enlighet med lagen om indrivning av skatter och avgifter i ut-sökningsväg (367/1961),

6) ett av den registrerade till en borgenär riktat skriftligt erkännande av en betalnings-försummelse,

7) uppgift om en borgenärs betalnings-uppmaning med anledning av en ostridig fordran som förfallit till betalning; uppgiften kan registreras tio dagar från det att betalningsuppmaningen har sänts till gäldenären med uppgift om att betalningsuppmaningen offentliggörs eller antecknas i registret.

En förutsättning för registrering av uppgifter som avses i 1 mom. 5 punkten är att borgenären senast tio dagar innan uppgiften offentliggjorts eller meddelats har sänt gäldenären en betalningsuppmaning varav framgår att försummelsen anmäls för registrering.

I registret skall dessutom på begäran av den registrerade och på basis av dennes tillförlitliga utredning antecknas uppgift om att betalningsstörningen har uppkommit till följd av borgensansvar eller tredjemanspant samt en av den registrerade till den registeransvarige överlämnad, i boförvaltarens gäldenärs-utredning ingående uppgift om de huvudsakliga orsakerna till en konkurs. I registret kan dessutom föras in också andra uppgifter som den registrerade har lämnat om faktorer som lett till en anteckning om betalningsstörning samt om betalningsstörningens ursprungliga tidpunkt.

Den registeransvarige skall, om det med beaktande av allmänt tillgängliga eller till den registeransvarige överlämnade uppgifter är möjligt, anteckna i registret vilka registreringar som orsakats av en och samma betalningsförsummelse. På begäran av den registrerade skall en sådan anteckning dock alltid göras på basis av dennes tillförlitliga utredning.

25 §

Information om företags betalningsvana

Som *information om ett företags betalningsvana* får registreras uppgifter om hur företaget i regel sköter sina betalningar. Anteckningar om oregelbundna betalningar får baseras endast på dröjsmål som innebär att

betalningen av en ostridig fordran har förse-nats med mer än sju dagar.

26 §

Behandling av kreditupplysningar om före-tags ansvarspersoner

Den som ansvarar för ett kreditupplys-ningsregister får i registret över företagskreditupplysningar göra en sammanställning av de personkreditupplysningar som gäller ett företags ansvarspersoner. Uppgifter om an-svarspersonernas betalningsstörningar får lämnas ut genom teknisk anslutning eller på något annat elektroniskt sätt, om förutsätt-ningarna enligt 19 § uppfylls.

27 §

Information som används för klassificering och annan kreditvärdering av företag och ansvarspersoner

Vid fastställande av företags kreditvärdig-hetsklass eller av andra uppgifter för bedöm-ning av kreditvärdigheten vilka registreras i kreditupplysningsregister eller tillhandahålls med hjälp av det får, utöver basuppgifter om företaget och uppgifter som avses i 21–25 §, användas sådana av företaget själv till den registeransvarige överlämnade uppgifter.

Personkreditupplysningar om ett företags ansvarspersoner får användas för fastställan-de av företagets kreditvärdighetsklass eller för annan bedömning av företagets kredit-värdighet

1) om bedömningen gäller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, ett öppet bolag eller ett kommanditbolag eller ett aktiebolag som i enlighet med revisionslagstift-ningen inte är skyldigt att välja en godkänd revisor,

2) till dess att företaget, efter att ha införts i handelsregistret eller motsvarande myndig-hetsregister, har bedrivit näringsverksamhet i två räkenskapsperioder och över dem offentliggjort bokslut som enligt revisionsberättel-sen ger riktiga och tillräckliga uppgifter om företagets verksamhetsresultat och finansiella ställning, eller

3) om bestämmanderätten i företaget har övergått eller majoriteten av dess ansvarspersoner har bytts ut, till dess att företaget efter de nämnda ändringarna har bedrivit näringsverksamhet i två räkenskapsperioder och över dem offentliggjort bokslut som enligt revisionsberättelsen ger riktiga och tillräckliga uppgifter om företagets verksamhetsresultat och finansiella ställning.

Vad som föreskrivs i 1 mom. gäller inte den som bedriver kreditupplysningsverksamhet eller ett företag som bedriver annan verksamhet som huvudsakligen innebär kreditvärdering av företag, när det är fråga om upprättande av ett sådant kreditomdöme eller om en sådan bedömning av kreditvärdighet som gäller ett börsbolag eller något annat företag, på beställning av sistnämnda företag eller dess finansjär.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall bereda ett företag tillfälle att ge in sitt bokslut och annan för bedömningen av företagets kreditvärdighet behövlig information innan bedömningen sker, om informationen inte kan fås ur något myndighetsregister.

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar skall information avföras som följer:

1) uppgifter om konkurs, inom fem år från konkursens början dock senast inom en månad från det att uppgifter om konkursärendet har avförts ur konkurs- och företagssaneringsregistret på grund av att konkursansökan har avslagits, avvisats utan prövning eller avskrivits eller konkursen lagts ned,

2) anteckningar om näringsförbud samt uppgifter om företagssanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från,

3) uppgifter om utsökning, så snart den registeransvarige av utmätningssmannen har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att utsökningen annars har konstaterats vara obefogad,

4) uppgifter om begränsad utsökning, när den registeransvarige har fått besked om att

gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

5) en uppgift om betalningsstörning som den registrerade har erkänt, inom två år från det att anteckningen gjorts,

6) en anteckning om betalningsvana och kreditvärderighet inom sex månader från det att anteckningen gjorts, om den inte under nämnda tid ersätts med en ny anteckning,

7) andra betalningsanmärkningar än sådana som avses i 1–6 punkten, inom tre år från det att anteckningen gjorts,

8) anteckningar om näringsförbud, inom tre år från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från.

En anteckning om betalningsstörning som avses i 1 mom. 1 och 7 punkten behöver inte avföras ur registret, om en ny anteckning om betalningsstörning har registrerats på företaget innan det enligt bestämmelsen gällande anteckningen om betalningsstörning hade varit nödvändigt att avföra den föregående anteckningen om betalningsstörning. Alla anteckningar om en konkurs skall dock avföras inom tre månader från det att uppgifterna om den senaste konkursanteckningen har avförts ur företagssanerings- och konkursregistret och en anteckning om en betalningsstörning som konstaterats av en myndighet skall avföras senast fyra år efter det att den gjorts.

På basis av en tillförlitlig utredning av den registrerade skall ur registret avföras en anmärkning som avses i 1 mom. 7 punkten, om den registrerade har haft rätt att vägra betala eller om uppgiften av någon annan motsvarande orsak är vilseledande.

7 kap.

Registrerades rättigheter och tillgodoseendet av dem

29 §

Information till registrerade

En fysisk person om vilken en första anteckning görs i ett kreditupplysningsregister skall informeras om detta och om registrerades rätt att yrka rättelse samt om vilken betydelse betalningen av en fordran har för an-

teckningarna i kreditupplysningsregistret. Sådan information behöver dock inte ges när det är fråga om registrering av uppgifter om företagskopplingar.

Den som förvärvar personkreditupplysningar om en registrerad för att använda dem vid beviljande av kredit eller i sådant syfte som anges i 19 § 2 mom. 4–6 punkten, skall informera den registrerade om användningen av personkreditupplysningarna samt om det register som uppgifterna hämtas eller har hämtats ur. Information behöver inte ges när det är fråga om att förvärva uppgifter om företagskopplingar eller om ett företags ansvarspersoner i syfte att bedöma ett företags förmåga att sköta sina åtaganden.

30 §

Rätt till insyn

Utöver vad som i personuppgiftslagen föreskrivs, har ett företag, dess representant eller ansvarsperson rätt att få veta vilka uppgifter om företaget och dess ansvarspersoner som registrerats i ett kreditupplysningsregister samt källan för den registrerade informationen. Ett företag, dess representant eller ansvarsperson har dock inte rätt att få information om de företag som har lämnat de uppgifter som den registeransvarige använder för framtagning av upplysningar om betalningsvana.

En fysisk person har också rätt att få veta till vem om personkreditupplysning honom eller henne har lämnats ut under det senaste året. Rätten till insyn gäller dock inte utlämnande av uppgifter om företagskopplingar. I personuppgiftslagen föreskrivs om när ersättning uppbärs för utövande av en fysisk persons insyns rätt.

31 §

Rättelse av fel

Den registeransvarige skall utan obefogat dröjsmål rätta felaktig, bristfällig, föråldrad eller annars vilseledande information i ett kreditupplysningsregister eller kreditområde samt på begäran av den registrerade underrätta uppgiftsmottagaren om rättelsen.

32 §

En registeransvarigs förpliktelser i ärenden som gäller insyns rätt och rättelseyrkanden

En registeransvarig skall före avgörandet av yrkanden som avser insyns rätt eller rättelser bereda den registrerade tillfälle att yttra sig om den registeransvariges förslag till avgörande. Den registrerade har rätt att i ärendet använda sitt modersmål, antingen finska eller svenska, samt att få handlingarna på detta språk.

En registeransvarig som vägrar ge den registrerade insyns rätt eller vägrar ändra en registeruppgift skall ge ett skriftligt beslut om saken. Av beslutet skall framgå vilka lagrum och fakta vägran baseras på.

8 kap.

Tillsyn

33 §

Tillsynsmyndighet

Dataombudsmannen utövar den allmänna tillsynen över efterlevnaden av denna lag.

34 §

Dataombudsmannens rätt att få information och göra inspektioner

Dataombudsmannen har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag få tillgång till och kopiera uppgifter om behandling av kreditupplysningar.

Dataombudsmannen har rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som behövs för att i enlighet med lagen utreda tillförlitligheten hos ett tillsynsobjekts ägare, styrelseledamöter, verkställande direktör och anställda. Särskilda bestämmelser gäller i fråga om rätten att få uppgifter ur straffregistret.

35 §

Föreskrifter

Dataombudsmannen har rätt att

1) på ansökan av en registrerad bestämma att en registeransvarig skall förverkliga den registrerades insynsrätt eller rätta en felaktig uppgift,

2) ålägga den som bedriver kreditupplysningsverksamhet att inom en viss tid rätta till vad som obehörigen har gjorts eller försumrats vid behandlingen av företagskreditupplysningar,

3) ålägga den som bedriver kreditupplysningsverksamhet att vidta åtgärder för att fullgöra sina i 3 kap. föreskrivna skyldigheter.

36 §

Vite

Dataombudsmannen kan förena rätten att få information enligt 34 § och sitt beslut enligt 35 § med vite så som föreskrivs i viteslagen (1113/1990).

9 kap.

Särskilda bestämmelser

37 §

Registreringar för bättre informationskvalitet samt för kreditomdömen och företagsundersökningar

Vad som föreskrivs 4–6 kap. hindrar inte att den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister för sitt eget bruk registrerar uppgifter om en borgenär i syfte att fullgöra förpliktelser som anges i 13 § 3 mom. och 24 § 3 mom. eller registrerar uppgifter för anteckningar som avses i 22 § eller för kreditomdömen eller företagsundersökningar.

38 §

Anmälan om kreditupplysningsverksamhet

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall tre månader innan kreditupplys-

ningar lämnas ut eller annan verksamhet inleds göra en anmälan till dataombudsmannen. Av anmälan skall framgå

1) näringsidkarens namn, verksamhetsområde, hemort och kontaktuppgifter,

2) bolagets ekonomiska och övriga förutsättningar att bedriva verksamhet i enlighet med denna lag,

3) vilka register som används inom verksamheten, vilka typer av information registren innehåller och lagringstiderna för informationen samt grunder för framtagning av kreditvärderingar,

4) metoderna för behandling av information,

5) hur skyddet av informationen är ordnat och hur användningen av informationen övervakas.

39 §

Tystnadsplikt

Den som behandlar kreditupplysningar som avses i denna lag får inte i strid med denna lag röja vad den i detta uppdrag fått veta om en registrerads angelägenheter eller om det skydd som gäller behandlingen av kreditupplysningar.

Vad som föreskrivs i 1 mom. hindrar inte att uppgifter lämnas till polis- och förundersökningsmyndigheter för utredning av brott och väckande av åtal eller när det föreskrivs i lag om skyldighet att lämna ut uppgifter.

40 §

Skadeståndsansvar

Den som ansvarar för ett kreditupplysningsregister är skyldig att ersätta ekonomisk skada som orsakas en registrerad genom användning av företagskreditupplysningar som har registrerats eller tagits fram i strid med denna lag. Vad som föreskrivs ovan gäller också en sådan uppgift om ett företags ansvarsperson som den registeransvarige har registrerat med stöd av 22 §.

I personuppgiftslagen föreskrivs om ersättning av skador som orsakats genom felaktiga personkreditupplysningar och lagstridig behandling av personkreditupplysningar.

På ersättning av skador som avses i denna lag tillämpas i övrigt skadeståndslagen (412/1974).

41 §

Överklagande

Ett beslut som dataombudsmannen fattat med stöd av 35 § kan överklagas genom besvär så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

42 §

Hänvisningar till straffbestämmelser i strafflagen och personuppgiftslagen

Till straff för personregisterbrott döms i enlighet med 38 kap. 9 § i strafflagen (39/1889) och till straff för dataintrång i personregister i enlighet med 38 kap. 8 § i strafflagen. Till straff för personregisterförseelse döms i enlighet med 48 § 2 mom. i personuppgiftslagen. Till straff för brott mot tystnadsplikt som avses i denna lags 39 § döms i enlighet med 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i strafflagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs annanstans i lag.

43 §

Kreditupplysningsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i strid med denna lag

1) underlåter att iaktta vad som föreskrivs om behandling av företagskreditupplysningar som registreras i kreditupplysningsregister, om information för kreditvärdering och annan framtagning av uppgifter som anger kreditvärdighet, om information till registrerade, om rättelse av företagskreditupplysningar och om anmälan till dataombudsmannen,

2) ger dataskyddsmyndigheten felaktiga eller vilseledande uppgifter i ett ärende som gäller behandling av kreditupplysningar,

och sålunda äventyrar företags rätt att bli bedömda på basis av korrekta och relevanta uppgifter eller tillgången till kreditupplysningar skall, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag, för *kreditupplysningsförseelse* dömas till böter.

10 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

44 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .

45 §

Övergångsbestämmelse

Kreditupplysningsregister som har tagits i bruk före denna lags ikraftträdande skall bringas i överensstämmelse med denna lag inom ett år från ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av personuppgiftslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i personuppgiftslagen av den 22 april 1999 (523/1999) 3 § 8 och 9 punkten, 20 och 21 §, 25 § 1 och 2 mom. samt 26 § 2 mom.
ändras 3 § 7 punkten, 32 § 2 mom. och 36 § 2 mom., som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) *samttycke* varje slag av frivillig, särskild och på information baserad viljeyttring genom vilken den registrerade godtar behandling av personuppgifter som gäller honom.

32 §

Skydd av uppgifterna

Den som i egenskap av självständig näringsidkare handlar för den registeransvariges räkning eller till vilken den registeransvarige lämnar ut uppgifter genom teknisk anslutning, skall innan behandlingen av uppgifterna inleds ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas på det sätt som avses i 1 mom.

36 §

Anmälningsplikt

Den som i form av näring bedriver indrivningsverksamhet eller utför marknads- eller opinionsundersökningar eller för någon annans räkning utför uppgifter som gäller val av och lämplighet i fråga om personal eller utför databehandlingsuppgifter, och som i denna verksamhet använder eller behandlar personregister och uppgifter i dem, är skyldig att göra en anmälan om sin verksamhet till dataombudsmannen. I kreditupplysningslagen (/200) föreskrivs om skyldigheten att göra anmälan om kreditupplysningsverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Bestämmelserna i 4 mom. i lagens 20 § som upphävs skall dock tillämpas när personkreditupplysningar om en arbetstagare lämnas till arbetsgivaren.

3.

Lag**om ändring av 1 och 5 § lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 27 maj 1994 om datasekretessnämnden och dataombudsmannen (389/1994) 1 § 1 mom. samt 5 § 1 och 2 punkten, sådana de lyder i lag 524/1999, som följer:

<p>1 § För behandlingen av ärenden som avses i personuppgiftslagen (523/1999) och kreditupplysningslagen (/200) finns i samband med justitieministeriet en datasekretessnämnd och en dataombudsmannatjänst.</p> <p>-----</p>	<p>upplysningar så som det föreskrivs i personuppgiftslagen och kreditupplysningslagen samt sköta övriga uppgifter som följer av de nämnda lagarna, 2) följa den allmänna utvecklingen i fråga om behandlingen av personuppgifter kreditupplysningar samt ta nödvändiga initiativ,</p> <p>-----</p>
---	--

<p>5 § Dataombudsmannen skall 1) behandla och avgöra ärenden som gäller behandling av personuppgifter och kredit-</p> <p>-----</p>	<p>-----</p> <p>Denna lag träder i kraft den 200 .</p>
--	---

Helsingfors den 3 november 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Leena Luhtanen*

2.

Lag**om ändring av personuppgiftslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i personuppgiftslagen av den 22 april 1999 (523/1999) 3 § 8 och 9 punkten, 20 och 21 §, 25 § 1 och 2 mom. samt 26 § 2 mom.
ändras 3 § 7 punkten, 32 § 2 mom. och 36 § 2 mom., som följer:

Gällande lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) *samtycke* varje slag av frivillig, särskild och på information baserad viljeyttring genom vilken den registrerade godtar behandling av personuppgifter som gäller honom,
8) *personkreditupplysningar* personuppgifter som är avsedda att användas vid bedömning av en enskild fysisk persons ekonomiska ställning, förmåga att svara för sina förbindelser eller pålitlighet, samt med
9) *kreditupplysningsregister* ett register som innehåller personkreditupplysningar.

20 §

Behandling av personkreditupplysningar

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet får i ett kreditupplysningsregister utöver en persons namn och kontaktinformation registrera information om en sådan försummelse att betala eller prestera något

1) som har konstaterats genom en laga-kraftvunnen dom, genom en tredskodom, vid en förrättning av en utskökningsmyndighet eller genom en protest av en växel som den registrerade har accepterat eller till

Föreslagen lydelse

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

7) *samtycke* varje slag av frivillig, särskild och på information baserad viljeyttring genom vilken den registrerade godtar behandling av personuppgifter som gäller honom.
(upphävs)

20 §

Behandling av personkreditupplysningar

(upphävs)

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

följd av vilken den registrerade vid utsökningsförfarande har konstaterats vara medellös,

2) som har lett till att konkursansökan har lämnats in,

3) som den registrerade har erkänt genom ett skriftligt meddelande till borgenären, eller

4) som medför att säljaren vid avbetalningsköp enligt lagen om avbetalningsköp (91/1966) har rätt att återta det sålda föremålet eller att en kreditgivare enligt konsumentskyddslagen (38/1978) har rätt att häva något annat konsumtionskreditavtal.

Information som avses ovan i 1 mom. 4 punkten får registreras endast om det i konsumtionskreditavtalet har nämnts i vilka situationer försummelse av en betalning eller en prestation kan bli registrerad i ett kreditupplysningsregister. En förutsättning är dessutom att borgenären minst 21 dagar före registreringen av uppgifterna har sänt gäldenären en skriftlig betalningsuppmaning med en påminnelse om möjligheten att registrera betalningsstörningen i ett kreditupplysningsregister och att betalningen har försenats mer än 60 dagar räknat från den ursprungliga förfallodag som anges i betalningsuppmeningen.

I ett kreditupplysningsregister får också registreras uppgift om anteckningar i skuldsaneringsregister som avses i 87 § lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) och uppgift om omyndigförklaring och förordnande av god man för skötseln av den omyndigförklarades ekonomiska angelägenheter samt på den registrerades begäran registreras uppgift om att en sådan betalning som avses i 1 mom. har erlagts och uppgift om kreditförbud som den registrerade själv gett upplysning om.

Personkredituppgifter får lämnas ut endast till en registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet samt till den som behöver information för beviljande eller övervakning av kredit eller annat därmed jämförbart syfte.

Gällande lydelse

21 §

Utplåning av uppgifter ur kreditupplysningsregister

Uppgifter som anges i 20 § 1 mom. 1–4 punkten utplånas ur kreditupplysningsregister enligt följande:

1) uppgifter som avses i 1 punkten fyra år efter att betalningsstörningen har konstaterats i enlighet med 1 punkten,

2) uppgifter som avses i 2 punkten fem år efter att konkursansökan har lämnats in,

3) uppgifter som avses i 3 punkten senast två år efter att betalningsstörningen har erkänts, samt

4) uppgifter som avses i 4 punkten senast två år efter att betalningsstörningen har registrerats.

25 §

Information om behandling av uppgifter i vissa fall

Den registeransvarige skall underrätta den registrerade om de uppgifter som gäller denne och som ingår i ett kreditupplysningsregister samt om de uppgifter som avses i 24 § om den registeransvarige och behandlingen av uppgifter, när den första anteckningen av uppgifter, när den första anteckningen enligt 20 § om den registrerade har gjorts i kreditupplysningsregistret.

Den som förvärvat personkreditupplysningar om den registrerade för att användas vid sådant beslutsfattande som gäller den registrerade, skall underrätta denne om användningen av personkreditupplysningarna vid beslutsfattandet samt om i vilket register kreditupplysningarna ingår och när de har förvärvats, ifall vägran att bevilja kredit eller något annat beslut till den registrerades nackdel beror på de erhållna personkreditupplysningarna.

Föreslagen lydelse

21 §

Utplåning av uppgifter ur kreditupplysningsregister

(upphävs)

25 §

Information om behandling av uppgifter i vissa fall

(upphävs)

Gällande lydelse

26 §

Rätt till insyn

En registeransvarig som bedriver kreditupplysningsverksamhet skall på den registrerades begäran lämna uppgifter om till vem eller vart personkreditupplysningar om honom har lämnats ut under de senaste sex månaderna samt av vem eller varifrån uppgifterna om honom har erhållits.

32 §

Skydd av uppgifterna

Den som i egenskap av självständig näringsidkare handlar för den registeransvariges räkning, skall innan behandlingen av uppgifter inleds ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas på det sätt som avses i 1 mom.

36 §

Anmälningsplikt

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet eller den som i form av näring bedriver indrivningsverksamhet eller utför marknads- eller opinionsundersökningar eller för någon annans räkning utför uppgifter som gäller val av och lämplighet i fråga om personal eller utför databehandlingsuppgifter, och som i denna verksamhet använder eller behandlar personregister och uppgifter i dem, är skyldig att göra en anmälan om sin verksamhet till dataombudsmannen.

Föreslagen lydelse

26 §

Rätt till insyn

(upphävs)

32 §

Skydd av uppgifterna

Den som i egenskap av självständig näringsidkare handlar för den registeransvariges räkning eller till vilken den registeransvarige lämnar ut uppgifter genom teknisk anslutning, skall innan behandlingen av uppgifterna inleds ge den registeransvarige tillbörliga utredningar och förbindelser och i övrigt tillräckliga garantier för att personuppgifterna skyddas på det sätt som avses i 1 mom.

36 §

Anmälningsplikt

Den som i form av näring bedriver indrivningsverksamhet eller utför marknads- eller opinionsundersökningar eller för någon annans räkning utför uppgifter som gäller val av och lämplighet i fråga om personal eller utför databehandlingsuppgifter, och som i denna verksamhet använder eller behandlar personregister och uppgifter i dem, är skyldig att göra en anmälan om sin verksamhet till dataombudsmannen. I kreditupplysningslagen (/20) föreskrivs om skyldigheten att göra anmälan om kreditupplysningsverksamhet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Bestämmelser i 4 mom. i lagens 20 § som
upphävs skall dock tillämpas när person-
kreditupplysningar om en arbetstagare
lämnas till arbetsgivaren.*

3.

Lag

om ändring av 1 och 5 § lagen om datasekretessnämnden och dataombudsmannen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 27 maj 1994 om datasekretessnämnden och dataombudsmannen
(389/1994) 1 § 1 mom. samt 5 § 1 och 2 punkten, sådana de lyder i lag 524/1999, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

För behandlingen av ärenden som avses i personuppgiftslagen (523/1999) finns i samband med justitieministeriet en datasekretessnämnd och en dataombudsmannatjänst.

1 §

För behandlingen av ärenden som avses i personuppgiftslagen (523/1999) *och kreditupplysningslagen (/200)* finns i samband med justitieministeriet en datasekretessnämnd och en dataombudsmannatjänst.

5 §

Dataombudsmannen skall
1) behandla och avgöra ärenden som gäller behandling av personuppgifter så som personuppgiftslagen föreskriver samt sköta övriga uppgifter som följer av personuppgiftslagen,

2) följa den allmänna utvecklingen i fråga om behandlingen av personuppgifter och ta nödvändiga initiativ,

5 §

Dataombudsmannen skall
1) behandla och avgöra ärenden som gäller behandling av personuppgifter *och kreditupplysningar* så som *det föreskrives i personuppgiftslagen och kreditupplysningslagen* samt sköta övriga uppgifter som följer av de nämnda lagarna,

2) följa den allmänna utvecklingen i fråga om behandlingen av personuppgifter kreditupplysningar samt ta nödvändiga initiativ,

Denna lag träder i kraft den 200 .